

PAKS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

II. kötet: Integrált Településfejlesztési Stratégia

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

SZÉCHENYI 2020

Készítette:
Terra Stúdió Kft.
1134 Budapest, Szomolnok u. 14.

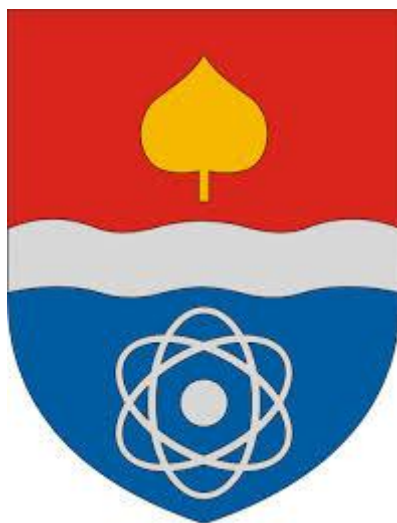

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Paks város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Készítették: Terra Stúdió Kft., Pro Urbe Kft. KÉSZ Közmű Kft.

Dulicz László, régiós koordinátor

Imecs Anikó, megyei koordinátor, vezető tervező

Dr. Kukely György, projektvezető, vezető tervező, gazdaságfejlesztési szakértő

Varga Zsolt, vezető tervező, közlekedés szakági tervező

Bíró Attila, közmű szakági tervező

Hanczár Emőke, közmű szakági tervező

Szűts Orsolya, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező

Sifter Livia, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező, antiszegregációs szakértő

Dr. Ballabás Gábor, gazdaságfejlesztési szakértő

Rácz Andrea, társadalompolitikai szakértő

Csizmady Adrienn, társadalompolitikai szakértő

Nemesánszky Ildikó, településtervező

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	7
1 KÖZÉPTÁVÚ KIHÍVÁSOK	9
1.1 LAKHATÁS MEGOLDÁSA	10
1.2 KÖZVETETT HATÁSOK ÉRTÉKELÉSE	11
1.2.1 Társadalmi hatások	11
1.2.2 Gazdasági hatások	11
1.2.3 Városfenntartási hatások	12
2 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI	13
3 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	18
3.1 PAKS VÁROS JÖVŐKÉPE	19
3.1.1 Paks települési jövőképe	19
3.1.2 Átfogó célok	19
3.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	21
3.2.1 Tematikus célok	22
3.2.2 Területi célok	27
3.3 A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	31
4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	33
4.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI	34
4.2 KULCSPROJEKTEK	35
4.2.1 Atomerőmű bővítése és a hozzá kapcsolódó fejlesztések (K1)	35
4.2.2 Protheus projekt (K2)	40
4.3 HÁLÓZATOS PROJEKTEK	41
4.3.1 Korszerű, hatékony és fenntartható energiagazdálkodású intézmények és hálózatok (H1)	41
4.3.2 Biztonságos, a belvárosi zsúfoltságot enyhítő közúti infrastruktúra fejlesztése (H2)	42
4.3.3 Oktatási és nevelési intézmények felújítása, fejlesztése (H3)	43
4.3.4 Mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (H4)	43
4.3.5 Turisztikai komplex termék-fejlesztés (H5)	44
4.4 AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK	46
4.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	46
4.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása	47
4.5 AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIA CÉLJAIHOZ	56
4.6 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	59
4.7 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	60
4.8 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK)	72
5 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	73

5.1	BEVEZETÉS.....	74
5.2	A 2008-AS IVS-BEN SZEREPLŐ ANTI-SZEGREGÁCIÓS TERVBEN FOGLALT INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE.....	75
5.3	A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	76
5.3.1	1. szegregátum.....	76
5.3.2	2. szegregátum.....	79
5.3.3	Szegregációval veszélyeztetett terület.....	81
5.4	A SZEGREGÁCIÓ OKOZÓ FOLYAMATOK MEGVÁLTOZTATÁSÁRA, HATÁSUK MÉRSÉKLÉSÉRE IRÁNYULÓ INTÉZKEDÉSEK.....	84
5.4.1	Munkaerőpiaci integráció.....	84
5.4.2	Oktatási integráció.....	86
5.4.3	Integrálás helyi támogatáspolitikai segítségével.....	86
5.4.4	Lakhatási integráció, lakásmobilitás.....	87
5.5	A FEJLESZTÉSEK SZEGREGÁCIÓS HATÁSÁNAK KIVÉDÉSÉRE JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK.....	88
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	90
6.1	KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK.....	91
6.1.1	A stratégia és a rendezési tervek összhangja.....	91
6.1.2	A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja.....	91
6.1.3	A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez.....	102
6.1.4	A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez.....	102
6.1.5	A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez.....	103
6.1.6	A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez.....	104
6.2	BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK.....	106
6.2.1	A célok logikai összefüggései.....	106
6.2.2	A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák.....	107
6.2.3	A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása.....	108
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	110
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE.....	114
8.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	115
8.1.1	Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP).....	115
8.1.2	Helyi klímastratégia.....	115
8.1.3	A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város.....	116
8.1.4	Kerékpárosbarát település kerékpárosbarát fejlesztései.....	116
8.1.5	Szabályozási tevékenységek, eszközök.....	116
8.2	AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEINEK MEGHATÁROZÁSA.....	117
8.3	PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN.....	119
8.4	TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK.....	120
8.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA.....	121
8.5.1	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása.....	121
8.5.2	Indikátorok meghatározása.....	123

ÁBRAJEGYZÉK

1.2-1. ábra: Paks problématerképe	17
3.2-1. ábra: Városrészi célok kapcsolata a középtávú átfogó célokkal	21
4.2-1. ábra: Az atomerőmű bővítése kapcsán lakóterületi fejlesztésre kijelölt akcióterületek.....	37
4.4-1. ábra: Akcióterületek lehatárolása	46
4.4-2. ábra: A Történelmi városközpont akcióterület lehatárolása	48
4.4-3. ábra: Az Intézményi városközpont akcióterület lehatárolása.....	49
4.4-4. ábra: A Duna-part akcióterület lehatárolása	51
4.4-5. ábra: Az Ipari park akcióterület lehatárolása	53
4.4-6. ábra: A Kishegy alközpont akcióterület lehatárolása	55
5.3-1. ábra: Szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek áttekintő kartogramjai 2011-es népszámlálás alapján.....	76
5.3-2. ábra: 1. szegregátum.....	76
5.3-3. ábra: Gyapa külterület: Szegregátum a 2011-es népszámlálás alapján.....	79
5.3-4. ábra: Szegregációval veszélyeztetett terület	81
6.1-1. ábra: A stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében	93
6.2-1. ábra: Az integrált településfejlesztési stratégia felépítése	106
8.2-1. ábra: Szervezeti felépítés szintjei	118

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1.2-1. táblázat: Az egyes városrészek legfontosabb társadalmi kulcsindikátorai	16
1.2-2. táblázat: Városrészekre jellemző funkciók.....	16
3.2-1. táblázat: I. tematikus cél és azok rész céljai.....	22
3.2-2. táblázat: II. tematikus cél és azok rész céljai.....	22
3.2-3. táblázat: III. tematikus cél és azok rész céljai.....	22
3.3-1. táblázat: A tematikus és területi célok közötti összefüggések	31
4.1-1. táblázat: A projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolata	34
4.7-1. táblázat: Projektlista	71
5.3-1. táblázat: Szociális bérlekások Paks 1. számú szegregátumán belül	79
5.3-2. táblázat: Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett terület népszámlálási területi mutatói, 2011	83
5.4-1. táblázat: Munkaerőpiaci integráció beavatkozásai.....	85
5.4-2. táblázat: Oktatási integráció beavatkozásai	86
5.4-3. táblázat: Integrálás helyi támogatáspolitikai beavatkozásai	87
5.4-4. táblázat: Lakhatási integráció beavatkozásai.....	88
6.1-1. táblázat: A stratégia illeszkedése az Európai unió fejlesztéspolitikájához.....	96
6.1-2. táblázat: A stratégia illeszkedése az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához	98
6.1-3. táblázat: A stratégia illeszkedése az OFTK-hoz	99
6.1-4. táblázat: A stratégia illeszkedése a Tolna megye Területfejlesztési Programjához.....	100
6.1-5. táblázat: A stratégia és az ágazati dokumentumok rendszere	101
6.1-6. táblázat: A stratégia illeszkedése a Helyi Esélyegyenlőség Programhoz	102
6.2-1. táblázat: A tematikus célok és a Megalapozó vizsgálat összefüggései	108
6.2-2. táblázat: Stratégia tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatása	108
6.2-1. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai és kezelésének módjai	113
8.5-1. táblázat: Átfogó célok indikátorai	124
8.5-2. táblázat: Tematikus célok indikátorai	125
8.5-3. táblázat: Megvalósulást szolgáló beavatkozások, projektek indikátorai	126

Paks Város középtávú fejlődési pályájának meghatározásához szükséges a 2010-ben elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata, aktualizálása.

Paks Város Integrált Településfejlesztési Stratégia a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra.

Az épített környezet alakításáról és védelméről 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (2) bekezdése szerint az Integrált Településfejlesztési Stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.

A 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 3. § (5) szerint a stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra. 6. § (1) A középtávra szóló stratégiát az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el.

A városvezetés a koncepcionális és stratégiai munka módszerének meghatározásakor partnerségi tervet fogadott el, amely mentén sor került a fejlesztésben érdekelt szereplők tervezési folyamatban történő részvételére, bevonására, illetve a szakmai munka és döntés-előkészítés hivatalon belüli koordinációjának megvalósítására. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Paks Város Önkormányzat képviselő-testülete által a 73/2013 (V. 28.) határozattal elfogadott Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történik.

A munka alapvető célkitűzése, hogy Paks város megfelelően pozícionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítsa azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) meghatározásra kerültek a legfontosabb célkitűzések, kimondva, hogy a városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében meghatározó szerepet játszanak. Az OFTK-hoz illeszkedve elkészült a Tolna megyei területfejlesztési koncepció és program, melyek keretet adnak a településfejlesztési elképzeléseknek. Ezekhez illeszkedve készült el Paks Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája.

1 KÖZÉPTÁVÚ KIHÍVÁSOK

Túlzás nélkül állítható, hogy az atomerőmű bővítése az egész ország tekintetében is az évszázad egyik legfontosabb beruházása lesz. Paks városát alapjaiban fogja érinteni, ezért figyelembe kell venni a településre és környezetére gyakorolt hatásait.

Az Országgyűlés a 25/2009 (IV. 2.) sz. határozattal előzetes, elvi jóváhagyását adta Pakson új atomerőművi blokk(ok) létesítésének előkészítését szolgáló tevékenység megkezdéséhez. Ez a határozat indította útjára a bővítési folyamatot, melynek részeként 2013-ban elfogadásra került a Nemzeti Energiastratégia 2030, valamint megkezdődtek a nemzetközi tárgyalások.

A beruházás kapcsán a Paksi Ipari Park Kft. megbízásából *elkészült A Paksi Atomerőmű bővítése kapcsán felmerülő város- és gazdaságfejlesztési feladatok* vizsgálati anyag. Részben ennek legfontosabb megállapításait foglalja össze ez a fejezet.

Az atomerőmű bővítésének, illetve a régi blokkok leállításának legvalószínűbb forgatókönyve a jelenlegi információk alapján a következő:

- 2014-2018 között folyik az új blokkok beruházásának előkészítése, tervezése, és engedélyeztetése;
- 2018-ban befejeződik az előkészítés, kiadásra kerül a hatósági létesítési engedély és megindul az 5. blokk építése;
- 2020-ban a 6. blokk építése is elkezdődik;
- az egyes blokkok építése 6 évet, átadása, üzembe helyezése további 2 évet vesz igénybe;
- 2026-2028 között megkezdődhet a két blokk tényleges üzemeltetése;
- 2032-2034-2036-2037-ben megtörténik a régi, üzemidejükben meghosszabbított blokkok leállása.

Mivel az ITS középtávú célokat és beavatkozási területeket megfogalmazó városfejlesztési eszköz, ezért fontos az új blokkok építésével kapcsolatos feladatok, kihívások bemutatása.

1.1 LAKHATÁS MEGOLDÁSA

A térségben megjelenő munkavállalóknak alapvetően ugyanolyan ellátásra van szüksége, mint a helyi lakosságnak, eltekintve attól a tényről, hogy döntő többségük nem családdal érkezik a munkavégzés helyszínére. A különféle felelősségi körben dolgozók természetesen eltérő igényekkel rendelkeznek. Az igényeket tovább árnyalja, hogy nem csak hazai, hanem jelentős számú külföldi munkavállalók is részt vesznek a beruházás megvalósításában.

A Belügyminisztériumtól származó információk alapján az építés során megjelenő munkavállalók száma átlagosan 4000 fő körül alakul (csúcsideszakban elérheti a 6000 főt). E létszámból 200 főre tehető a menedzsment és mérnöki állomány, akik feltételezhetően családdal együtt fognak érkezni (ez körülbelül további 300 fő jelent). A menedzsment családdal szállodákban és/vagy bérelt családi házakban kerül elhelyezésre, vagy nem helyben lakik. A többi munkavállaló (5800 fő) közül a becslések szerint 10% helyi munkaerő, 10% napi, 10% heti ingázó. A nem menedzsment munkavállalók feltehetően család nélkül érkeznek. A heti ingázók 522 fős állománya egyedi, egyszerűbb és átmenetibb jellegű elhelyezést igényel. A teljes nem ingázók száma 4176 fő, ebből az összes folyamatosan elhelyezendő létszáma 2798 fő, a hosszabb-rövidebb időszakokra elszállásolandó időszakos munkavállalók száma 1378 fő.

Ekkora létszám elhelyezése gondos tervezést igényel, amely kapcsán több alternatíva is lehetséges (integráltan a városba illetve vagy koncentráltan egy új városrészt létrehozva; egy településen vagy többön elszórva). Célszerű egy, a költséghatékonyságot és a kölcsönös előnyökre alapozott együttélést előtérbe helyező alternatíva preferálása. A legjobb megoldásnak az tűnik, ha az építési időszakban megjelenő munkavállalók három típusú lakókörnyezetben, és Pakson belül több helyen, illetve pár kisebb településen kerülnének elhelyezésre. A folyamatosan az építésen dolgozó munkások (egy- ill. háromszintes) apartman-házakban laktak Paks belterületén. Már kijelölésre kerültek e területek (elsősorban a Pollack M. u. melletti, valamint a Vácika körüli területek). Emellett a folyamatosan az építésen dolgozó munkások elszórtan Pakson és térségében a meglévő városrészek területén albérletekben vagy bérlakásokban is laknak.

Az időszakosan elhelyezendő állomány ideiglenes konténervárosokban és mobilházakban kerülne elszállásolásra elkülönülő területen az erőműhöz közel, jó közlekedési elérhetőségű helyeken. Ilyen alkalmas terület található az ipari park mellett a 6. sz. főút másik oldalán. A konténerlakások belső terei és a lakókörnyezet színvonala az apartmanokénál jóval alacsonyabb szintű, kevésbé komfortos lenne. Az építés végeztével a konténerváros megszüntetésre kerülne, annak további hasznosítása későbbi városfejlesztési döntés része lesz. E tekintetben törekedni kell a leghatékonyabb megoldásokra az utóhasznosítás szempontjából.

1.2 KÖZVETETT HATÁSOK ÉRTÉKELÉSE

1.2.1 Társadalmi hatások

Az erőmű fejlesztésének számos pozitív és remélhetőleg jóval kevesebb negatív hatása lesz a helyi és térségi társadalomra. A helyiek az élet minden területén fognak találkozni a hazai és külföldi munkavállalókkal és esetlegesen családtagjaikkal. Feltétlenül szükséges a magas tolerancia, és az, hogy befogadó legyen a helyi társadalom, valamint, hogy integrálódni akarjanak az új munkavállalók. Fontos feladat az újonnan érkező és a már jelen lévő lakónépesség társadalmi integrációja, különös tekintettel a nagy számban megjelenő idegen nyelvű munkavállalók tekintetében.

Pozitív hatásként fog jelentkezni, hogy nőni fog a térségben a foglalkoztatottság, megfordul a népességfogyás és az öregedési index növekedése. A városba családdal érkező dolgozók még viszonylag kisebb száma is pozitív hatással lesz az érintett helyi intézményrendszer kihasználtságára.

A helyi társadalomban negatív folyamatokat is kiválhat a bővítés és ezzel a megszokott életmenet megváltozása. Fokozottan jelentkezhet a biztonság iránti növekvő igény. Tovább mélyülhetnek a problémák azon településeken, ahol az erőmű és annak bővítésének pozitív hatásaiból nem vagy csak korlátozott mértékben részesülnek.

1.2.2 Gazdasági hatások

A város és térsége a környező vállalkozások bevonását szeretné a beruházás megvalósításába és későbbi működtetésébe, ezáltal stabilizálva a helyi munkaerőpiacot és élénkítve a környék gazdaságát. Az erőmű építésének folyamatában az államközi szerződésnek megfelelően a hazai beszállítók is részt vállaltak mintegy 40%-os arányban, melyek egy része helyi vállalkozás is lehet. A bővítés kapcsán felmerülő legfontosabb gazdasági hatások:

- Az ipari park számára fokozott és magas szintű igényeket támasztó betelepülői érdeklődés várható az építés és az üzemeltetés időszakaihoz kapcsolódó beszállítók részéről.
- Az erőműhöz ma is kapcsolódó helyi vállalkozások számára fokozott piacbővülést, egyben kihívást fog jelenteni mind az építés, mind az üzemeltetés időszaka.
- Az erőműhöz még nem kapcsolódó, elsősorban építőipari, gépipari, elektronikai, logisztikai, mérnöki és tervező vállalkozások számára a bővítés széleskörű lehetőséget fog teremteni a beszállítóvá válás felé – a rendkívül magas szintű minőségi követelmények teljesítése esetén.
- A dolgozói létszám napi szintű kiszolgálása jelentős piacot fog teremteni egyes szolgáltatások esetén (pl. étkeztetés, oktatás-képzés, személyszállítás-fuvarozás stb.).
- Az erőműbővítés térségi, sőt régiós szinten fogja felszívni a képzett szakembereket (közép- és felsőfokú képzettséggel rendelkezőket egyaránt), ami jelentős hiányt fog eredményezni a gazdaság egyéb szegmenseiben.

1.2.3 Városfenntartási hatások

A közműszolgáltatások tekintetében a megnövekvő lakosságszám miatt a hálózatokat ki kell terjeszteni az új lakóterületekre, de kapacitásbővítésre nem lesz szükség. A közterület-fenntartási feladatok növekedésére azonban számítani lehet, hiszen nagyobb tömeg városon belüli elhelyezésekor a közterületek igénybevétele is növekszik.

A beruházás kapcsán a fejlesztési szükségletek az önkormányzati és állami utak tekintetében is jelentkeznek. A jelenlegi utak megóvása és a városi hálózat kedvezőtlen szerkezeti felépítése miatt egyes beruházások (pl. elkerülő út megépítése) elengedhetetlenek. Az építés idején jelentkező többletterhelés az érintett úthálózat elhasználódásának fokozódását és ezáltal a fenntartási költségek növekedését okozza majd. A fejlesztés hatására megnövekvő személygépkocsik száma parkolási gondok kialakulásához vezethet, emiatt újabb parkolók kialakítása illetve a parkolási szabályozás további átgondolása válhat szükségessé. A közösségi közlekedésre is hatással lesz a beruházás. A távolsági autóbusz járatok a hétfélig hazautazások idején akár a jelenlegi többszörös forgalmát fogják bonyolítani. Az építkezés időszaka alatt szervezett autóbusz járatok az építési állománnyt ki tudják szolgálni (környezetvédelmi, biztonsági és forgalmi okokból javasolt is a korlátozott személygépkocsi használat bevezetése munkába járáshoz). A bővítéssel kapcsolatosan újra megerősödhet a vízi és a vasúti forgalom (mind személy-, mind áruszállítás tekintetében), valamint egyre nagyobb létjogosultságot szerez egy új Duna-híd.

A beruházással megjelenő embertömeg a közbiztonságra is hatással van (pl. bűncselekmények vagy közúti balesetek számának növekedésével), amely megfelelő intézkedésekkel minimálisra csökkenthető. Az egészségügy és szociális ellátás területén is fel kell készülni a bővítés hatásaira, ily módon elkerülhetetlen a meglévő kapacitások bővítése, új specifikus ellátások indítása (tekintettel az építkezéskor előforduló balesetekre, a világ számos országából érkező munkavállalóra és a speciális élethelyzetek kezelésére). Szükséges továbbá a betelepülő családok miatt a bölcsőde szolgáltatás bővítése, vagy egy egy korábban bezárt bölcsőde újranyitása, felújítása.

Az oktatási-nevelési intézmények esetén a csökkenő gyermeklétszám miatt elegendő férőhely áll jelenleg is rendelkezésre az óvodákban és általános iskolákban. Problémát a meglévő infrastruktúra állapota és a letelepedő családok gyermekeinek eltérő kulturális és nyelvi ismeretei okozhatnak majd.

2 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet mellékletében meghatározott tartalom szerint készült, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz. A vizsgálat a város térségére is kitékint.

A helyzetfeltárás, a helyzetelemzés és helyzetértékelés eredményeként a stratégia alkotási fázisban kulcsfontosságú területek legfontosabb tendenciái kerültek bemutatásra, szakterületenként áttekintve a város és térsége esetében a jelenlegi helyzetképet, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, a fejlesztési szükségleteket és a konfliktusterületeket.

Településhálózati szempontból megállapítható, hogy Paks kedvező helyzetben van, mert Tolna megye fejlett, funkciókban gazdag keleti sávjába tartozik a térségben. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció szerint jó mezőgazdasági adottságú, gazdasági-technológiai magterület, mely az országos településhálózatban a belső (ipari-logisztikai) és a külső (nagyvárosi) gyűrű között félúton helyezkedik el. A szorosan vett vonzáskörzetébe öt, a másodlagos övezetbe további öt település tartozik.

Paks Tolna megye legkedvezőbb korösszetételű járásközpontja és második legnépesebb városa, annak ellenére, hogy 2001 óta romlik az öregedési index és csökken a lakosságszáma. Képzettségi, végzettségi és foglalkoztatási mutatói alapján kiemelkedően jó helyzetű, ennek köszönhetően jövedelmi viszonyok kedvezőek, a lakásállomány jó állapotú. Ez azonban térségi konfliktushelyzetet is generál, mivel a térségbeli kisebb települések nagy részén nem ilyen kedvező a helyzet. Probléma még, hogy nem elégséges a munkahelykínálat a nők (végzettségtől függetlenül), a nem műszaki végzettségű férfiak és az alacsony képzettségűek számára.

A város gazdaságát alapvetően meghatározza az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. (továbbiakban atomerőmű), mely megyei és országos foglalkoztatási, gazdasági súlypontot jelent, de egypólusúvá, ezáltal kiszolgáltatottá teheti a települést. A város jelentős gazdasági egysége még a Paksi Ipari Park Kft. (továbbiakban ipari park), mely jelentős potenciállal rendelkezik az egypólusosság oldásában is. A mezőgazdasági tevékenység inkább a járás kisebb településeire jellemző. A turizmus jelenleg sem Pakson, sem a térségben nem képvisel jelentős gazdasági erőt.

A helyi táji, természeti, valamint klimatikus adottságok alkalmassá teszik a területet a sokoldalú mezőgazdasági használatra. A területek nagy része nagyüzemi módszerekkel művelt és tulajdonosi szerkezetük is koncentrált. A Duna, amely meghatározó táji és természeti elem, csak kondicionáló szerepet tölt be, nem szerves része a város életének. A város jelentős számú közkerttel és közparkkal rendelkezik, de ezek nem alkotnak valós rendszert.

Paksot a sugárirányú településszerkezet jellemzi, ahol a gyűrűs kapcsolatok nem tudtak teljesen kiépülni. A történelmi városközpont a Dózsa György utca környéke, az erőmű építése során kiépült decentrum pedig a Kishegy-Újváros. A jelentősebb gazdasági súllyal bíró termelő cégek a város déli részén, az atomerőmű és az ipari park környékén tevékenykednek. Két speciális területe van Paksnak, az egyik a Táncsics utca környéki Duna-parti rekreációs terület, a másik a település és az erőmű között található tartalékterület. Jelenleg országos védettségű épített érték nincs, egy világörökségi védettségre esélyes elemmel és számos védendő épített értékkel rendelkezik a város.

Paks térségének közúti közlekedési hálózata észak-déli irányban kiváló, míg kelet-nyugat irányban rendkívül gyenge kapcsolati rendszerrel bír. A településen belüli közúti hálózat állapota általánosságban megfelelő. A helyi közösségi hálózat tekintetében vannak ellátatlan vagy alig ellátott területek, s kiemelendő, hogy az elmúlt években drasztikusan csökkent az utasok száma. Számottevő forgalmat bonyolítanak le viszont az atomerőmű autóbuszjáratai. A település kerékpárút-hálózata bár jelentős hosszban kiépült, még mindig hiányos. A Duna, mint vízi közlekedési útvonal alacsony szinten kihasználta. A vasútvonal kihasználhatósága jelenleg igen hiányos, nincs személyforgalom, gyenge az áruforgalom, s a pálya állapota leromlott.

A villamosenergia-ellátás, az egészséges vezetékes ivóvízellátás és a közcsatornás szennyvízelvezetés területén közel településszintű ellátottsággal rendelkezik a település. A kedvező közműellátottságát tovább stabilizálja, hogy vízellátásában jelentős kapacitású saját vízbázisára, valamint saját szennyvíztisztító telepére támaszkodhat. Az ország villamosenergia-ellátásának egyik legfontosabb bázisa, az atomerőmű a település területén üzemel és termeli az ország villamosenergia igényének jelentős részét.

A környezetvédelmi állapotokat tekintve a településen a környezeti elemek, az élővilág, a táj, a települési-, és az épített környezet tekintetében jelenleg extrém környezeti terhelés nem áll fenn. A település környezeti állapota jónak mondható, de környezetvédelmi szempontból a szélrózsió, nitrátérzékenység, és a sérülékeny vízbázisok nagy odafigyelést igényelnek. Az árvízi veszélyeztetettség elhárítása a dunai védművek kiépítettsége folytán azok karbantartásával és fejlesztésével folyamatos. Katasztrófavédelem szempontjából egyedi sajátossága Paksnak, az atomerőmű jelenléte. Geológiai adottság a város területén több helyen meglévő löszfalak, melyek esetleges csuszamlásai rejtenek magukban kockázatokat.

Paks jövőjét alapvetően határozza meg az atomerőmű bővítése, mely nem csak a város, de az ország szempontjából is kiemelt nagyprojekt. Hasonló méretű és jellegű beruházások esetén a nemzetközi tapasztalatok alapján előfordulhatnak problémák (pénzügyi, időbeni, politikai akarat megváltozásából fakadó, stb.). Ilyen esetleges problémák, kockázatok és kérdések figyelembe vétele mindenképpen szükséges. További kockázat, hogy egyelőre nem tudható, hogy a beruházás során megnövekvő lakosság kapcsán szükséges közvetett intézkedések finanszírozása milyen forrásból fog megtörténni, az önkormányzatnak milyen szerepe lesz benne (irányító / végrehajtó / finanszírozó / véleményező). A felmerült problémakörök kezelésére kidolgozásra került egy stratégiarendszer, melyek közül az ütemezett és az átpozícionáló stratégia együttes alkalmazása tűnik a legjobb megoldásnak.

Paks város szerkezetileg, városképi arculatában, karakterében és területhasználati jellemzői alapján hat városrészből áll, amelyek:

- V1. városrész - Kishegy-Újváros, Csámpa és Birító
- V2. városrész - Pollack Mihály utca térsége és Cseresznyés
- V3. városrész - történelmi városközpont és alvég
- V4. városrész - Fehérvári út és Györkönyi utca által határolt terület, valamint Gyapa
- V5. városrész - Szérűskert-Öreghegy
- V6. városrész - Dunakömlőd

E városrészek részletes elemzése a 2011-es népszámlálás városrészi adatai alapján történt, rámutatva az adott városrészben meglévő legfontosabb demográfiai, társadalmi jellemzőkre, tendenciákra, a

funkcióellátottságra, gazdasági jellemzőkre, bemutatva azon területeket, ahol a városrész városon belüli pozíciója, helyzete, ellátottsága erősséget vagy gyengeséget jelez, s megjelölve azon fejlesztési lehetőségeket, amelyek elmozdulást jelenhetnek.

Az egyes városrészek legfontosabb társadalmi kulcsindikátorait és a közöttük lévő különbségeket a következő táblázat mutatja be.

Városrész	Lakónépesség száma	Öregedési index	Felsőfokú végzettségűek aránya (a 25 év feletti korosztályból)	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (15-59 év közötti korosztályból)	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya
V1.	4535	1,26	23,1	33,1	2,1
V2.	5683	1,51	21,4	28,9	1,5
V3.	1564	2,09	21,2	29,5	3,4
V4.	2880	1,39	20,1	29,7	3,9
V5.	3420	1,42	24,4	32,7	5,3
V6.	1106	2,10	6,9	36,3	11,5
Külterület	166	1,10	5,2	46,5	24,2

1.2-1. táblázat: Az egyes városrészek legfontosabb társadalmi kulcsindikátorai

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálás

Az egyes városrészek jellemző és a meghatározó funkciókat az alábbi táblázat foglalja össze.

Városrész	Lakó	Mezőgazdasági	Ipari, logisztikai	Kereskedelmi	Turisztikai	Közigazgatási	Egészségügy, oktatás, kultúra	Zöldfelületi	Közlekedési	Sport, rekreáció
V1.										
V2.										
V3.										
V4.										
V5.										
V6.										

1.2-2. táblázat: Városrészekre jellemző funkciók

Jelmagyarázat:

erős, a városrészt alapvetően meghatározó funkció
 egyéb jellemző funkció

A település problématerképét a következő oldalon lévő ábra mutatja be szakterületenkénti bontásban.

ZÖLD INFRASTRUKTÚRA, KÖRNYEZET, TÁJHASZNÁLAT:

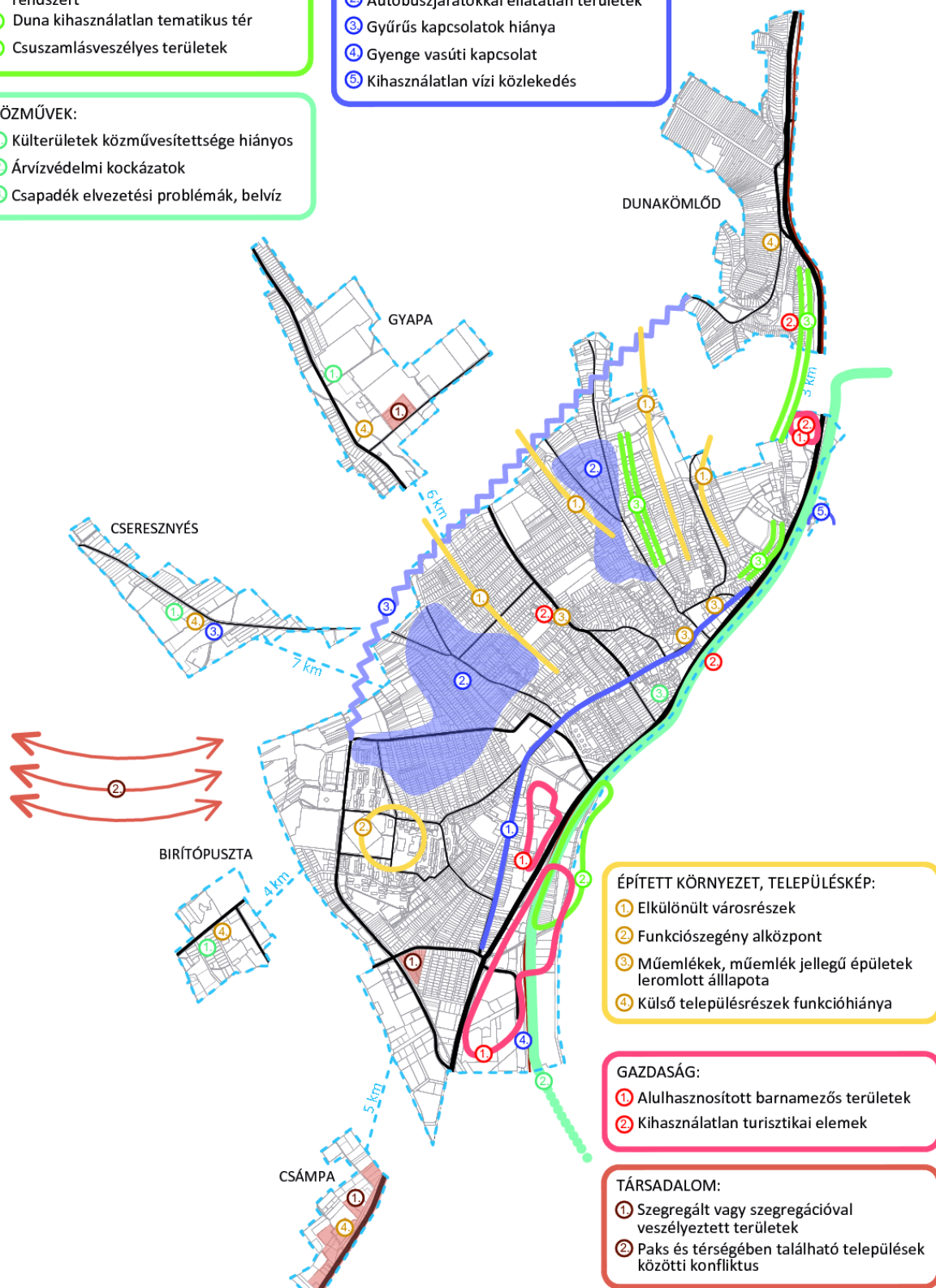
- ① Zöldfelületek nem alkotnak valós rendszert
- ② Duna kihasználatlan tematikus tér
- ③ Csuszamlásveszélyes területek

KÖZMŰVEK:

- ① Külsőterületek közművesítettsége hiányos
- ② Árvízvédelmi kockázatok
- ③ Csapadék elvezetési problémák, belvíz

KÖZLEKEDÉS:

- ① Dózsa Gy. u. forgalom által terhelt
- ② Autóbuszjáratokkal ellátatlan területek
- ③ Gyűrűs kapcsolatok hiánya
- ④ Gyenge vasúti kapcsolat
- ⑤ Kihasználatlan vízi közlekedés

1.2-1. ábra: Paks problématerképe

3 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

3.1 PAKS VÁROS JÖVŐKÉPE

Az integrált településfejlesztési stratégia - a településfejlesztési koncepcióval és az Európa 2020 stratégiával összhangban - Paks város 2023-ig elérni kívánt fejlesztési céljait határozza meg.

3.1.1 Paks települési jövőképe

Paks város településfejlesztési koncepciója¹ megfogalmazta azt a jövőképet, melyet a város 2030-ra szeretne elérni:

„Paks 2030-ra stabil gazdasági bázisra épülő, igényes épített és természeti környezettel rendelkező, a lakosság megfelelő életminőségét garantáló funkciógazdag középváros”

Paks jövőképét négy egymással kölcsönhatásban lévő tényező (atomerőmű jövője, jelentős önkormányzati bevételek, diverzifikált iparfejlesztés és kultúrafejlesztés) határozza meg. A **változó makrokörnyezet és az atomenergetika felértékelődése** külső, a város által kevésbé befolyásolható alaphelyzetet teremt. Az energetikai kihívások komoly fejlődési lehetőséget jelentenek a város számára. Paks gazdaságának szélesebb hatással bíró sajátossága, hogy az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. tartósan állami tulajdonban marad, tehát az **állam tulajdonosként jelentős tényezőként van jelen** a városban. Paks városi szerepének hosszabb távon is biztonságot ad az atomerőmű üzemidejének meghosszabbítása, és a további blokkok, tényleges beruházások egy újabb növekedési szakasz beindulását is jelentik, aminek multiplikátor hatásai inkább indirekt módon lesznek erősek. Emellett pozitív hatással van a város fejlődésére, hogy **kiépített autópálya kapcsolattal** rendelkezik.

3.1.2 Átfogó célok

A jövőkép elérés érdekében a Paks város településfejlesztési koncepciója három átfogó fejlesztési célt jelöl ki:

I. Fejlett közösségi szolgáltatásokra épülő térségközponti és középvárosi funkciók fejlesztése

Országos szinten Paks a 20 ezer fő körüli lélekszámával a hagyományos statisztikai besorolás szerint kisvárosnak tekinthető, de az utóbbi másfél évtized „városcsináló” folyamatai miatt Paks egyre komolyabb, egyre funkciógazdagabb városnak számít a teljes városállományt tekintve, s a tömeges várossá nyilvánítások miatt és a **helyi szolgáltatáskínálat bővítésével** a középmezőnybe kerülhet. A város szervesen kiépült középvárosi jellegű funkciókkal rendelkezik, s a középszintű ellátás, illetve a közszolgáltatások döntő része helyben elérhető, megszerezhető. A fejlesztés egyik útja a **középvárosi funkciók kiteljesítése**, ami a közszolgáltatások fejlesztésével, illetve a térségi és a tágabb térszerkezeti kapcsolatok bővítésével realizálható.

II. Kiegyensúlyozott ágazati célokra épülő helyi gazdaságfejlesztés

Az M6 autópálya kiépítése és a bővítési folyamat elindulása jelentős hatású a helyi gazdaság fejlődésére. A **tőkebeáramlás** magasabb hozzáadott értéket termelő ágazatokban is megjelenik, s erősebb kapcsolatokat alakíthat ki hazai vállalatokkal. A város számára indokolt az egyedi ipartelepítési előnyök helyett azok komplex kínálatát hangsúlyozni, célzottan megkeresni a

¹ Paks Városfejlesztési koncepciója (jóváhagyva 55/2010. (V. 26.) képviselő-testületi határozattal)

potenciális befektetőket. E tekintetben az **ipari park integrációs szerepköre** és az atomerőmű, illetve a körülötte **kialakult műszaki háttér** lehetnek a kulcstényezők.

III. Magas életminőségű társadalom megteremtése vonzó városi környezetben

A városi környezet szempontjából a fizikai (természeti és épített) környezet, valamint a (fizikai környezet által is befolyásolt) városi atmoszféra egyaránt fontos. A poszt-indusztriális országokban a társadalmi-gazdasági változások a városok feladatait is átértékelik. A gazdasági vonzerő szempontjából a hagyományos infrastrukturális, erőforrás alapú (kemény) tényezők szerepe visszaszorul. Egyre jelentősebb azonban a szellemi tőkével, a képzettséggel, a foglalkoztatással, a munkaerő életminőségét jelentősen meghatározó egészségügyi állapottal összefüggő problémák és kihívások kezelése. Ahogy a modern korban az ipar által dominált gazdaság határozta meg az emberi környezet alakításának szempontjait, úgy a jövőben a kreativitással, innovációval, a tehetséggel és a megfelelő életminőséggel jellemezhető társadalmi környezet megteremtése a cél. Egyre fontosabb a **humán közszolgáltatásoknak a városi életminőség javítása és a kultúra fejlesztésének szolgálatába állítása** (külön kiemelendő a városi múzeum, mint kulturális lehetőség, identitást erősítő jelenség). A kreatív atmoszféra megteremtése lesz a tudatos település- és főként a városfejlesztési törekvések rendező elve, amely a városi környezet egyes tényezőinek szerepét és fontosságát kijelöli, illetve amely a fenntartható és élhető városi környezet megteremtését eredményezi.

A településfejlesztési koncepció hosszútávú céljaiból középtávon három, a koncepcióval teljes mértékben összefüggő átfogó cél rajzolódik ki.

I. Versenyképes, fenntartható, több lábon álló, helyi gazdaság erősítése a foglalkoztatottság megtartásával, bővítésével

A város és térségének fejlesztési sajátossága, hogy nincs közvetlen gazdaságfejlesztési kényszer, illetőleg szerkezet-átalakítási szükségesség, ami az átgondolt és szisztematikus stratégia építés és megvalósítás esélyét teremti meg, a hosszabb távon tartós és perspektivikus pályát választva. A város egyik fejlesztési iránya mindenképp a **diverzifikációs célú, versenyképes iparfejlesztés**, amely ráépül a jelenlegi magas szakképzettségi jellemzőkre, valamint az atomerőmű bővítésére. A város – térségi, megyei és regionális szempontokat egyaránt tekintetbe vevő – gazdaságfejlesztési stratégiája öt csomópont, fejlődési út köré csoportosítható. Ilyen **bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása, az ipari park fejlesztése, a barnamezős területek hasznosítása, a mezőgazdaság valamint az idegenforgalom fejlesztése**.

II. A lakosság életminőségének javítása

A megfelelő életminőség biztosítása és javítása középpontjában a társadalmi haladás, a szociális alapkérdések megoldása áll, vagyis a mindenki számára **méltányos életfeltételek biztosítása**, beleértve az egészséghez, az egészséges környezethez, a szociális biztonsághoz szükséges feltételeket. A középtávú cél egy olyan **élhető város megteremtése és fenntartása**, amelyben egyaránt érvényesül nem csak a népesség eltartása, hanem annak megtartása is.

A lakosság életminőségének alakulását jelentős mértékben befolyásolja a **lakó- és a természeti környezet állapota**, valamint a **minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés mértéke** is. A lakó-környezet állapota nagymértékben javítható az egyes központi területek rehabilitációjával, a

fenntartható városfejlesztési döntések, valamint a természetvédelmi intézkedések alkalmazásával. A minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítható az egyes intézmények (szociális, oktatási és igazgatási) fejlesztése, valamint a színvonalas szabadidős szolgáltatások kiterjesztése által.

III. Települési identitás, társadalmi kohézió javítása

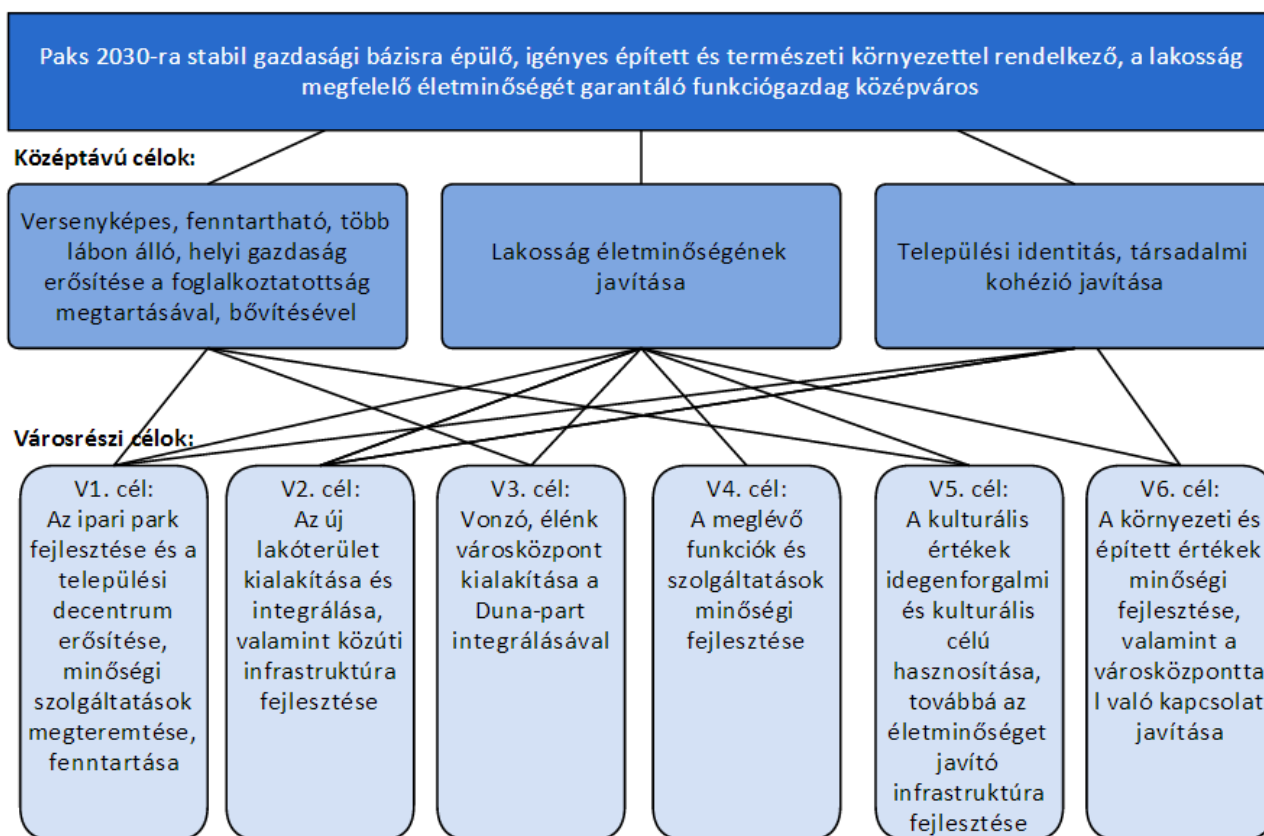
Az atomerőmű bővítésétől függetlenül is kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a középtávú fejlesztések között a **helyi identitás erősítése, a közösségépítés**, amely közösségi és kulturális események támogatásával, valamint a különböző szociális szolgáltatások minőségi fejlesztésével elősegíthető. Kiemelt területként szerepel a **társadalmi integrációt elősegítő szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek megteremtése, a helyi szinten elérhető szolgáltatások fejlesztése**.

Az atomerőmű fejlesztése kapcsán betelepülők befogadása a településre, **társadalmi integrálása** a békés közös együttélés miatt feltétlen szükséges. Fontos feladat az újonnan érkező és a már jelen lévő lakónépesség együttélésének megkönnyítése, különös tekintettel a nagy számban megjelenő idegen nyelvű munkavállalók tekintetében.

3.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Paks város 2023-ig elérendő, középtávú stratégiai célkitűzései egyrészt városi szintű tematikus célokat, másrészt városrészi szintű területi célokat foglalnak magukban.

Hosszútávú jövőkép:

3.2-1. ábra: Városrészi célok kapcsolata a középtávú átfogó célokkal

3.2.1 Tematikus célok

A tematikus célok a középtávú városfejlesztési célok mentén kerültek meghatározásra, amelyek főbb beavatkozási területei a gazdaság, a társadalom és az életminőség javítása. A tematikus célok rendszerét az alábbi táblázatok foglalják össze.

I. Versenyképes, fenntartható, több lábon álló, kis- és középvállalkozásokra alapozott helyi gazdaság erősítése a foglalkoztatottság megtartásával, bővítésével	
T1.	Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása
T2.	Ipari park fejlesztése (területbővítés, szervezetfejlesztés, ipari infrastruktúra építés), a hozzáadott értéktermelés előtérbe helyezése
T3.	Barnamezős területek intenzifikálása
T4.	Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése
T5.	Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés

3.2-1. táblázat: I. tematikus cél és azok rész céljai

II. A lakosság életminőségének javítása	
T6.	A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése
T7.	Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek
T8.	Sport és szabadidős funkciók fejlesztése
T9.	Klímaadaptáció
T10.	Városmagközponti rehabilitáció

3.2-2. táblázat: II. tematikus cél és azok rész céljai

III. Települési identitás, társadalmi kohézió javítása	
T11.	Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés
T12.	Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása
T13.	Kulturális fejlesztések

3.2-3. táblázat: III. tematikus cél és azok rész céljai

T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása

Az államközi szerződésnek megfelelően az erőmű építésében várhatóan hazai beszállítók is részt kaphatnak mintegy 40%-os arányban. Az atomerőmű bővítésével a helyi gazdaság fejlődése is új impulzusokat kap, új gazdasági szereplők megtelepedésével, s a helyi vállalkozások fejlődésével a gazdaság szerkezete, hozzáadott érték termelése is előnyösen változhat. Fontos célkitűzés, hogy az atomerőmű bővítése során kialakuló gazdasági folyamatok pozitív hatásai minél inkább a településen és térségben érvényesüljenek. Ennek érdekében kiemelt cél a bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások minél nagyobb fokú kihasználása, melyhez infrastruktúrafejlesztési és beruházás-ösztönzési beavatkozások is szükségesek. Mindezek hozzájárulnak a helyi gazdaság diverzifikálásához, s hazai, de akár európai vagy globális szinten is versenyképes területek fejlődéséhez, s új fejlődési potenciálok kialakulásához.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Gazdaságfejlesztés, beruházás-ösztönzés – beszállítók és kapcsolódó vállalkozások megtelepedése, fejlődése (építőipar, gépipar, logisztika, szolgáltatások), a női munkaerő foglalkoztatási lehetőségeinek megoldása;
- Elektromos közlekedéshez kapcsolódó tudásalapú termelés és szolgáltatás fejlesztése, ösztönzése;
- Kikötői infrastruktúra fejlesztése;
- Atomerőmű megközelítését segítő útépitések, vasútvonal felújítás, építése;
- Duna-híd megépítésének előkészítése.

T2. Ipari park fejlesztése (területbővítés, szervezetfejlesztés, ipari infrastruktúra építés), a hozzáadott értéktermelés előtérbe helyezése

Az ipari parkban jelentős termelő és szolgáltató kapacitás alakult ki, s K+F tevékenység is folyik. Fontos, hogy az ipari parkban található vállalkozások működési feltételei javuljanak, ezzel is megfelelő háttérrel biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság erősödéséhez. A megfogalmazódó fejlesztési igények az atomerőmű bővítésével egyre fokozottabban jelentkeznek, a beruházás ezen igények hamarabbi teljesülését generálja.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Befogadóképesség, terület növelése;
- Menedzsmentszervezet fejlesztése;
- Infrastruktúra fejlesztése (járda, parkoló, megállóhely építés stb.);
- Szolgáltatásfejlesztés (raktárcsarnok, kamionparkoló, szolgáltatóház);
- Vállalkozás- és befektetés-ösztönzés erősítése.

T3. Barnamezős területek intenzifikálása

Fontos feladat a korábban ipari célokra használt épületállomány és kiépített infrastruktúrák fenntartható hasznosítása, ezáltal a barnamezős beruházások szorgalmazása. Az alulhasznosított barnamezős területek rehabilitációja, funkcióváltása az OFTK-ban is megjelenik a középtávon szükséges gazdaságstratégiai feladatok között. Az OFTK is kiemeli, hogy hangsúlyossá kell tenni a takarékos, összehangolt területhasználat érvényesítését, a barnamezős területek újrahasznosítását, funkcióinak gyarapítását, a területek arculatának, látványának városképbe illesztését.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Volt konzervgyár területének rehabilitációja;
- Volt téglagyár területének rehabilitációja.

T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése

Paks és térsége jelentős kedvező adottságú mezőgazdasági termőhellyel rendelkezik, melyek terményei jelenleg hosszú, és szűk körben ismert utakon érik el a fogyasztókat. Sok esetben szervezési kapacitás és a szükséges technológia híján nem tudják kihasználni a térségben a természeti

adottságok és a piaci igények nyújtotta lehetőséget. A helyi termékek pedig nemcsak munkahelyet és jövedelmet teremtenek, hanem erősítik a helyi identitást, segítik kielégíteni a környék és az ország biogazdálkodásból származó termékek és sokszínű minőségi termékpaletta iránti növekvő igényét. Fejlesztési cél tehát rövidtávon a helyi kistermelői piacok erősítése, ezekre épülő közétkeztetés előtérbe hozása. Középtávon további cél a mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Helyi piac fejlesztése (Piactér);
- Mezőgazdasági együttműködés;
- Mezőgazdasági primeráru elosztó központ létrehozása;
- Térségi élelmiszer feldolgozó központ fokozatos létrehozása.

T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés

A település turisztikai versenyképességének javításához szükséges jelentős turisztikai keresletet teremtő, országos illetve nemzetközi jelentőségű termék létrehozása, meglévő vonzerők megújítása, a turisztikai termékek élményláncra fűzése, valamint megfelelő marketing stratégia alkalmazása. A térségnek három meghatározó turisztikai vonzerejére (az atomerőmű, a Duna és a bor) támaszkodva kell egy komplex turisztikai csomag létrehozását megteremteni. Szükséges a térségbe, elsősorban az atomerőmű látogatóközpontjába érkező turisták számára programok, további élményt adó attrakciók kialakítása, fejlesztése. Ugyanakkor a helyi lakosság számára is fontos a rekreációs és a minőségi szabadidő eltöltést nyújtó területek és szolgáltatások fejlesztése.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Kulturális gazdaságfejlesztés (Borút, Sárgödör tér, Bazársor);
- Duna-parti infrastruktúra bekapcsolása a turisztikai programokba (kikötő, sétány, úszó szabadtéri vízisínpad);
- Energia élménypark, játszóház;
- Marketing és kommunikációs stratégia;
- Prelátusi szőlő felújítása.

T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése

A humán infrastruktúra fejlesztések az életminőség javítását célzó beruházásokkal együtt hozzájárulnak a lakosság mindennapi életkörülményeinek javításához, és közvetlen táptalajul szolgálnak a helyi közösségfejlesztésnek. A beavatkozások az elmúlt évek demográfiai és társadalmi változásai, illetve a középtávon elinduló atomerőmű bővítés hatásainak, következményeinek kezelése miatt szükségesek.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Bölcsőde felújítása, bővítése;
- Oktatási intézmények energetikai korszerűsítése és felújítása, udvarok felújítása;

- Tornaszobák, tornatermek kialakítása;
- ESZI kollégiumának bővítése;
- Főiskolai képzés újraindítása ;
- Egészségügyi ellátás fejlesztése;
- Ösztönző program fiatal szakorvosok megtelepedésének elősegítésére;
- Rendőrkapitányság műszaki, személyi fejlesztése.

T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek

A környezetbarát infrastruktúra fejlesztése elősegíti az épített környezet komfortosabbá tételét, a természeti környezet védelmét, ezáltal hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához, a társadalmi-területi különbségek mérsékléséhez. Fontos cél a városüzemeltetés hatékonyabbá és fenntarthatóbbá tétele.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Elektromos járművek a helyi közlekedésben;
- Közúti infrastruktúra fejlesztése (csomópontok, parkolók, útkorrekciók, útfelújítások);
- Paks kerékpárút-hálózatának fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása;
- Önkormányzati intézmények korszerűsítésének folytatása (energetikai korszerűsítés, megújuló, okos mérők);
- Intelligens informatikai alapokon nyugvó közigazgatás;
- Energiamegtakarítást eredményező felújítások támogatása a panel és a hagyományos szerkezetű lakások esetén.

T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése

A sport és a szabadidős funkciók fejlesztésének együttes támogatása komplex hatást fejt ki a lakosság alapvető szükségleteit kiszolgáló megfelelő életkörülmények és az egészséges környezet kialakítására. Fontos célkitűzés emiatt az életminőséget fejlesztő sport- és szabadidős létesítmények hálózatának fejlesztése és többcélú hasznosításának elősegítése (szem előtt tartva az ifjúságpolitikai igényeket), továbbá a közterületek sportolásra és szabadidő eltöltésre alkalmassá tétele.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városi strand felújítása és bővítése;
- Kulturális és szabadidőközpont (civilik háza, rendezvénytér);
- Duna által biztosított szabadidős lehetőségek hatékonyabb kihasználása;
- Paksi Sportegyesület Fehérvári úti létesítmény bővítése;
- Szabadtéri fitneszparkok létrehozása.

T9. Klímaadaptáció

A lakó- és tágabb környezet tisztasága, a levegő, a víz, a talaj jó minősége, a környezet rendezettsége egyre alapvetőbb igénye a lakosságnak és egyre inkább az életminőség meghatározó eleme. A globális klímaváltozás hatásainak kezelése, a szélsőséges időjárási események negatív hatásainak megelőzése egyre fontosabb feladat a településüzemeltetés, településfejlesztés szempontjából is. A

környezeti fenntarthatóság és a meglévő adottságok megőrzése érdekében a fejlesztéseknél figyelembe kell venni a megváltozó klímához való alkalmazkodás és megelőzés feladatait és igényeit.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Csapadékvíz szennyvízrendszerbe jutásának megakadályozása;
- Csapadékvíz elvezető- és visszatartó rendszerek fejlesztése;
- Az Imsósi Dunaág vízfolyásának visszaállítása;
- Uszódi sziget vízrehabilitációja;
- Erdősávok kialakítása;
- Komplex zöldfelületi rendszer kialakítása;
- Partfal stabilizáció.

T10. Városközponti rehabilitáció

Az igényes, a város egészére egyenletesen kiterjedő városi környezet a városban lakók életminőségét és a város vonzerejét egyaránt szolgálja. Kiemelten kell azonban kezelni a település központjait, amivel a különböző funkciók sűrűsödése miatt jelentősen több ember kerül kapcsolatba, emiatt az itt végrehajtott beavatkozások az egész településre kihatással lesznek. A közterületek minőségi fejlesztése, a zöldfelületi rendszer hálózati kiterjesztése, a meglévő építészeti örökségek megújítása, hasznosítása, valamint a meglévő adottságok (pl. Duna part közelsége) hatékonyabb kiaknázása mindenképp szerepet kell, hogy kapjanak a beavatkozások kapcsán. Ezen a projekteknek a tervezése során az örökségvédelmi költségekkel és időráfordítással számolni kell.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városközpont rehabilitáció (terek és parkok);
- Duna-part és város fizikai kapcsolatának erősítése;
- Főutca és a közterületek további fásítása, zöldítése, rendszerbe szervezése;
- Műemlékek, műemlék jellegű épületek védelme, hasznosítása;
- Kishegyi alközponti tér rekonstrukciója;
- Tömbbelső felújításának folytatása.

T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés

Az 1. fejezetben bemutatásra kerültek a főbb kihívások és problémák, amelyek az atomerőmű bővítése kapcsán a települést érintik. A későbbi negatív hatások mérséklése végett a felmerült beavatkozási területet vagy komplex hálózatot érintő fejlesztések megvalósítása szükséges.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Új lakóterületek közösségi közlekedéssel és kerékpárúttal és szolgáltatásokkal való ellátása;
- Új lakóterületek bekapcsolása a közmű, a közvilágítási és a térfigyelő rendszerbe;
- Községi programok szervezése;
- Különböző nemzetiségű dolgozók igényeihez igazodó programkínálat biztosítása;
- Idegen nyelvű oktatás (óvodák, iskolák).

T12. Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása

Pakson az időskorúak számának növekedése komoly igényt támaszt az e korosztály sajátos igényeit kiszolgáló szociális szolgáltatások fejlesztésére. Az elmúlt években történtek a kapacitáshiányt csökkentő fejlesztések, de azok volumene nem volt megfelelő. Az atomerőmű bővítése miatt ugyanakkor népességnövekedés is várható, amelynek egy része ideiglenes, egy része viszont állandó, ami a szociális kapacitások bővítésének igényét is előrevetíti. Ugyanígy fontos a hátrányos helyzetűek támogatása szempontjából az évek óta tartó programok folytatása.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Antiszegregációs program;
- Átmeneti otthon családok/gyermek részére;
- Idősek Otthonának bővítése;
- Alternatív szociális szolgáltatások támogatása (civilék támogatása);
- Hajléktalanok időszakos ellátásának megoldása (éjjeli menedékhely).

T13. Kulturális fejlesztések

A kultúra komplex megítélésének jelentősége igen fontos, tekintettel a benne rejlő gazdaságfejlesztő erőre is, amely a megfelelő hasznosítás révén jelentősen hozzájárulhat a települési identitás és társadalmi kohézió javításához, valamint az idegenforgalmi kínálat bővítéséhez. Ezen a projekteknek a tervezése során az örökségvédelmi költségekkel és időráfordítással számolni kell.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Csengey Dénes Kulturális Központ felújítása, bővítése;
- Paksi Képtár bővítése;
- Lussonium tájrendezése, fogadóépület építése.

3.2.2 Területi célok

A középtávú területi célok a városrészek céljaival összhangban kerültek meghatározásra. A célok definiálásánál figyelembe vettük az egyes területi egységek gazdasági, társadalmi jellemzőit és funkcióit.

V1. városrész: Kishegy-Újváros (Tolnai út), valamint Csámpa és Bírító

Városrészi cél: Az ipari park fejlesztése és a települési decentrum erősítése, minőségi szolgáltatások megteremtése, fenntartása

A városrészhez tartozik a település alközpontja, a lakótelep nagy része, az ipari park, valamint egy szegregált és egy szegregációval veszélyeztetett külső településrész is. E mozaikosság miatt a városrész rendkívül vegyes jellemzőkkel rendelkezik. Összességében azonban jó demográfiai, foglalkoztatási és szociális mutatók, jó állapotú lakásállomány, és kedvező közlekedési adottságok jellemzik.

A funkciók eloszlása a városrészen nagyon inhomogén. Míg a település alközpontján szinte minden funkció megtalálható jelentős mennyiségben, addig Újváros, Birító és Csámpa területe erősen funkcióhiányos.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége az ipari park további fejlesztése, amely a település gazdaságának egyik katalizátora lehet. További fontos fejlesztési irány a települési decentrum szerepének erősítése, minőségi szolgáltatások megteremtése, fenntartása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Ipari park fejlesztései (területbővítés, szervezetfejlesztés, ipari infrastruktúra építés);
- Oktatási intézmények energetikai korszerűsítése és felújítása, udvarok felújítása;
- ESZI kollégiumának bővítése;
- Alapfokú egészségügyi ellátás fejlesztése, felkészülés az erőmű bővítésére;
- Közúti infrastruktúrafejlesztés (csomópontok, parkolók, útkorrekciók, útfelújítások);
- Városi strand felújítása és bővítése;
- Tömbbelső felújításának folytatása;
- Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés (infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés);
- Idősek Otthonának bővítése;
- Kishegyi alközponti tér rekonstrukciója;
- Csengey Dénes Kulturális Központ felújítása, bővítése.

V2. városrész: Pollack Mihály utca térsége és Cseresznyés

Városrészi cél: Az új lakóterület kialakítása és integrálása, valamint közúti infrastruktúra fejlesztése

A városrész kedvező helyzetben van, mert jó szociális és iskolai végzettségi mutatókkal, valamint megfelelő állapotú lakásállománnyal rendelkezik. Egyetlen negatívuma gyenge közlekedési adottságai: egyes részeinek kedvezőtlen a közúti elérhetősége és vannak közösségi közlekedéssel ellátatlan területek is.

A városrészben dominál a humán funkció, melynek oka, hogy több oktatási intézmény is a Tolnai út mentén található. Jelen van még az államigazgatási és közösségi funkció is, de a településrész külsőbb területei és Cseresznyés egésze rendkívül funkcióhiányos.

A városrész specifikus fejlesztési lehetőségei közül kiemelendő a Pollack M. u. melletti terület, ahol az atomerőmű bővítése kapcsán kiépül, valamint folytatódik a település elkerülő útja a Fehérvári útig. Az új lakóterület fejlesztések kapcsán ez a terület kiemelkedő hangsúlyt kap. Szükségesek olyan közúti infrastrukturális fejlesztések, amelyek javítani tudják a városrész közlekedését, valamint a város más részeivel való kapcsolatát.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Közúti infrastruktúrafejlesztés (elkerülő út építése, csomópontok, parkolók, útkorrekciók, útfelújítások);
- Paks kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása;
- Oktatási intézmények energetikai korszerűsítése és felújítása, udvarok felújítása;
- Főiskolai képzés újraindítása;

- Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés (infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés).

V3. városrész: Történelmi városközpont és alvág

Városrészi cél: Vonzó, élénk városközpont kialakítása a Duna-part integrálásával

A városrész kitűnő közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik (kedvező közúti kapcsolatok, közösségi közlekedési központ, vasúti és vízi közlekedés módok is jelen vannak). Elnyújtott terület, melynek nincs egységes szerkezete, déli részen főleg ipari, kereskedelmi és barnamezős területek, északi részen kedvezőtlen öregedési indexszel rendelkező lakóterület és a városközpont található.

A városrész déli részén dominál a gazdasági funkció. Az északi területen államigazgatási, közösségi és humán szolgáltatási funkció a meghatározó, amely elsősorban a Dózsa Gy. u. mentén tömörül.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége a barnamezős területek teljes rendezése, valamint a Dunával való kapcsolat javítása mellett a városközponti területek további rehabilitációja.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városközpont rehabilitáció;
- Duna-part és a város fizikai kapcsolatának erősítése;
- Duna-parti infrastruktúra bekapcsolása a turisztikai programokba;
- Duna által biztosított szabadidős lehetőségek hatékonyabb kihasználása;
- Kulturális gazdaságfejlesztés;
- Főutca és a közterületek további fásítása, zöldítése, rendszerbe szervezése;
- Volt konzervgyár rehabilitációja;
- Helyi piac fejlesztése (Piactér);
- Kikötői infrastruktúra fejlesztése;
- Rendőrkapitányság műszaki, személyi fejlesztése;
- Közúti infrastruktúrafejlesztés;
- Paks kerékpárút-hálózatának fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása.

V4. városrész: Fehérvári út és Györkönyi utca által határolt terület, valamint Gyapa

Városrészi cél: A meglévő funkciók és szolgáltatások minőségi fejlesztése

A városrészben kedvező a lakosság korcsoporti megoszlása és növekvő a lakosság, valamint átlagon felül javuló szociális mutatók jellemzik. Gyapa külső településrész melletti külterületen szegregációval veszélyeztetett terület található.

A városrész funkcióellátottsága igen egyoldalú, szinte kizárólag a Dózsa Gy. u. környékén találhatóak, de ott szinte minden funkció jelen van. A főutcától távolabb csak elvétve fordulnak elő, Gyapa területe pedig teljes egészében funkcióhiányos terület.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége a már meglévő funkciókra és szolgáltatásokra épülve a minőségi fejlesztések elvégzése. A funkcióhiányos területeket nagyban fogja érinteni a tervezett elkerülőút kiépítése, mely új impulzusokat is adhat.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Kulturális gazdaságfejlesztés;
- Közúti infrastruktúrafejlesztés;
- Önkormányzati intézmények korszerűsítésének folytatása;
- Komplex zöldfelületi rendszer kialakítása;
- Paksi Sportegyesület Fehérvári úti létesítményének bővítése.

V5. városrész: Szérűskert-Öreghegy

Városrészi cél: A kulturális értékek idegenforgalmi és kulturális célú hasznosítása, továbbá az életminőséget javító infrastruktúra fejlesztése

A települési átlaghoz képest relatíve kedvezőtlen szociális mutatókkal rendelkezik a városrész, valamint vannak közlekedésileg ellátatlan és funkcióhiányos területek is. Kedvező viszont a demográfiai helyzet és a képzettségi mutatók tendenciája.

A Fehérvári út – Széchenyi tér – Kereszt u. – Dózsa Gy. u. mentén található jelentősebb számú kereskedelmi vagy gazdasági létesítmény, valamint itt koncentrálódnak a humán és államigazgatási funkciók. A városrész középső és északi területei teljesen funkcióhiányosak.

A városrész specifikus fejlesztési lehetőségei a meglévő kulturális értékek fejlesztése, azok idegenforgalmi és kulturális célú hasznosítása. Kiemelendő a műemlékvédelem, mint az építészeti értékek a települési identitás és a történelmi városkép megőrzésének eszköze, összekapcsolódva az idegenforgalmi hasznosításával. További fontos irány olyan infrastruktúra fejlesztések elvégzése, amelyek javítják a városrészen élők életminőségét.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Oktatási intézmények energetikai korszerűsítése és felújítása, udvarok felújítása;
- Paks kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása;
- Partfal stabilizáció;
- Volt téglagyár rehabilitációja;
- Kulturális gazdaságfejlesztés;
- Prelátusi szőlő felújítása;
- Főutca és a közterületek további fásítása, zöldítése, rendszerbe szervezése.

V6. városrész: Dunakömlőd

Városrészi cél: A környezeti és épített értékek minőségi fejlesztése, valamint a városközponttal való kapcsolat javítása

A városrészt kedvezőtlen korcsoporti megoszlás (jelentős az elöregedés), valamint képzettségi és szociális mutatók jellemzik. Kedvezőek viszont a közlekedési kapcsolatok (jó közúti elérhetőség, helyi-, helyközi- és távolsági autóbuszjárat kapcsolatok).

Dunakömlőd területén csak humán és közösségi funkciók találhatóak meg, de korlátozott számban.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége a Paks városközpontal való kapcsolat javítása valamint a már rendelkezésre álló (környezeti és épített) értékek minőségi fejlesztése. Kiemelendő a műemlékvédelem, mint az építészeti értékek a települési identitás és a történelmi városkép megőrzésének eszköze, összekapcsolódva az idegenforgalmi hasznosításával.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Paks kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása;
- Lussonium tájrendezése, fogadóépület építése;
- Az Imsósi Dunaág vízfolyásának visszaállítása.

3.3 A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA

A területi és tematikus célok együttesen segítik elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését. A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket.

Tematikus célok		V1.	V2.	V3.	V4.	V5.	V6.
T1.	Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása						
T2.	Ipari park fejlesztése (területbővítés, szervezetfejlesztés, ipari infrastruktúra építés), a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése						
T3.	Barnamezős területek intenzifikálása						
T4.	Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése						
T5.	Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés						
T6.	A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése						
T7.	Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek						
T8.	Sport és szabadidős funkciók fejlesztése						
T9.	Klímaadaptáció						
T10.	Városközponti rehabilitáció						
T11.	Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés						
T12.	Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása						
T13.	Kulturális fejlesztések						

3.3-1. táblázat: A tematikus és területi célok közötti összefüggések

Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

A célrendszer meghatározásánál a funkcionális várostérség-központi szerepkörből adódó problémák, lehetőségek és feladatok feltárása megtörtént, a kialakított célrendszer egyaránt szolgálja a város és vonzáskörzete integrált fejlesztését, részben az ehhez kapcsolódó közös beavatkozások megvalósításával, valamint a városban megvalósítandó, de térségi hatású intézkedések révén. Az együttműködés tekintetében meghatározásra kerültek azon kiemelt területek, ahol közös fellépéssel lehet térségi szinten hatékony és fenntartható, a várostérség (ill. járás) egésze szempontjából előremutató eredményeket elérni, mind a társadalmi, mind a gazdasági, mind a környezeti, mind az intézményi területeken. Mindez az egész térség népességmegtartó erejének javítását, a funkcionális kapcsolatok erősödését és a gazdasági versenyképesség, kooperáció javulását segítheti térségi szinten és az egyes települések esetében egyaránt.

4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

4.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (projektek illetve programok) indikatív listáját, amelyek a célok eléréséhez szükségesek. Az ITS operatív jellege nem jelenti ugyanakkor azt, hogy annak kidolgozottan és részletekbe menően, vagy akár, hogy teljes körűen kellene tartalmaznia a kitűzött céljai elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Fontos azonban annak szem előtt tartása, hogy a stratégia céljaihoz kapcsolódóan a megvalósítás fázisában reális lehetőség legyen konkrét projektek megvalósítására, és, hogy az előkészítettség különböző fázisaiban levő projektelképzések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését. Az ITS során az alábbi projekttypusokat azonosítottuk:

- A **kulcsprojektek** azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemezően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, de célszerű, ha a kulcsprojekthez további, projektek kapcsolódnak.
- A **hálózatos projekt** több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.
- Az **akcióterületi projektek** egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.
- **Egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.

Az egyes projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolatát az alábbi táblázat szemlélteti.

	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1.				
T2.				
T3.				
T4.				
T5.				
T6.				
T7.				
T8.				
T9.				
T10.				
T11.				
T12.				
T13.				

4.1-1. táblázat: A projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolata

4.2 KULCSPROJEKTEK

Paks város 2014-2023 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több típusú beavatkozást tartalmaznak és több tematikus célhoz is illeszkednek.

4.2.1 *Atomerőmű bővítése és a hozzá kapcsolódó fejlesztések (K1)*

Paks városfejlesztési beavatkozásai szempontjából abszolút kulcsprojektnek tekinthető az atomerőmű bővítése, amely számos területre jelentős hatást gyakorol.

A projekt volumenéből és hatásainak összetettségéből adódóan mélyreható és komplex előkészítő folyamatok és hatásvizsgálatok elkészítése szükséges. Az új blokkok telephelyi területe és környező területek (felvonulási, ipari park, közlekedési) fejlesztési és rendezési tervezését kizárólag összehangolt módon szabad végeztetni. E összehangoltság biztosíthatja, hogy az új blokkok biztonsági övezete, illetve az abban érvényesítendő tilalmak és korlátozások ne kerülhessenek összeütközésbe a megfogalmazott célok megvalósításával. Az új blokkok 246/2011. (XI. 24.) Korm. rendelet szerint védendő zónája 30 km, biztonsági övezetének minimális kiterjedése 500 m a legkülső technológiai védelmet jelentő fal síkjától számítva. A biztonsági övezet tényleges kiterjedését az Országos Atomenergiiai Hivatal fogja meghatározni.

Kulcsprojekthez kapcsolódó akcióterületek (új lakónegyedek)

Cél a város bővülésének strukturált, koordinált, városi céloknak megfelelő keretek közt tartása, a településszerkezetre gyakorolt kedvezőtlen hatások kivédése. További cél az építkezés és üzemeltetés során a munkaerő megfelelő elszállásolásának biztosítása. A folyamatos munkavállalók lakhatása kapcsán a tulajdonviszonyok rendezése, a birtokrendezés hivatalos lebonyolítása, közművesítése, a városi funkciók biztosítása. Fontos még az ideiglenes lakhatást biztosító területek későbbi hasznosításának tervezése, rekultivációja.

Az atomerőmű bővítése kapcsán lakóterületi fejlesztésre kijelölt akcióterületek (lásd 4.2-1. ábra):

1. Pollack Mihály u. melletti kijelölt lakóövezet
2. Vácika kijelölt lakóövezet
3. Egyéb területek (Hidegvölgy u. és Május 1. u. környéki területek)

Elsődleges cél a fejlesztések koncentrálása, az 1. és részben a 2. akcióterületre való összpontosítása.

Az 1. fejezetben bemutatásra kerültek a főbb kihívások és problémák, amelyek az atomerőmű bővítése kapcsán a települést érintik. A kulcsprojekthez kapcsolódó akcióterületeken az alábbi fejlesztések megvalósítása szükséges.

Új lakóterületek bekapcsolása a közmű, közvilágítási és térfigyelő rendszerbe

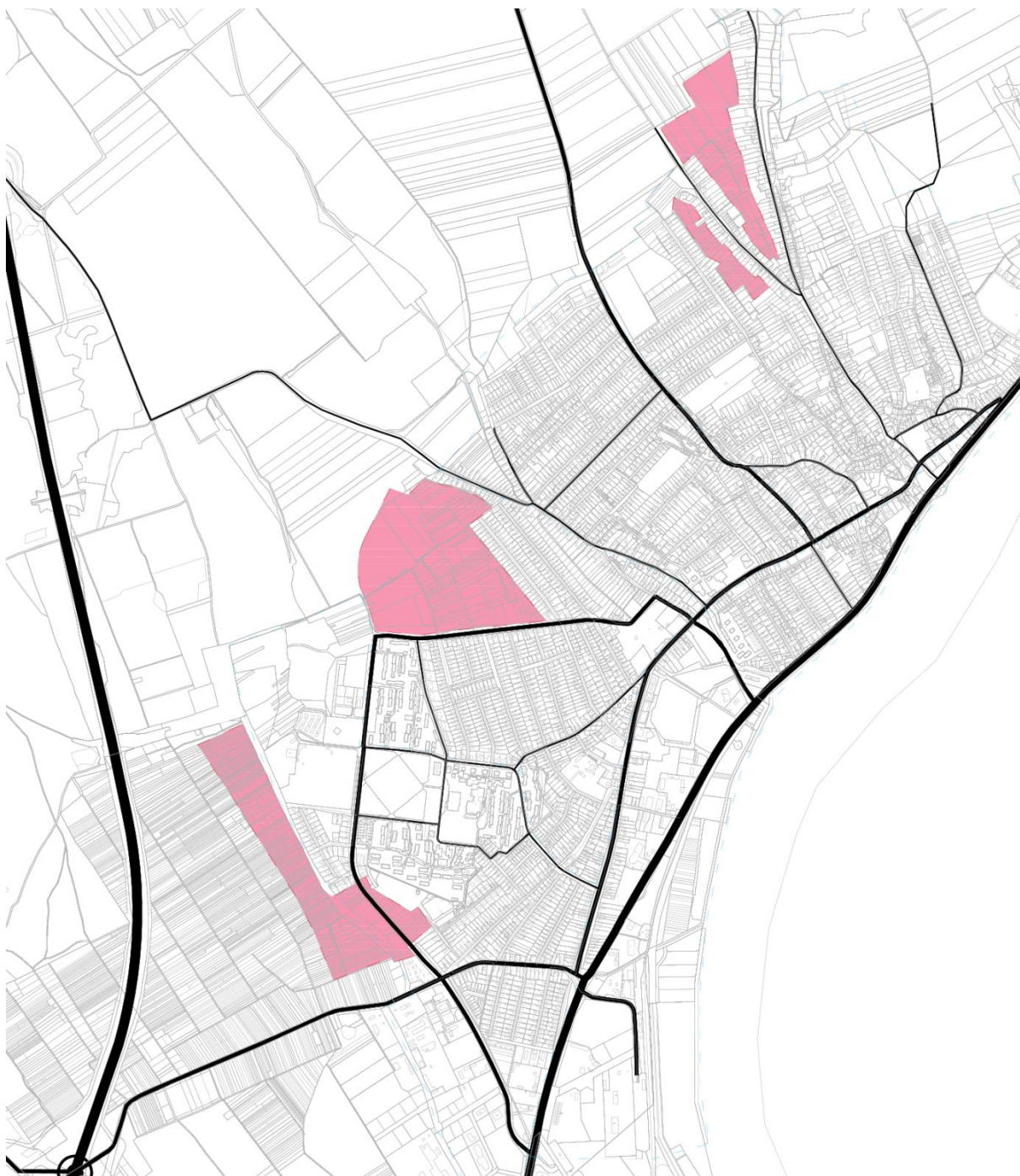
A közműszolgáltatások tekintetében a megnövekvő lakosságszám miatt a hálózatokat ki kell terjeszteni az új lakóterületekre.

Új lakóterületek közösségi közlekedéssel és kerékpárúttal és szolgáltatásokkal való ellátása

A szükséges közösségi közlekedés fejlesztésével kapcsolatos beavatkozások:

- az építkezés idején az ingázók szállítása, a szükséges buszpark kialakításával, szerződésével;
- erőmű felvonulási területéhez kapcsolódó buszparkoló területek kialakítása;
- elektromos autóbuszok arányának növelése a környezetterhelés csökkentése, a város környezettudatos imázsának javítása érdekében;
- felvonulási terület mellett, továbbá az ideiglenes szállásoknál, lakóterületek mellett buszparkolók, fordulók kialakítása.

A szükséges kerékpáros közlekedés fejlesztésével kapcsolatos beavatkozás a város elkerülőútja melletti kerékpárút és zöldfelületi sáv vagy fasor építése, telepítése, valamint az új lakóterületek összekötése a meglévő kerékpárút-hálózattal és az atomerőművel.

4.2-1. ábra: Az atomerőmű bővítése kapcsán lakóterületi fejlesztésre kijelölt akcióterületek

Gazdasági beavatkozások

Az atomerőmű bővítése kapcsán bekövetkező különböző gazdasági hatások kezelésére, meglévő vállalkozások igényeinek megváltozására és új vállalkozások letelepedésének felkészülésére szükséges bizonyos beavatkozások elvégzése. A beavatkozások helye az ipari park környékén fog bekövetkezni, ezért érdemes egy akcióterületként összefogni ezen fejlesztési igényeket. Az ipari park akcióterület bemutatása 4.4.2 fejezetben található meg részletesen.

Közlekedési beavatkozások

Kikötői infrastruktúra fejlesztése

Az erőmű bővítéséhez kapcsolódóan a vízi úton érkező áruforgalom fogadására alkalmas kikötői infrastruktúra kiépítése/fejlesztése szükséges, melyet az építés után a helyi gazdaság képes kihasználni. A későbbiekben ezáltal hatékonyabb közlekedési terület lehet Paks tekintetében a hatalmas rejtett előnyökkel rendelkező Duna. Természetesen a folyam nagymértékű kihasználásához a települési szintnél magasabb nemzeti és nemzetközi szintű fejlesztések is szükségesek.

A Duna, mint vízi útvonal fejlesztése mind a személy-, mind pedig az áruszállítás szempontjából kívánatos, nemcsak az erőmű bővítése kapcsán, de Paks vízi városi imázsának javítása, a turizmus élénkítése érdekében is.

Atomerőmű megközelítését segítő útépítések, vasútvonal felújítás

A kikötő fejlesztéséhez hasonlóan az új blokkok építése kapcsán szükséges bizonyos útvonalak kiépítése, valamint a meglévő vasútvonal fejlesztése a kialakuló jelentős személy- és áruforgalom hatékonyabb és kevésbé környezetterhelő levezetése érdekében.

A vasútvonal felújítása egyértelműen pozitív hatással van Paks városára, hisz újra elindulhat személyforgalom a vonalon. Egy felújított, magasabb szolgáltatási színvonalon működő közlekedési mód lehet, amelyen az utasforgalom olyan mértékű lehet, ami nem indokolhatja annak későbbi (bővítés utáni) bezárását sem. A vasúti közlekedés vonzóbbá tétele érdekében célszerű megvizsgálni a vasútállomás áthelyezésének lehetőségét a Táncsics M. u. környékére. A beruházás tartalmazza a biztosítóberendezés felújítását, a vasútvonal nagyobb teherforgalomra történő átépítését, intermodális teherszállítás megvalósítását.

Az útfejlesztések az atomerőmű megközelítését segítik, így a megjelenő forgalom nem terhelődik rá a település belső úthálózatára. A legfontosabb ilyen fejlesztések a következők:

- települési elkerülő út I. üteme (Pollack M. u. és Fehérvári út között);
- új bekötőút az M6-atomerőmű északi bejárata között;
- Gerjen-atomerőmű közötti út szilárd burkolattal való ellátása.

Intézményi beavatkozások

Bölcsődei ellátó hely bővítése igény szerint

Az atomerőmű bővítése kapcsán szükséges lehet a bölcsődei férőhelyek növelése. A bölcsőde épülete bővítési célra felszabadítható résszel rendelkezik, valamint ha szükséges még egy épület újra működésbe állítható a Kápolna utcában.

Főiskolai kar újraindítása

Az atomerőmű létesítése, üzembe helyezése jelentős többlet munkaerőt fog igényelni, mely munkaerő képzésének része lehet a korábban már a településen működő műszaki főiskolai képzés újraindítása. A képzés bázisa a gépészmérnöki Bsc szak lehet, amely az ESZI és a megbízott felsőoktatási intézmény bevonásával lehet megvalósítani. Az alapvető irány, hogy erős

gépészmérnöki alapképzés valósuljon meg, amely felkészült az atomerőmű specifikus tudáselemeinek oktatására. Cél, hogy a végzett fiatalok el tudjanak helyezkedni az energetikai ipar bármely területén, de elsődleges a paksi bővítés szakemberszükségletének biztosítása. A rendszert az anyagi, a rendelkezésre álló humán erőforrás és oktatóműhely kapacitáshoz igazodva rugalmasan lehet bővíteni. További, a város számára kedvezőtlenebb alternatíva, hogy a képzés nem Pakson, hanem Szekszárd megyeszékhelyen kerül elindítására a Pécsi Tudományegyetem karának átalakítása kapcsán.

Egészségügyi ellátás fejlesztése

Cél a meglévő magas színvonalú ellátórendszer szinten tartása és továbbfejlesztése, a lakosság igényeinek magas szintű kielégítése és az erőműbővítéssel jelentkező ellátási feladatok megoldása:

- Barátság utcai rendelő felújítása, az épület belső átalakítása (háziorvosi rendelők jogszabályi elvárásoknak megfelelő átalakítása), modernizációja és az épület bővítése.
- Új háziorvosi praxis létrehozása a Barátság utcai rendelőben.
- Baleseti sebészeti ellátás működtetési feltételeinek megteremtése.
- Fertőző betegségek ellátására való felkészülés. A városba külföldről érkező dolgozók és családjaik esetében fontos lehet a fertőző betegségek speciális eseteire történő felkészülés (berendezések beszerzése, elkülönítő kiépítése).

Rendőrkapitányság műszaki, személyi fejlesztése

A város bűnügyi fertőzöttsége, illetőleg a felderítési mutatók is kedvezőbbek országos, vagy megyei összehasonlításban. Ahhoz, hogy közbiztonság a jövőben is megfelelő legyen, szükséges fenntartani a rendőri állományt, valamint folyamatosan fejleszteni a tevékenységhez nélkülözhetetlen háttér-infrastruktúrát. Mivel az atomerőmű bővítése során a városba költöző több ezer ember bűnügyi kockáztnövelő hatású, ezért szükséges a rendvédelmi állomány 15-20%-os növelése is. A várható rendőrségi létszám fogadására szükséges lehet a lakhatási támogatás biztosítása. Az új településrészek bővítése során a közösségi rendőrség modelljének támogatására ún. KMB-irodák tervezése kivitelezése ajánlott. A közbiztonság további növelése céljából érdemes a meglévő térfigyelő-kamerarendszer bővítése a közlekedési útvonalak mellett, valamint a közösségi terek, parkok területére.

Szolgáltatások fejlesztése

Közösségi programok szervezése

Cél a lakosság, az erőműbővítésen dolgozók és a városba látogatók szabadidős programjainak, valamint azok infrastrukturális háttérének és programkínálatnak a fejlesztése.

Különféle nemzetiségű dolgozók igényeihez igazodós programkínálat biztosítása

A közösségi programok szervezése mellett, különösen fontos, hogy a megjelenő különféle nemzetiségű dolgozók számára részben a saját nemzeti háttérének megfelelő, egyéni igényeit kielégítő szolgáltatások és programok is megjelenjenek a város kulturális életében.

Idegen nyelvű oktatás a közoktatásban

A családdal érkező külföldi dolgozók gyermekei igényeinek megfelelően orosz, angol (és egyéb idegen) nyelvű csoportok elindítása válhat szükségessé.

4.2.2 Protheus projekt (K2)

A Protheus projekt célja, hogy felépítse Paks városa és a környező települések számára az elektromobilitás, továbbá a kapcsolódó villamosenergia-termelés, -tárolás, -elosztás smart grid integrációk kistérségi hálózatát, ezzel is támogatva az új, élhetőbb és egészségesebb környezetet biztosító feltételrendszer megteremtését, továbbá az erőforrás-hatékony üzemeltetés fenntartható, megtérülő modelljének létrehozását.

A projekt a villamos energiával működő autóbusz- és haszonjárműpark kialakításával, az alternatív üzemanyagtöltő infrastruktúra felállításával, valamint a projekt gazdasági- és logisztikai vonzáskörzetének kiterjesztésével foglalkozik.

A projekt középpontjában az e-mobilitás közösségi szegmensében (közösségi közlekedés és közszolgáltatások) rejlő elektrifikálási – alternatív energiahasznosítási – potenciál tervszerű kihasználása áll. A megközelítőleg nettó 40-45 millió EUR beruházást igénylő Protheus projekt jelentősége az alábbi négy pontban foglalható össze:

- az e-mobilitás „egyéni fogyasztó” megközelítésével szemben a projekt a közösségi közlekedés szükségleteinek kielégítését célozza meg, s teszi azt átfogó módon;
- az elektromos járműpark felállítása és az ellátó rendszer működtetése nem csak a szűken vett helyi igények kielégítésére szolgál, hanem átfogja Paks 60 km-es gazdasági- és logisztikai vonzáskörzetét is;
- a járműparkhoz kapcsolódó villamosenergia-termelés és -tárolás smart grid bázisú integrációja lehetővé teszi egy önálló mérlegkör megszervezését, s ezen belül önálló termelő (megújuló, hagyományos) kapacitások kiépítését, avagy már működő energiatermelők fölös kapacitásainak célirányos felhasználását;
- a projekt működtetése olyan üzemeltetési modellre épül, amelyben a folyamatos árbevételeáramlás és a költségmegtakarítások mértéke együttesen garantálják a projekt gazdasági- és üzleti, illetve a beruházás refinanszírozási fenntarthatóságát.

A térségi együttműködés az alábbi területeket foghatja át:

- a munkaerő helyközi szállítása;
- a helyközi, iskolabuszok működtetése;
- az egészségügyi- és szociális ellátás járműinek működtetése;
- a hulladékgyűjtés- és víziközmű szolgáltatás járműinek működtetése;
- az elektromos meghajtású járművek teljes ciklusú, ICT bázisú energia menedzsmentjének kialakítása.

A projekt komplex hátterét az adja, hogy az atomerőmű jelenléte révén meglévő kedvező képzettségi mutatókra és magas arányú műszaki végzettségűek arányára alapozva, az atomerőműn túlmutató számos területen érvényesülő hatások jelentkeznek:

- a kialakuló elektromos közlekedési ágazat által a település csökkenteni tudja az atomerőműtől való függés mértékét;
- a beruházás magas presztízssű új munkahelyeket és egy új gazdasági ágazat megerősödését okozza;
- a térségi (egyéni és közösségi) elektromos közlekedés előtérbe helyezése csökkenti a környezetterhelést, ezáltal a térség ökológiai lábnyomát;
- az elektromos helyi (majd helyközi) autóbusz flotta felállítása javít a közösségi közlekedés minőségén;
- a közmű- és közszolgáltatások haszongépjármű flotta elektromos járművekre cserélése javít a szolgáltatás minőségén;
- a megjelenő K+F+I hozzájárul a tudásalapú helyi társadalom fejlődéséhez.

4.3 HÁLÓZATOS PROJEKTEK

Paks város 2014-2023 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei– amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város jelentős részére kiterjednek – az alábbiak:

4.3.1 *Korszerű, hatékony és fenntartható energiagazdálkodású intézmények és hálózatok (H1)*

A fejlesztésekben városi szinten könnyebben érvényesíthetők a városüzemeltetéshez közvetlenül kapcsolódó energiahatékonysági és fenntarthatósági szempontok, amelyek korábban is megjelentek Paks fejlesztési gyakorlatában. Az energiahatékonyság fokozásának célszerű formája a magáningatlanok és közintézmények energetikai korszerűsítésének támogatása.

Önkormányzati intézmények fejlesztése

- Önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítésének folytatása: Rákóczi utcai volt rendelőintézet, Deák Ferenc utca 7. alatti rendelő, tudógondozó, Pongrácz-ház, dunakömlődi iskolaépület. Jelenleg funkció nélküli épületek (pl. Kápolna és a Dózsa György utca sarka, Kápolna utcai bölcsőde épülete) rekonstrukciója.
- Intézmények elavult világítóberendezéseinek cseréje LED-es fényforrásokra.
- Városi távfűtési rendszer bővítése, újabb hőfogyasztók csatlakoztatásával: üvegházak, hűtőházak, irodák, üzemcsarnokok fűtése-hűtése.
- Intézményi napelemes energiatermelés kiépítésének folytatása: napelemes rendszerek elhelyezése a városi intézményeken.
- Okos mérők támogatása.

Intelligens informatikai városvezetés, közigazgatás

Az informatikai fejlesztések magukba foglalják az információbiztonsághoz szükséges védelem kiépítését, a rádiófrekvenciás adatátvitel biztosítását a kritikus intézményekben, a hivatali elektronikus ügyintézés bevezetését.

Cél továbbá az önkormányzati tulajdonú teljes műszaki infrastruktúra informatikai rendszerbefoglalása, elemeinek összefoglalása, intelligens városvezetés, távfelügyeleti kontroll kialakítása, közműterképek digitalizálása. A rendszernek tudnia kell kezelni az egyes elemek energiafelhasználását, műszaki tartalmát, valamint a foglalkoztatottsági adatokat.

Energiamegtakarítást eredményező felújítások támogatása a panel és a hagyományos szerkezetű lakások esetén

A panelprogram a panel szerkezetű lakások energia-megtakarítást célzó, felújítását támogató program volt. Cél a program folytatása, a korábban kimaradt, még fel nem újított épületek vonatkozásában. További cél a hagyományos szerkezetű lakások, házak energiamegtakarításának javítása a település teljes területére.

4.3.2 Biztonságos, a belvárosi zsúfoltságot enyhítő közúti infrastruktúra fejlesztése (H2)

A meglévő közúti infrastruktúra fejlesztése mellett kiemelt cél, hogy a jelenlegi és a jövőben várható forgalom a (települési és természeti) környezetet minél kisebb mértékben terhelje. Mindezek érdekében a legfontosabb a városi elkerülő út I. ütemének kiépítése, és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra fejlesztések elvégzése. Szükséges továbbá az elkerülő út II. ütemének előkészítése, amely önkormányzati útként épülne a Fehérvári út és Dunakömlőd között (szakaszolására is van lehetőség). További feladat a Nagydorog-Paks, illetve Paks-Cece összekötőutak felújítása, a Villany u. és 6. sz. főút csomópontjának kiépítése, valamint az alábbi balesetveszélyes csomópontok átépítése:

- Kölesdi út - Biztonsági út csomópont átépítése;
- Kápolna u. - Zsíros köz csomópont átépítése;
- Kishegyi út – Újtemplom utcai csomópont korszerűsítése és parkolóépítés;
- Tolnai út - Kölesdi út - 6. sz. főút csomópontok korszerűsítése.

Paks kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása

Paks kerékpárút-hálózata nagyjából kiépült, de hiányzik a különböző városrészeket, alközpontokat összekötő kerékpáros nyomvonalak. Az egyik legfontosabb hiányzó szakasz a település központjában véget érő kerékpárút meghosszabbítása Dunakömlőd külső városrészéig. Az kiépült adottságok miatt korlátozottak a lehetőségek. Több útvonal is reális alternatíva (Dózsa György u. – Deák F. u. mentén; 6. sz. főút és a település között; illetve a Duna-parton), melyek párhuzamos kiépítése – ha részlegesen is, de – lehetséges. A másik fontos útvonal a történelmi városközpont és a kishegyi alközpont összekötése, amelyre a Rákóczi u. – Zsíros köz – Pollack M. u. – Gesztenyés u. mentén van lehetőség.

A kerékpározás feltételeinek javítása feltétlen szükséges egy kerékpáros barát város kialakításához. A feltételek javításának eszközei a kerékpárútvonalak hálózatosítása mellett az alábbiak lehetnek:

- kerékpáros szempontok előnyben részesítése a fejlesztési döntések során;
- egységes útbaigazító táblarendszer a város, valamint a térségi települései között;
- megfelelő minőségű és mennyiségű kerékpártárolók elhelyezése a település frekvenciált helyein;
- kerékpárkölszönzők, kerékpárosbarát szálláshelyek és vendéglátás támogatása;
- távlati fejlesztés lehet egy közbringa rendszer kiépítése.

4.3.3 Oktatási és nevelési intézmények felújítása, fejlesztése (H3)

Városfejlesztési cél a jelenlegi magas színvonalú oktatás és képzés színvonalának megtartása, igény szerinti fejlesztése. A településen működő bölcsőde külső homlokzati felújítása, tetőfelújítása időszerűvé vált.

Az óvodák esetén a legnagyobb problémát a tornaszobák hiánya vagy rossz állapota adja, ezért a következő beavatkozások szükségesek:

- Mesevár Tagóvoda (Paksi Benedek Elek Óvoda része): tornaszoba és közösségi tér létesítése;
- Kishegyi úti Tagóvoda (Paksi Benedek Elek Óvoda része): tornaszoba és közösségi tér létesítése;
- Hétszínvirág Tagóvoda (Paksi Benedek Elek Óvoda része): tornaszoba felújítása;
- Dunakömlődi tagóvoda (Paksi Napsugár Óvoda része): tornaszoba létesítése.

Az általános és középiskolák esetén a következő beavatkozások szükségesek:

- Bezerédj Általános Iskola Anna u.-i épületének átalakítása;
- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola komplex energetikai korszerűsítése és felújítása;
- Deák Ferenc Általános Iskola alsótagozat épületének felújítása;
- Oktatási intézmények udvarainak zöldfelületi fejlesztése;
- Vak Bottyán Gimnázium tornatermének átépítése;
- ESZI kollégiumának bővítése: fejlesztés következtében a település más középiskoláinak tanulói is használhatják;
- István Szakképző Iskola épület felújítása, épületállományának továbbfejlesztése.

4.3.4 Mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (H4)

Fejlesztési cél rövidtávon a helyi kistermelői piacok erősítése, az ezekre épülő közétkeztetés előtérbe hozása. Középtávú cél a helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termékek előállítása, feldolgozása, piaci értékesítése és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel.

Mezőgazdasági együttműködés

Kiemelt cél a térség mezőgazdasági vállalkozásainak támogatása az együttműködés erősítésével, mely foglalkoztatás-bővülést, a városban dolgozóknak, családtagjaiknak és nyugdíjasainak mellékfoglalkozási lehetőséget és jövedelmet, valamint az élelmiszertermelésben jelentős alapanyag és termékminőség növekedést biztosíthat. A mezőgazdaság támogatásával közvetlen és közvetett módon a foglalkoztatás, a térségfejlesztés, az életminőség javítása érhető el. Az együttműködés javításával közös infrastruktúrák, közös szolgáltatások kialakítása illetve igénybevétele lehetséges.

Mezőgazdasági primeráru elosztó központ létrehozása

Cél egy olyan primeráru elosztó központ létrehozása a településen, amely alkalmas a térség mezőgazdasági termelőinek és a nagybani felvásárlóknak minőségi helyszínt és bizonyos szolgáltatásokat (pl. rövid idejű raktározás, logisztika, stb.) biztosítani. Így a térségi termelők és a kereskedelem közötti, szerződéses alapon működő rendszer jöhet létre. Kiiktatódik a nagykereskedelem (esetenként lánckereskedelem), ezzel gyorsabb lesz az áru útja a fogyasztóig, a

nagykereskedelem nem fölözi le a jövedelmeket, egyszerűen nyomon követhető a termék útja, valamint a minőség is garantálható. Ez a termelők számára piaci biztonságot és jobb jövedelmezőséget kínál, a fogyasztók számára pedig jó minőségű, friss és „nyomon követhető” eredetű terméket, általában alacsonyabb áron, mint ha az a hagyományos csatornákon keresztül jutna el hozzájuk.

Térségi élelmiszer feldolgozó központ fokozatos létrehozása

Célja a zöldség és gyümölcs feldolgozás támogatása, a térségi hűtő és feldolgozó kapacitások kiépítése, az egységes megjelenés támogatása.

4.3.5 Turisztikai komplex termék-fejlesztés (H5)

A település turisztikai versenyképességének javításához szükséges jelentős turisztikai keresletet teremtő, országos illetve nemzetközi jelentőségű termék létrehozása, meglévő vonzerők megújítása, a turisztikai termékek élményláncra fűzése, valamint megfelelő marketing stratégia alkalmazása. Hangsúlyt kell fektetni a gyógyvízben rejlő egészségügyi és idegenforgalmi lehetőségekre, a jelenlegi kihasználtság növelésére.

Energia élménypark és játszóház

Cél egy az atomenergia biztonságát, környezetbarát voltát és az emberiség energiaellátása szempontjából való nélkülözhetetlenségét bemutató látogatóközpont, és egy, az energiát a középpontba állító, játékos, interaktív eszközökkel gazdagított játékos bemutató, energia-játszóház kialakítása. A létesítmény által nyújtható szolgáltatások:

- a nukleáris energia népszerűsítése;
- az atomerőmű egyedi, karakteres megjelenésének bemutatása;
- a tágran értelmezett 'tisztá energia' tudományos, technikai megjelenésének biztosítása;
- öko-park;
- a látogatóknak élmény, szórakoztatás és ismeretek nyújtása;
- játszóház.

Marketing és kommunikációs stratégia

Szükséges megalkotni azt a stratégiát, amely számba veszi a szálláshely- és attrakciófejlesztési lehetőségeket, a közös marketingtevékenységben rejlő potenciált, valamint tartalmaz turisztikai desztináció menedzsment szervezetfejlesztést is.

Kulturális gazdaságfejlesztés (Borút, Sárgödör tér, Bazársor)

A meglévő kulturális értékek felújítása, (nem kizárólagos) turisztikai célú hasznosítása hozzájárul a település gazdaságfejlesztéséhez. Ennek részeként elsősorban a Borút, a dunai úszó szabadtéri vízisínpad, a Sárgödör tér fejlesztése, és a Bazársor homlokzatának felújítása és műemléki rekonstrukciója kiemelten fontos. A megvalósuló kulturális-turisztikai célú fejlesztések hozzájárulnak továbbá a városi lakosság kulturális életminőségének javításához.

Duna-parti infrastruktúra bekapcsolása a turisztikai programokba

Cél a Duna és a település kapcsolatának javítása, ezáltal Paks vízi városi imázsának megteremtése. E cél eléréséhez mindenképp szükséges a kikötői infrastruktúra fejlesztése, valamint bekapcsolása a turisztikai programokba. További fontos feladat a meglévő Duna-parti infrastruktúra fejlesztése, kibővítése, ide értve a Duna-parti gesztenyesort és a szabadtéri úszó vízisínpadot.

Volt téglagyár rehabilitációja

A volt téglagyár és környezetének rehabilitációja, rekultivációja és turisztikai hasznosítása városfejlesztési cél. A hasznosítást a gyáépületek mellett a területén található, országos jelentőségű védett természeti emlékké nyilvánított Q-09 kódszámú földtani alapszelvény teszi indokolttá. A közel 50 m vastagságú lösz-rétegsor Közép-Európában az egyik legjelentősebb, és a legjobban megkutatott. A pleisztocén klíma- és ősföldrajzi változások archiválójaként tudományos kutatási, oktatási és bemutatási célokat egyaránt szolgálhat. Mindehhez fontos a környező, jelentősen degradálódott épületek funkcióváltása, hasznosítása, integrációja.

Prelátusi szőlő felújítása

Cél egy minta szőlőültetvény létrehozása az elöregedő szőlőterület helyén, valamint a Filagória felújítása. A fejlesztés által a terület bekapcsolódhatna egy komplex turisztikai csomagba, amelynek egyik sarokpontja a borturizmus. Rendezvények, borkóstolók megrendezésének, valamint vendéglátó egységnek lehetne a helyszíne.

Városi strand felújítása és bővítése

A városi strand jelenleg nem alkalmas a városlakók igényeinek kielégítésére. Időszerű vált felújítása, a jelen kihívásainak nagyobb mértékben megfelelni tudó infrastruktúra és szolgáltatási kör (pl. wellness) kialakítása. A beruházás független az atomerőmű bővítésétől, de a strand bővítésének mértékét az atomerőmű bővítés hatásai befolyásolják.

Paksi Képtár bővítése

A Paksi Képtár bővítése az intézmény anyagának teljes körű kiállíthatóságát teszi lehetővé, helyt adva az időszaki kiállításoknak is. A Képtár jelenlegi raktározási problémáit e fejlesztések orvosolni tudnák.

Lussonium tájrendezése, fogadóépület építése

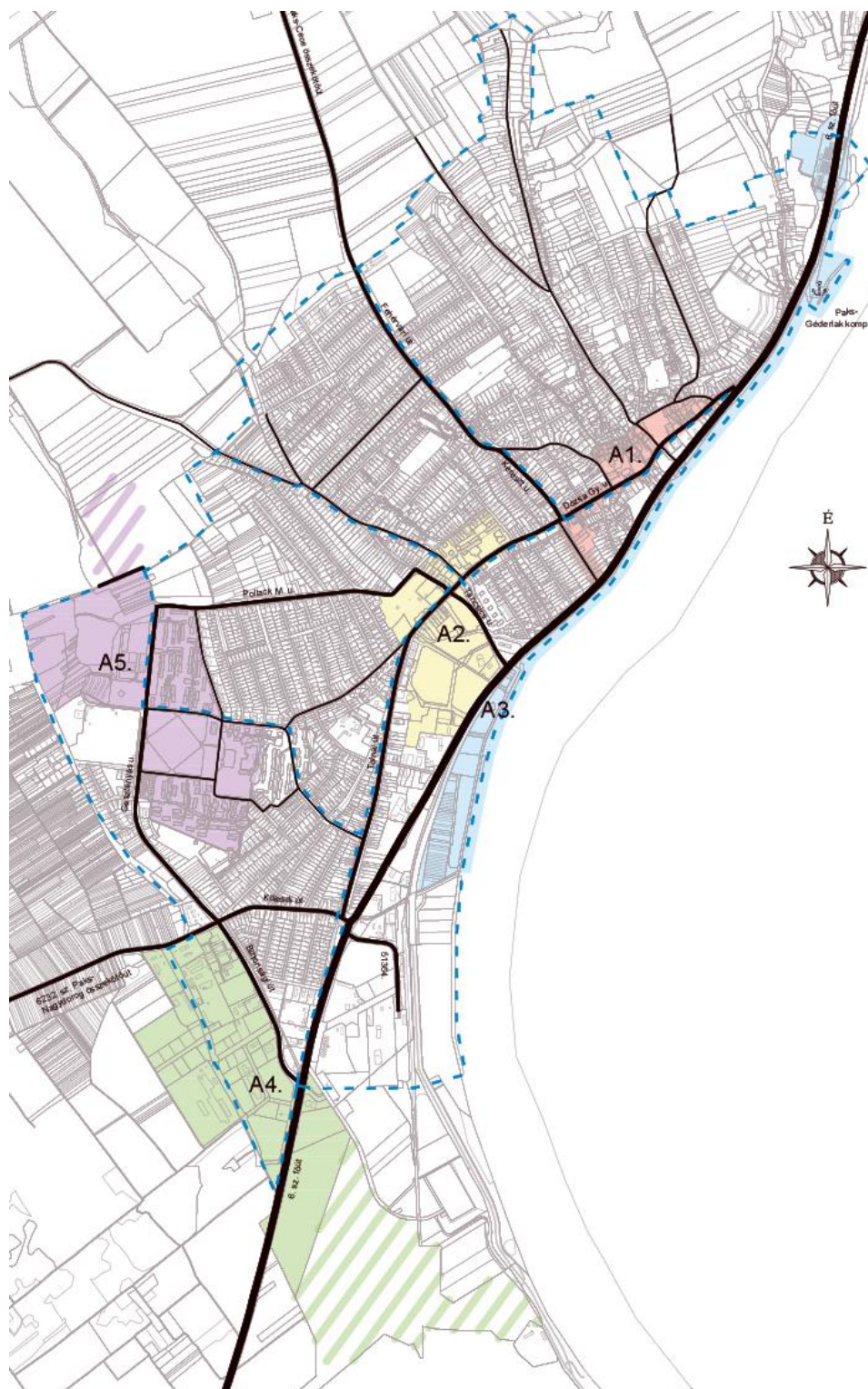
Lussonium turisztikai vonzerejének növelése fontos cél, különösen a lehetséges világörökségi cím elnyeréséhez kapcsolódóan. Látogatóközpont, fogadóépület kialakítása révén mind a terület, mind a korabeli viszonyok bemutatása jó minőségben, attraktívan lehetővé válna.

A Tolna Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály észrevétele, hogy bármilyen földmunkával járó tevékenység csak régészeti feladatellátás mellett történhet. Javasolják, hogy az erőd közelében az elmúlt évek kutatásai során előkerült római kori temető további feltárása, kutatása mint turisztikai potenciál átgondolását. A római erőd és temető középtávú tudományos kutatása jól illeszkedne a Lussonium projektbe.

4.4 AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK

4.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Paks városban öt akcióterület került kijelölésre, amely összhangban van a középtávú tematikus célokkal és az akcióterületet érintő területi célokkal egyaránt.

4.4-1. ábra: Akcióterületek lehatárolása

A Történelmi városközpont akcióterület (A1) a Dózsa Gy. utca és Deák F. utca mentén található a 6. sz. főút és Villany u. között. A beavatkozások jellege elsősorban városközponti rehabilitáció, valamint kulturális infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés.

Az Intézményi városközpont akcióterület (A2) a Tolnai út és Dózsa Gy. utca mentén található a Rosthy u. és Nyárfa u. között. A beavatkozások jellege elsősorban városközponti rehabilitáció, valamint intézményi- és barnamezős fejlesztés.

A Duna-part akcióterület (A3) a település belterületének a 6. sz. főút és Duna közötti területe. A fejlesztések fő iránya, hogy a Duna mentén olyan élettér alakuljon ki, amely alkalmas mind az itt élők, mind az ide érkezők számára több funkciószabadidős szolgáltatások nyújtására.

Az Ipari Park akcióterülete (A4) az ipari park meglévő és a további bővítésének teret adó, jelenleg kihasználatlan területek. A fejlesztések az ipari park meglévő infrastruktúra és szolgáltatás minőségének javításán túl, a várható középtávú igényekre való felkészülésre is kiterjed.

Az Kishegy alközpont akcióterületet (A5) a lakótelep sűrűn lakott területei, annak központja és az Ürge mező rekreációs funkciójú területe alkotja. A fejlesztés a települési alközpont életminőségének emelésén túl tartalmazza szabadidős (kulturális és sport) tevékenységek feltételeinek javítását is.

4.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

A1. Történelmi városközpont akcióterület

Az akcióterület a történelmi városközpont és a település főutcája, ahol a legtöbb szolgáltatás és kulturális érték megtalálható. A terület helyzetéből adódóan kulcsfontosságú a település egésze tekintetében. A középtávú tematikus célokhoz kapcsolódóan az akcióterület fő beavatkozások jellege elsősorban városközponti rehabilitáció, valamint kulturális infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés.

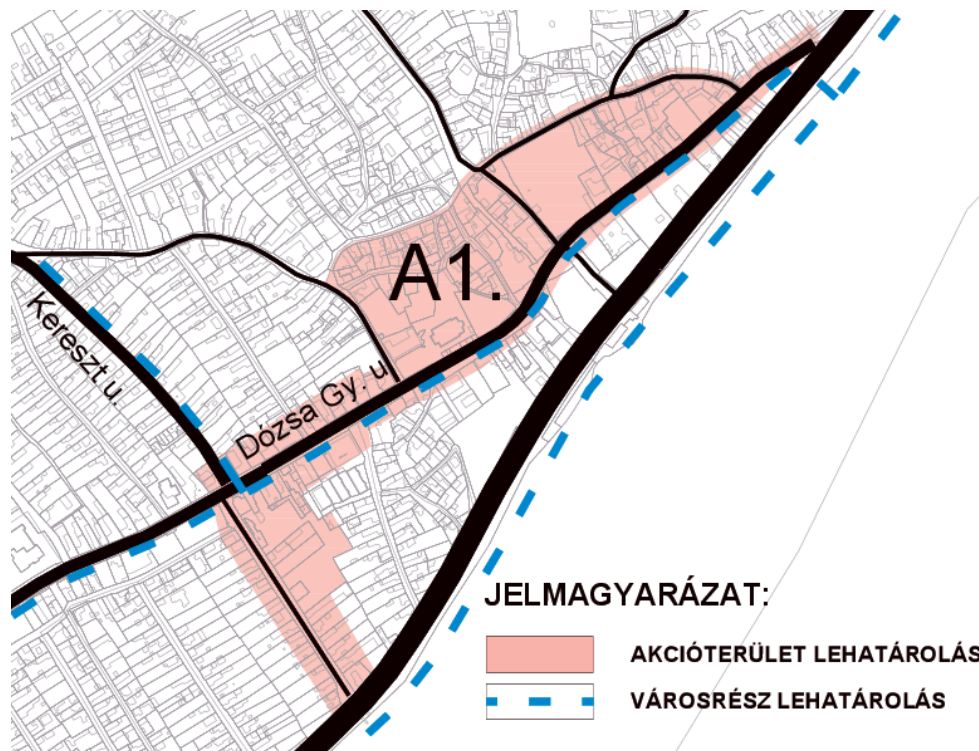
Az akcióterület részben régészeti érintettségű, ezért az itt tervezett városrehabilitációs, talajbolygatással is járó tevékenységek kapcsán a várható régészeti feladatellátásokból származó többletköltséggel, a régészeti feltárás időigényével és az esetleges örökségvédelmi korlátozásokkal számolni kell.

Városközpont rehabilitáció (terek és parkok)

Városközpont rehabilitáció részeként újulna meg a Deák Ferenc utca, a Kossuth u. melletti park, valamint megtörténne Szentháromság tér teljes rekonstrukciója.

Kulturális gazdaságfejlesztés

A meglévő kulturális értékek felújítása, (nem kizárólagos) turisztikai célú hasznosítása hozzájárul a település gazdaságfejlesztéséhez. Ennek részeként az akcióterületen a Bazársor homlokzatának felújítása és műemléki rekonstrukciója valósulhat meg. A kulturális-turisztikai célú fejlesztések hozzájárulnak továbbá a városi lakosság kulturális életminőségének javításához.

4.4-2. ábra: A Történelmi városközpont akcióterület lehatárolása

Főutca és a közterületek további fásítása, zöldítése, rendszerbe szervezése

Fejlesztési célkitűzés, hogy létrejöjjön egy valós zöldfelületi rendszer, melynek eszköze a meglévő parkok, kertek zöldfelületekkel való összekötése. A település legforgalmasabb útján különösen fontos feladat ez.

Bezerédj Általános Iskola udvarának felújítása és Anna u.-i épületének átalakítása

Cél a Bezerédj Általános Iskola Anna utcai épületének felújítása, benne az iskolai menza és étterem kialakítása. További cél az alsó és felső tagozat udvarainak felújítása.

Helyi piac fejlesztése (Piac tér)

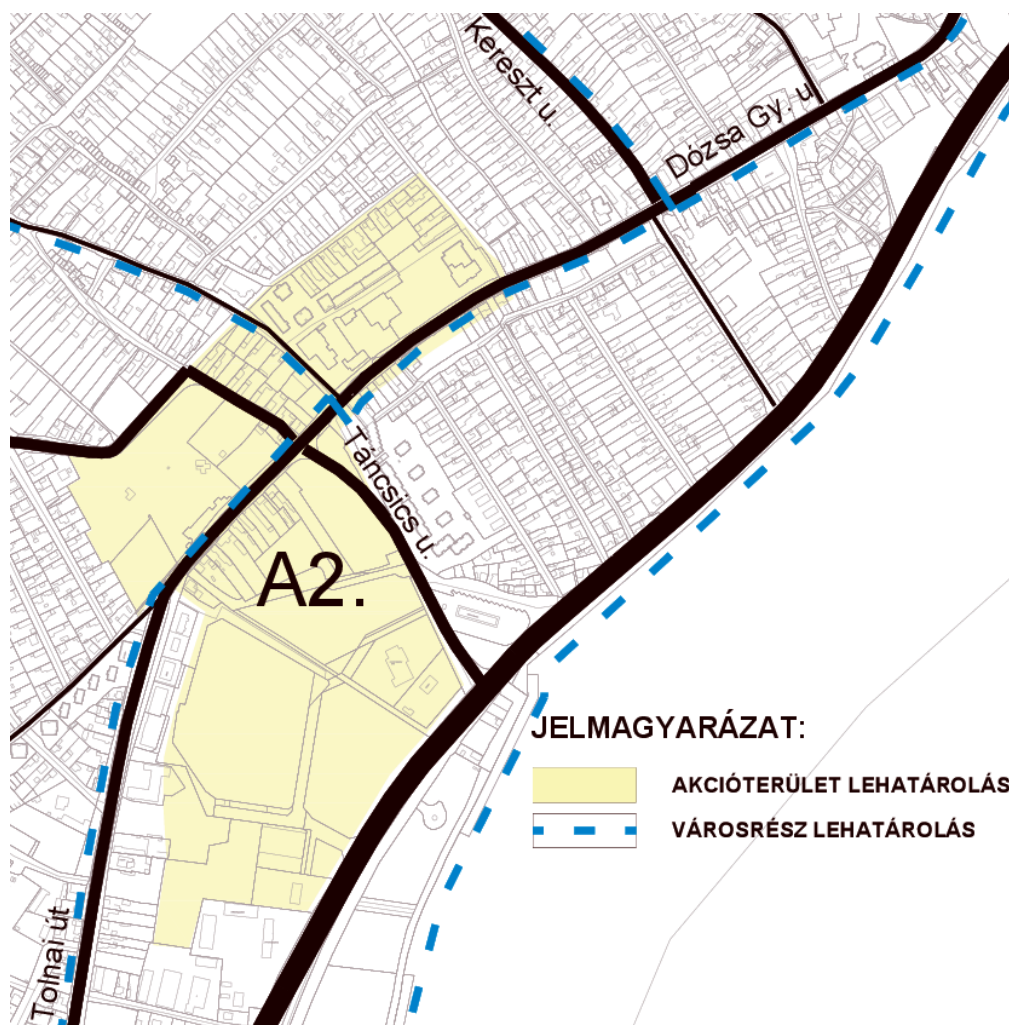
Az életképes vidék és élelmiszeripar fejlesztése érdekében szükséges a helyi kistermelői piacok erősítése, támogatása. Különösen igaz a megfogalmazott középtávú fejlesztési célok tükrében, ahol kiemelt szerepet kap a mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése. A beavatkozás célja, hogy a meglévő piaci infrastruktúra fejlesztésével, a terület kibővítésével mind a termelők és kereskedők, mind a vásárlók részére magas minőségű, a jelenlegi és középtávú igényeket jobban kiszolgáló tér kerüljön kialakításra.

Közüti infrastruktúra fejlesztése

Az akcióterületen a városközpont rehabilitációja kapcsán megtörténnek majd a szükséges közúti infrastruktúrafejlesztések. Kiemelendő a Villany u. és 6. sz. főút csomópontjának kiépítése, amely átrendezi az akcióterület forgalmát, valamint segít a városi piac megközelíthetőségén.

A2. Intézményi városközpont akcióterület

Az akcióterület az intézményi városközpont és a település főutcája, ahol a legtöbb oktatási-, egészségügyi- és közigazgatási intézmény megtalálható. A középtávú tematikus célokhoz kapcsolódóan az akcióterület fő beavatkozások jellege elsősorban városközponti rehabilitáció, valamint intézményi- és barnamezős fejlesztés.

4.4-3. ábra: Az Intézményi városközpont akcióterület lehatárolása

Oktatási intézmények energetikai korszerűsítése és felújítása, udvarok felújítása

Az akcióterületen több oktatási intézmény megtalálható, amelyek udvarának komplex zöldfelületi fejlesztése szükséges. A beavatkozás része továbbá a Deák Ferenc Általános Iskola alsótagozat épületének felújítása, valamint tornaterem átépítése a Vak Botyán Gimnáziumban.

Önkormányzati intézmények korszerűsítésének folytatása

Az önkormányzati intézmények korszerűsítésének folytatása kiterjed a több az akcióterületen fekvő épületre is, ilyen a Rákóczi utcai volt rendelőintézet, vagy a Polgármesteri Hivatal épülete. Szükséges továbbá a jelenleg funkció nélküli épületek (pl. Kápolna és a Dózsa György utca sarka, Kápolna utcai bölcsőde épülete) rekonstrukciója, hasznosítása. Az energetikai korszerűsítés része az intézmények

elavult világítóberendezéseinek cseréje LED-es fényforrásokra, illetve a távfűtési rendszer bővítése, újabb hőfogyasztók csatlakoztatásával.

Paksi Képtár bővítése

A Paksi Képtár bővítése az intézmény anyagának teljes körű kiállíthatóságát teszi lehetővé, helyt adva az időszaki kiállításoknak is. A Képtár jelenlegi raktározási problémáit e fejlesztések orvosolni tudnák.

Városmközpont rehabilitáció (terek és parkok)

Városmközpont rehabilitáció részeként szükséges a Táncsics park tájépítészeti rendezése, kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése, valamint egy épülettömb kialakítása.

Közüti infrastruktúra fejlesztése

Az akcióterületen a városmközpont rehabilitációja kapcsán megtörténnek majd a szükséges közüti infrastruktúrafejlesztések. Kiemelendő a Kápolna u. - Zsíros köz csomópont átépítése, amely átrendezi az elsőbbségi viszonyokat (elsőbbséggel fognak rendelkezni a Dózsa Gy. u.-i körforgalom és a Pollack M. u. irányból érkezők), valamint biztonságosabb közlekedési feltételeket teremt. Lehetséges további közlekedési beavatkozás a korlátozott idejű parkolási terület kiterjesztése a Dózsa Gy. utca és a Tolna út környékére a Domb utcáig.

Volt konzervgyár területének rehabilitációja

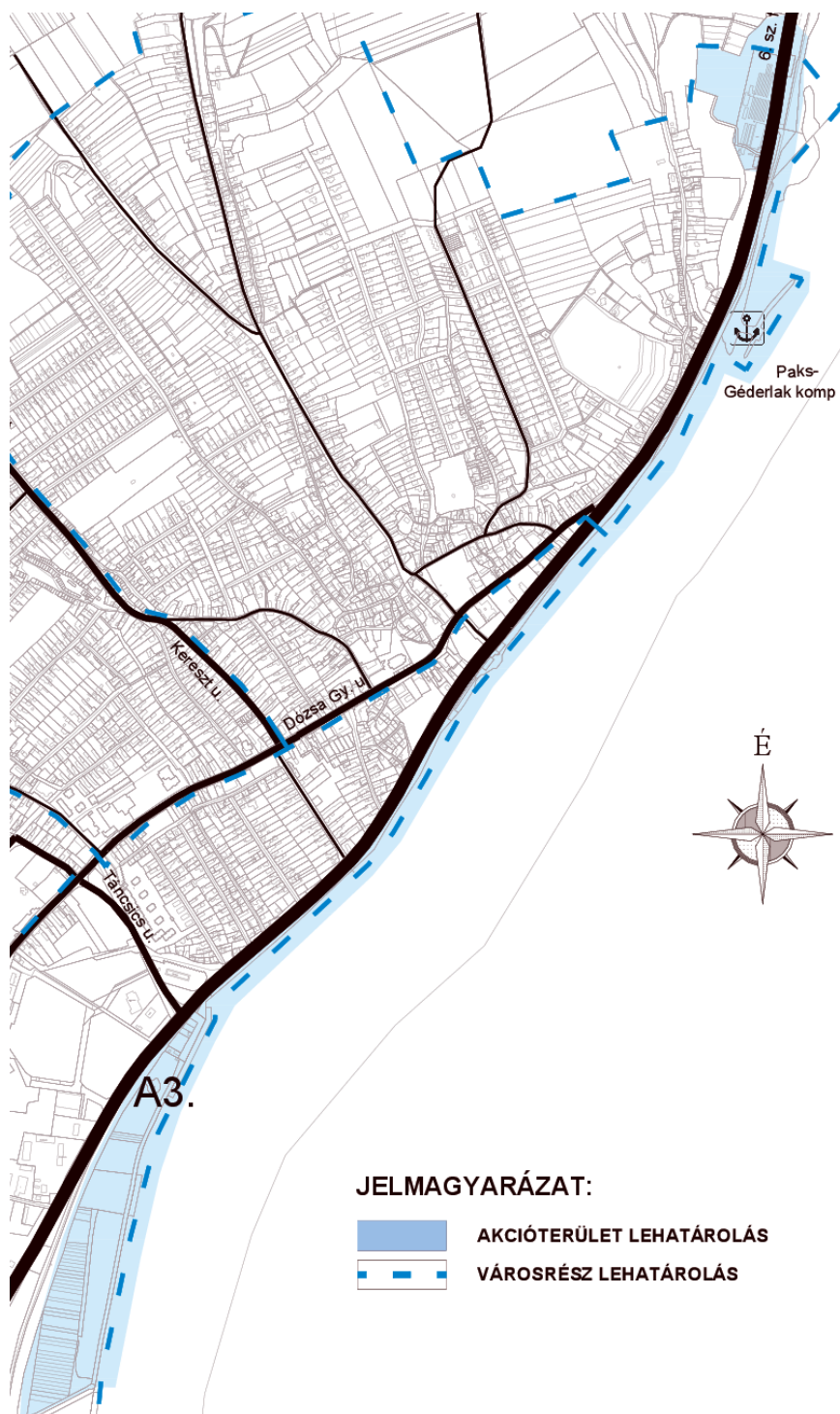
A település központi helyén található volt Konzervgyár területe, részben már hasznosult, több kereskedelmi és kulturális funkcióval rendelkezik. A környék további szolgáltató célú rehabilitációja, valamint közterület rendezése fontos városfejlesztési cél. Felmerül a stratégiában megjelenő mezőgazdasági primeráru elosztó központ elhelyezése kapcsán is e terület.

Ösztönző program fiatal szakorvosok megtelepedésének elősegítésére

A magyar egészségügy az elmúlt években jelentős átalakításon ment keresztül. Mindeközben nemcsak az orvosi egyetemekre jelentkezők száma mutat csökkenést évről-évre, hanem egyre növekszik az orvosok, szakorvosok és képzett ápoló személyzet külföldre vándorlásának volumene. Pakson és térségében is jelentkezik ez a probléma, elsősorban a gyermekorvosok tekintetében. Az előregedő szakorvosi állomány pótlására szükséges a fiatal szakorvosok számára vonzó életfeltételek biztosítása (lakás, magánpraxis lehetősége stb.) és intézkedések megfogalmazása.

A3. Duna-part akcióterület

A Duna, amely meghatározó táji és természeti elem és egykor a halászat révén sokak megélhetését jelentette, mára mindössze kondicionáló szerepet tölt be, nem szerves része a város életének. A fejlesztések fő iránya emiatt, hogy a Duna mentén olyan élettér alakuljon ki, amely alkalmas mind az itt élők, mind az ide érkezők számára több funkciós szabadidős szolgáltatások nyújtására.

4.4-4. ábra: A Duna-part akcióterület lehatárolása

Kulturális gazdaságfejlesztés

A meglévő kulturális értékek felújítása, (nem kizárólagos) turisztikai célú hasznosítása hozzájárul a település gazdaságfejlesztéséhez. Ennek részeként a Duna-part akcióterületen a dunai úszó szabadtéri vízisínpad fejlesztése kiemelten fontos. A megvalósuló kulturális-turisztikai célú fejlesztések hozzájárulnak a városi lakosság kulturális életminőségének javításához.

Duna-parti infrastruktúra bekapcsolása a turisztikai programokba (kikötő, sétány, úszó szabadtéri víziszínpad)

Cél a Duna és a település kapcsolatának javítása, ezáltal Paks vízi városi imázsának megteremtése. E cél eléréséhez mindenképp szükséges a kikötői infrastruktúra fejlesztése, valamint bekapcsolása a turisztikai programokba. További fontos feladat a meglévő Duna-parti infrastruktúra fejlesztése, kibővítése, ide értve a Duna-parti gesztenyesort.

Paks kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpározás feltételeinek javítása;

Paks kiépült kerékpárút-hálózatának egyik legfontosabb hiányzó része a település központjában véget érő kerékpárút meghosszabbítása Dunakömlőd külső városrészéig. A kiépült adottságok miatt korlátozottak a lehetőségek. Több útvonal is reális alternatíva (Dózsa György u. – Deák F. u. mentén; 6. sz. főút és a település között; illetve a Duna-parton), melyek párhuzamos kiépítése – ha részlegesen is, de – lehetséges.

Duna által biztosított szabadidős lehetőségek hatékonyabb kihasználása

A Duna nem szerves része a település életének, pedig számos szabadidős tevékenység megteremtésére biztosít lehetőséget. Cél a vízi sportolási lehetőségek fejlesztése, amely részét képezhetik más pl. kikötői fejlesztési elképzeléseknek is.

A szerkezeti terv a Táncsics M. u. melletti Duna-parton jelöl ki rekreációs területet, ahol az utóbbi években egy csónakház is felépült. Középtávon nem reális elképzelés a teljes terület funkcióváltásának lebonyolítása. Reális cél lehet viszont a már meglévő elemek fejlesztése, kibővítése az alábbi lépésekben:

- az Árvíz utcai utolsó ház megvásárlása, elbontása;
- Csónakház területének, és ezáltal tárolási kapacitásának megnövelése;
- udvarrendezés, parkosítás;
- kishajó kikötő létesítése;
- a későbbiekben kerékpár kölcsönzési pont kialakítása.

Duna-part és a város fizikai kapcsolatának erősítése

A Duna-part és a város lakóterületei között biztonságos gyalogos átkelési lehetőségek létesítése szükséges. A meglévő külön szintű átjáró korszerűsítése és egy új építése is cél.

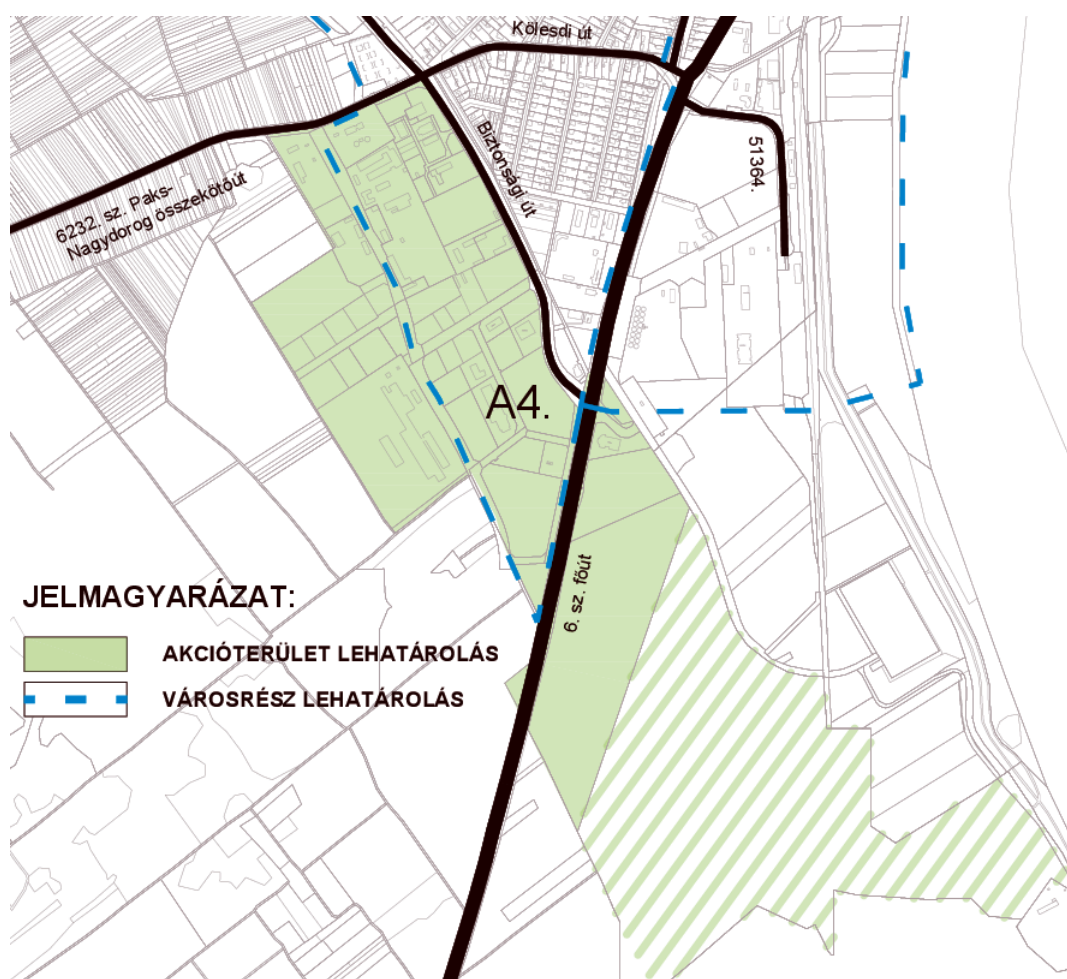
Volt téglagyár rehabilitációja

A volt téglagyár és környezetének rehabilitációja, rekultivációja és turisztikai hasznosítása városfejlesztési cél. A hasznosítást a gyáépületek mellett a területén található, országos jelentőségű védett természeti emlékké nyilvánított Q-09 kódszámú földtani alapszelvény teszi indokoltá. A közel 50 m vastagságú lösz-rétegsor Közép-Európában az egyik legjelentősebb, és a legjobban megkutatott. A pleisztocén klíma- és ősföldrajzi változások archiválójaként tudományos kutatási, oktatási és bemutatási célokat egyaránt szolgálhat. Mindehhez fontos a környező, jelentősen degradálódott épületek funkcióváltása, hasznosítása, integrációja.

A4. Ipari park akcióterület

Cél az ipari parkban található és az újonnan megjelenő vállalkozások működési feltételeinek javítása, ezzel is megfelelő háttérrel biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság erősödéséhez. A megfogalmazódó fejlesztési igények az atomerőmű bővítésével egyre fokozottabban jelentkeznek, a beruházás ezen igények hamarabb teljesülését generálja. A bővítés során jelentkező igényeket a tervezett fejlesztések nem biztos, hogy teljes mértékben ki fogják tudni elégíteni, ezért számolni kell, hogy további szükséges fejlesztések, beruházások generálódhatnak.

Az ipari park jelenleg a 6. sz. főúttól nyugatra található, de a fejlesztési elképzelések szerint a Duna irányába fog majd tudni tovább bővülni az atomerőmű bővítésével összhangban. A tervezett felhasználandó területek közül a jelenleg idegen kézben lévő földterületeket a következő ábrán szaggatottal jelöltük.

4.4-5. ábra: Az Ipari park akcióterület lehatárolása

Befogadóképesség, terület növelése

Az ipari park a jelentkező igényeknek megfelelően folyamatosan bővíti területét, amelyek úttal és közműekkel való ellátása fontos feladat. Biztosítani kell az erőmű bővítés előidézte megnövekedett igények kielégítésére az infrastrukturális feltételeket, és ezzel alkalmassá tenni az ipari parkot betelepülő a vállalkozások fogadására.

Menedzsmentszervezet fejlesztése

Az ipari park menedzsmentjének humán erőforrás és szervezetfejlesztésére van szükség. Szükséges a menedzsment bővítése, vállalkozásbarát szolgáltatási kör bővítése, további inkubációs tevékenység folytatása, biztosítva a szervezeti feltételeket és segítve a helyi és betelepülő vállalkozásokat az erőmű működtetésével járó feladatokba való minél nagyobb arányú bekapcsolódásra.

Infrastruktúrafejlesztés (járda, parkoló, megállóhely építés stb.)

A már meglévő, kiépült területeken a jelenlévő vállalkozások részéről elvártak további infrastruktúrafejlesztések. Cél a magasabb minőségű közlekedési területek kialakítása, illetve az ipari park színvonalának fenntartása, emelése a potenciális nemzetközi befektetők elvárásainak megfelelően (járda-, parkoló- és autóbusz megállóhely építése, az optikai kábel fektetése, valamint térfigyelő kamerák kiépítése).

Szolgáltatásfejlesztés (raktárcsarnok, kamionparkoló, szolgáltatóház)

Az ipari park meglévő szolgáltatásainak fejlesztése és utógondozás elengedhetetlen a meglévő vállalkozások megtartásához és újak betelepüléséhez. A tervezett fejlesztések:

- raktárcsarnok kialakítása: az ipari park vállalkozásai számára ideiglenesen bérelhető raktározási területek;
- szolgáltatóház létrehozása: a meglévő inkubátorház kiegészítéseként, ahol helyiségek bérlésére nyílik lehetőség
- kamionparkoló kialakítása: komoly problémát jelentenek jelenleg az ipari park útjain rendezetlenül parkoló kamionok, ezek szervezett keretek között történő tárolására parkoló kialakítása szükséges.

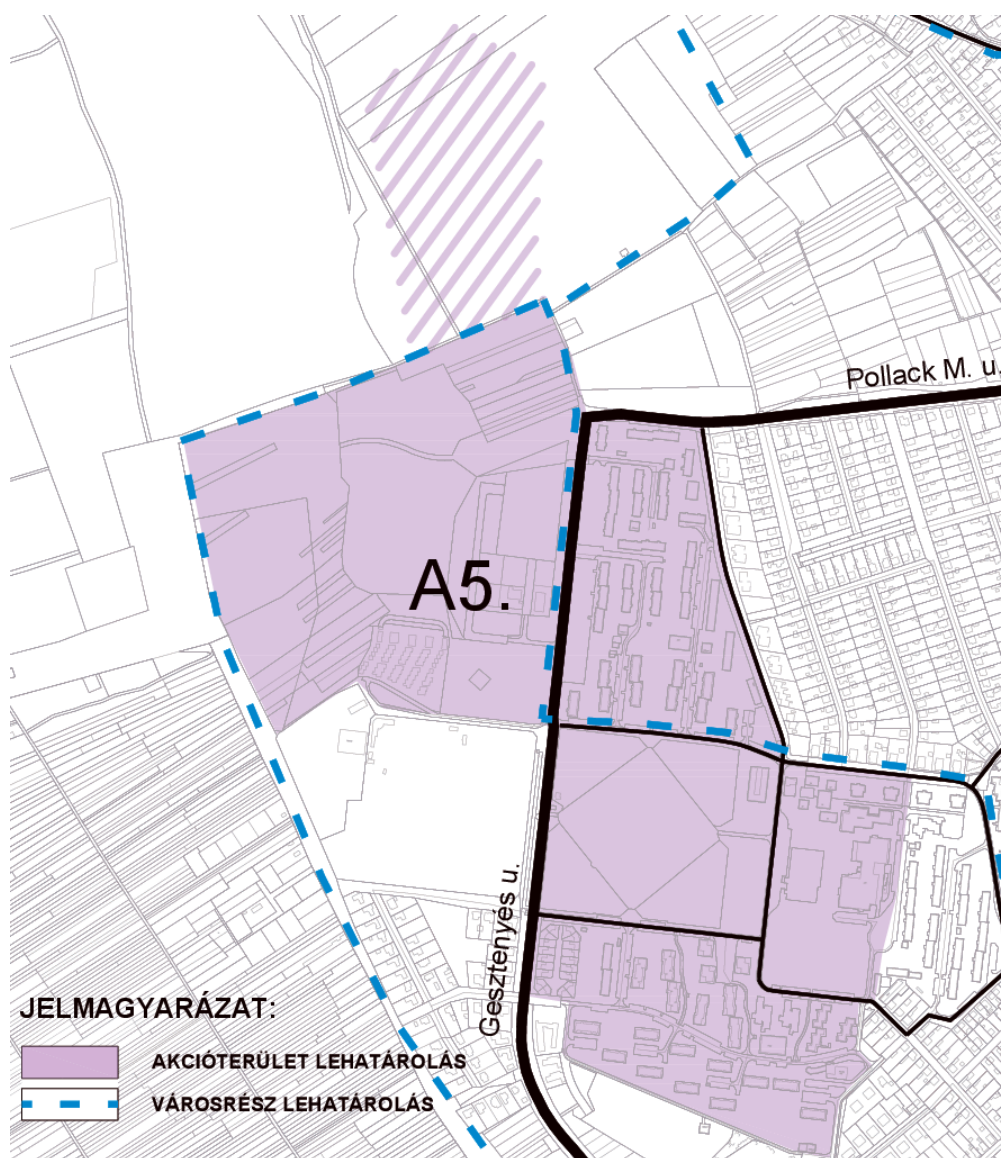
Vállalkozás- és befektetés-ösztönzést erősítése

Kiemelt cél a városmarketing és az ipari park marketing tevékenységének élénkítése, bővítése, innovatív marketing eszközökkel, rendezvényekkel, s a város befektetés ösztönző tevékenységének kiterjesztése, fejlesztése, továbbá folyamatos konzultáció a gazdasági szereplőkkel, információellátásuk javítása, gazdaságélénkítés.

A4. Kishegy alközpont akcióterület

Az akcióterületen tervezett beavatkozások többsége a meglévő szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése által javítja a települési alközpont életminőségét. További beavatkozások kiterjednek a szabadidős tevékenységek fejlesztésére.

A tervezett elkerülőút I. üteme és atomerőmű bővítése kapcsán bekövetkező lakóterületi fejlesztések következtében az alközpont területe tovább fog növekedni. Ennek iránya A Pollack M. u. melletti területek beépítése következtében az elkerülőút nyugati oldala, amit a következő ábrán szaggatottan jelöltünk.

4.4-6. ábra: A Kishegy alközpont akcióterület lehatárolása

Kishegy alközponti tér rekonstrukciója

A Kishegy lakóterület központja az atomerőmű építésével egy időben alakult ki, azóta nem történt átfogó fejlesztés. A központi tér a Csengey Dénes Kulturális Központ és több kereskedelmi- és szolgáltató létesítmény között terül el. Középtávú cél a terület rekonstrukciója, a mai kor elvárásainak megfelelni tudó infrastruktúra kialakítása, amely hatására elindul minőségi szolgáltatások fejlődése és a központ további erősödése.

Csengey Dénes Kulturális Központ felújítása, bővítése

A városi művelődési központ teljes belső felújítása, többfunkciós bővítése (pl. mozival).

Városi strand felújítása és bővítése

A városi strand jelenleg nem alkalmas a városlakók igényeinek kielégítésére. Időszerűvé vált a felújítása, a jelen kihívásainak nagyobb mértékben megfelelni tudó infrastruktúra és szolgáltatási kör

(pl. wellness) kialakítása. A beavatkozás része lehet a strand melletti szabadidős park további fejlesztése, extrém sporttelep létrehozása. A beruházás független az atomerőmű bővítésétől, de a strand bővítésének mértékét a bővítés hatásai befolyásolják.

Tömbbelső felújításának folytatása

A beavatkozás célja a lakótelepi tömbbelső elkezdett felújításának folytatása, ami magában foglalja a járda- és parkoló felület felújítását, zöldfelületek rehabilitációját, és kutya-futtató kialakítását.

Idősek Otthonának bővítése

Az idősek otthona a közelmúltban kibővítésre került, de a kapacitásproblémák csak részben lettek orvosolva. Továbbra is hosszú (állandó 15-20 fős) a bejutásra várók listája, valamint nem megoldott a speciális igényű ellátandó személyek elkülönült kezelése sem.

Bölcsőde felújítása

Időszzerűvé vált a Bóbita bölcsőde épületének külső homlokzati felújítása, illetve tetőfelújítása.

II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola komplex energetikai korszerűsítése és felújítása

A II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola kapacitása 900 fő, jelenleg alacsony kihasználtsággal működik, ugyanakkor a bővítéshez kapcsolódó népességnövekedés ezen jelentősen változtathat. A konyha és az étkező felújítása a közelmúltban megtörtént. A beavatkozás célja a teljes iskolaépület komplex felújítása és energetikai korszerűsítése.

Energetikai Szakközépiskola és Kollégium kollégiumának bővítése

Az Energetikai Szakközépiskola és Kollégium kollégiumát a fejlesztés következtében a település más középiskoláinak tanulói is használhatják, valamint az erőműbővítés miatt megnövekvő létszám is elhelyezhető.

4.5 AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIA CÉLJAIHOZ

A kulcsprojektek, hálózatos, illetve akcióterületi projekteken kívül azonosításra kerültek egyéb, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések, amelyek között az infrastrukturális és beruházási jellegű beavatkozások mellett soft elemek is szerepelnek.

Gazdaságfejlesztés – beszállítók és kapcsolódó vállalkozások megtelepedése, fejlődése (mikroelektronika, építőipar, gépipar, logisztika, szolgáltatások), női munkaerő foglalkoztatási lehetőségeinek megoldása

Paks gazdaságában az atomerőmű léte, és a bővítésről szóló döntés jelentős és folyamatos biztonságot jelent a helyi lakosság foglalkoztatása, egzisztenciája és a helyi vállalkozások számára. Ugyanakkor gátját is jelentheti a másutt eredményesen művelhető gazdaságfejlesztési tevékenységnek, és versenytorzító hatások is érvényesülnek a vállalkozások és a munkaerőpiac vonatkozásában egyaránt. Ezek az anomáliák az új blokkok építésével csak erősödni fognak, így még nagyobb jelentőséggel bír a településre olyan foglalkoztatók irányítása, amik függetlenek vagy csak

részen kapcsolódnak az atomerőmű tevékenységéhez, illetve az erőműben dolgozók családtagjai számára biztosítanak munkahelyeket. Fontos a gazdasági struktúra kiszélesítése, a több lábon állás biztosítása, termelő és szolgáltató munkahelyek létrehozása új szereplők bevonásával is. Szükséges a helyi és térségi vállalkozások versenyképességének erősítése, annak érdekében is, hogy közvetve vagy közvetlenül, minél nagyobb arányban csatlakozhassanak az erőmű bővítés folyamatához.

Duna-híd megépítésének előkészítése

Az új Duna-híd megépítése, ezáltal Kalocsa és Paks térségének az összekapcsolása jelentős hatással jelentkezne a Duna mindkét oldalán. Paks szempontjából előnyös lenne a kapcsolat, hisz ezáltal a település vonzáskörzete átnyúlhat a folyam túlsó oldalára. A kapcsolat felerősítené a két térség gazdasági együttműködését, ide értve a mezőgazdasági együttműködés és a Protheus projekt kiterjesztését, valamint az atomerőmű és az ipari park vonzáskörzetét. Kalocsa rövidebb és gyorsabb elérésével Paks számára közelebb került egy különböző területeken (reptér, egészségügy, felsőoktatás, egyházi) funkciókban gazdagabb hasonló méretű város és térsége. A létrejövő új településegységek számára a szinergiák minél nagyobb fokú kiaknázása lehet csak cél.

Az atomerőmű bővítése tovább növeli a híd jelentőségét. A beruházás során jelentkező munkahely-, szolgáltatás- és gazdaságfejlesztés hatásai a kalocsai oldalra is kiterjednének, ami mind az atomerőmű, mind Kalocsa és térsége számára kedvező lenne. A Duna mindkét oldalán található térség problémája, hogy a kelet-nyugat irányú közúti kapcsolatok gyengék. A híd e gyengeségen segíthetne, ugyanakkor a ráhordó infrastruktúrák kiépítése is felmerül, hogy a hidat használó forgalom optimális legyen.

A beruházás kapcsán a szükséges közúti infrastruktúra fejlesztései mellett lehetőség van a távhővezeték és a 153. sz. Kiskőrös–Kalocsa vasútvonal hídon való átvezetésére. A megépülő két új blokk jelentős mennyiségű hulladékot fog termelni, amit Paks környéke csak részben tud hasznosítani, érdemes lehet akár Kalocsáig elvezetni. A Kiskőrös–Kalocsa vasútvonal meghosszabbítása, Paks városáig és az atomerőműig való elvezetése által e területek a jelenleginél jelentősen jobb vasúti kapcsolattal rendelkeznének. Paks szempontjából további előny, hogy a vasút átvezetésével a meglévő vonal megszüntetésre kerülhetne, ezáltal csökkentve a település és Duna közötti elvágó hatást és növelve a Duna-parti területeket. A „Bács-Kiskun 2020” Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja tartalmazza a Kalocsa és Paks közötti közlekedési kapcsolat létesítését. A híd megépítésének előkészítése több évet vesz igénybe, a kivitelezés várhatóan nem fér bele az ITS időtávjába. Középtávon a hídépítéssel kapcsolatos előkészítési tevékenység fogalmazható meg célként, amennyiben erre kormányzati döntés lesz.

Kulturális és szabadidőközpont (civiliek háza, rendezvényter)

A településen hiány van egy többféle igényeket kielégítő szolgáltató központra, amely képes kiegészíteni a Csengey Dénes Kulturális Központ lehetőségeit, kínálatát. A komplexum biztosítana életteret a különböző civil egyesületeknek, szórakozási és képzési lehetőséget a gyermekeknek, valamint rendezvények helyszínét az egész település számára.

Műemlékek, műemlék jellegű épületek védelme, hasznosítása

Pakson számos műemlékek és műemlék jellegű épületek található. Ezen épületek egy része alulhasznosított vagy teljesen funkcióhiányos, állapotuk leromlott. Ilyen épületek közé tartozik a

tüdőgondozó, illetve a Pongrácz-ház. Az épített értékek megőrzése érdekében feltétlen szükséges a leromlott állapotú épületek felújítása, hasznosítása.

Paksi Sportegyesület Fehérvári úti létesítmény bővítése

A Nemzeti Stadionfejlesztési Program keretében valósulhat meg a meglévő önkormányzati tulajdonban lévő sporttelepen egy MLSZ és UEFA előírásainak is megfelelő 4500-6000 fő befogadóképességű futballstadion kialakítása. A beruházástól függetlenül új edzőpályák, akadémiái szálláshelyek, valamint egy új bokszt- és vívócsarnok is létesülne.

Szabadtéri fitnessparkok létrehozása

A településen folyamatosan létesülnek a felnőttek számára készült kültéri fitnessgépekből álló parkok. A sportolási és szabadidő-eltöltési lehetőség szélesebb körű biztosítása érdekében szükséges a szabadtéri fitnessparkok további kialakítása. A beavatkozásokkal egyetemben érdemes megvalósítani a szabadtéri labdajátékpályák felújítását, fejlesztését.

Csapadékvíz szennyvízrendszerbe jutásának megakadályozása

Paks csapadékvízvezető hálózatának további fejlesztése, a szennyvíz- és csapadék elválasztásának megoldása szükséges a szennyvíztisztítás racionalizálása és a környezetvédelmi szempontok érvényesítése érdekében.

Csapadékvíz elvezető- és visszatartó rendszerek fejlesztése

A globális klímaváltozás hatásainak kezelése, a szélsőséges időjárási események negatív hatásainak megelőzése egyre fontosabb feladat. A szélsőséges csapadékesemények zavarmentes elvezetésének biztosítására való felkészülés a vízelvezető rendszer fejlesztésével, a víz visszatartást és a lefolyás fékezését szolgáló záportározók létesítésével megoldható.

Az Imsósi Dunaág vízfolyásának visszaállítása

A természeti értékek eredeti vagy ahhoz közeli állapotának visszaállítása, megőrzése rendkívül fontos célkitűzés. A Duna mentén található értékes vizes élőhelyek, mint az Imsósi Dunaág esetében ez különösen igaz. A terület számos, nem kellően kihasznált természeti adottsággal is rendelkezik. E célok elérésére a vízmeder visszaállítására, közrefogott erdőterület rehabilitációjára van szükség.

Uszódi sziget vízrehabilitációja

A Duna paksi szakasza mentén található értékes vizes élőhely az Uszódi sziget. E területen vízmeder visszaállítások, élettér rehabilitációk szükségesek a leromlott természeti állapotok, illetve a jobb, ökológiai szempontból tudatosabb területhasznosítások érdekében.

Erdősávok kialakítása

Fák telepítése, erdősávok kialakítása a levegőminőség javítása és a zajterhelés csökkentése mellett a táj esztétikai értékét is növelik. Erdősávok kialakítása ajánlott a közutak mentén, a nagy szántóföldi parcellák közé (azok megosztása végett), valamint a meglévő erdőterületek összekötése miatt.

Komplex zöldfelületi rendszer kialakítása

Fejlesztési célkitűzés, hogy létrejöjjön a teljes települést behálózó valós zöldfelületi rendszer, melynek eszköze a meglévő parkok, kertek zöldfelületekkel való összekötése. Kiemelten fontos a zöldfelületek fejlesztése, valamint a csapadékvíz visszatartása. A fejlesztéseknél az új utcák, közterületek szabályozásánál, kialakításánál számolni kell a megfelelő méretű zöldsávok kialakításával.

Partfal stabilizáció

A település több részén okoznak problémát a magas partfal rézsúmozgásai, amely miatt már számos helyen történt partfal stabilizáció (Deák Ferenc u., Petőfi és Csárda u. mögött stb.). Szükséges a további veszélyes szakaszok kiépítése a partfal hosszú távú állékonyságának biztosítása végett.

Átmeneti otthon családok/gyermek részére

A jogszabályi kötelezettség értelmében 20 ezer fős lakosság felett a településen gyermekek átmeneti otthonát kell működtetni. A gyermekek és családjaik védelme érdekében azonban kedvezőbb a családok átmeneti otthonának biztosítása. E szolgáltatásra jelenleg is van igény, a térségben is hiány van ilyen szociális szolgáltatást nyújtó intézet.

Alternatív szociális szolgáltatások támogatása (civiliek támogatása)

A meglévő szolgáltatások kiegészítéseként, mint lehetőség, de az atomerőmű bővítése kapcsán jelentkező szolgáltatásbővítési igény kezelése érdekében, mint szükséglet jelentkezik a szociális szolgáltatások alternatív formáinak alkalmazása. Az alap- és szakellátás területén segédkező helyi civil szervezetek bevonása és kiemelt támogatása (mint például a családi napközik szervezésének segítése) fontos eszköze a szociális szolgáltatások fejlesztésének.

Hajléktalanok időszakos ellátásának megoldása (éjjeli menedékhely)

A településen korábban működő hajléktalan szálló megszüntetésre került, mivel az ellátott hajléktalanok egy részének sikerült szociális lakást találni, másik részük nem vette igénybe a biztosított szolgáltatást. Utóbbiak részére időszakosan továbbra is szükség lenne éjjeli menedékhelyre, ahol az ideiglenes ellátásuk megoldható.

4.6 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE

A tervezett fejlesztések 2014-2023 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése alapján került kialakításra.

A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelynek ütemezése a teljes tervezési időszakot felöleli, ilyenek például a hálózatos projektek, valamint a kulcsprojektek. A tervezett beavatkozások indikatív ütemezését a következő alfejezet összefoglaló táblázata tartalmazza. Számolni kell továbbá az atomerőmű fejlesztés jelenleg ismert ütemezésétől való eltérés eshetőségével, amely a bemutatandó ütemezésre is jelentős hatással lehet.

4.7 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE

2014-2023 között a városfejlesztési akcióik finanszírozása elsősorban az európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül valósulhat meg.

Az atomerőmű bővítése kapcsán szükségessé váló fejlesztéseket a bővítéshez kapcsolódóan, állami finanszírozással szükséges megvalósítani, ezek forrásháttérét nem a TOP-ból kell biztosítani. A stratégia e finanszírozási modell szerint készült, ezen beavatkozásokat kék színnel elkülönítettük.

A stratégia alapját az európai uniós forrásokra épülő operatív programok céljai meghatározzák, ugyanakkor a stratégiakészítés idején még nem ismertek, hogy mikor és milyen pályázati források válnak elérhetővé, mely kedvezményezetteknek, s milyen kritériumrendszernek kell megfelelni. Így csak azon projektek költségbeclése adott, ahol az előkészítés már előrehaladott stádiumban van, a többi projektnél a pályázati felhívások megjelenését követően kerülhet meghatározásra a pontos projekt tartalom és költségvetés. A stratégia kitér a magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés lehetőségeire, de esetükben még inkább bizonytalan a források és kritériumok ismerete nélkül a várható beruházások ütemezése és volumene.

A projektek ütemezését a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján dolgoztuk ki, figyelembe véve a tervezett fejlesztések:

- előkészítettségét;
- egymásra épülését;
- indokoltságát, szükségszerűségét;
- a társadalmi, környezeti és gazdasági hatását;
- lehetséges finanszírozhatóságát;
- a rendelkezésre álló önkormányzati saját erő nagyságát,
- a projekt típusokra jellemző korábbi projekt előkészítési és megvalósítási időigényre vonatkozó tapasztalatokat.

Amennyiben a fenti tényezőkben jelentősebb változások történnek, pl: fejlesztéseket lehetővé tevő pályázati felhívások a várt ütemezéstől eltérően jelennek meg, az ütemterv a változások figyelembevételével módosulhat.

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, Mft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása						
Gazdaságfejlesztés, beruházás-ösztönzés	Beszállítók és kapcsolódó vállalkozások megtelepedése, fejlődése (építőipar, gépipar, logisztika, szolgáltatások), a női munkaerő foglalkoztatási lehetőségeinek megoldása	-	önkormányzat	n.a.	GINOP 1, 5. prioritás, TOP 1, prioritás	2015-2023 folyamatosan
Protheus projekt	Elektromos közlekedéshez kapcsolódó tudásalapú termelés és szolgáltatás fejlesztése, ösztönzése	H1, K2	Protheus Fejlesztő és Szolgáltató Zrt.	3000	IKOP 3. prioritás, saját forrás	2015-2018
Kikötői infrastruktúra fejlesztése	Az erőmű bővítéséhez kapcsolódóan a vízi úton érkező áruforgalom fogadására alkalmas kikötői infrastruktúra kiépítése/fejlesztése	K1	állami beruházás része	n.a.	hazai forrás, IKOP 3. prioritás	2020-2023
Atomerőmű megközelítését segítő útépitések, vasútvonal felújítás	Az erőműbe vezető vasútvonal nagyobb teherforgalomra történő alkalmassá tétele; Települési elkerülőút I. ütem; Új bekötőút építése az M6 és az atomerőmű között; Gerjen- atomerőmű közötti út szilárd burkolattal való ellátása	K1	állami beruházás része, Paks Város és Gerjen Község Önkormányzata; NIF Zrt., MÁV mint potenciális kedvezményezettek jöhetnek szóba	n.a.	hazai forrás, IKOP 2. prioritás	2018-tól kezdődően
Duna-híd megépítésének előkészítése	A Duna-híd és a hozzá tartozó infrastruktúra fejlesztések előkészítése	-	NIF Zrt., Magyar Közút Zrt.	n.a.	hazai forrás	2016-2023
T2. Ipari park fejlesztése (területbővítés, szervezetfejlesztés, ipari infrastruktúra építés), a hozzáadott értéktermelés előtérbe helyezése						
Befogadóképesség, terület növelése	Az ipari park befogadóképességének növelése	A4, K1	önkormányzat	500-1000	TOP, 1. prioritás	2015-2018

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, M Ft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
Menedzsmentszervezet fejlesztése	Az ipari park humán erőforrásának és szervezetének fejlesztése	A4, K1	önkormányzat	150-170	TOP, 1. prioritás, saját forrás	2015-2018
Infrastruktúra fejlesztése	Járda, parkoló, megállóhely építés és az optikai kábel fektetése, valamint térfigyelő kamerák kiépítése	A4, K1	önkormányzat	50-60	TOP, 1. és 3. prioritás, saját forrás	2015-2018
Szolgáltatásfejlesztés	Raktárcsarnok, kamionparkoló, szolgáltatóház építése	A4, K1	önkormányzat	500	GINOP, 1. Prioritás; TOP 1. prioritás	2015-2018
Vállalkozás- és befektetés-ösztönzés erősítése	A vállalkozás- és befektetés-ösztönzést erősítő tevékenységének fejlesztése	A4	önkormányzat	50-80	TOP 1. prioritás, saját forrás	2015-2018
T3. Barnamezős területek intenzifikálása						
Volt konzervgyár területének rehabilitációja	A terület további szolgáltató célú rehabilitációja	A2	önkormányzat, tulajdonosok	50	TOP 2. prioritás, saját forrás	2015-2020
Volt téglagyár területének rehabilitációja	Volt téglagyár területének rehabilitációja, rekultivációja és turisztikai hasznosítása	A3, H5	önkormányzat, tulajdonosok	100-150	TOP 2. prioritás	2017-2020
T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése						
Helyi piac fejlesztése (Piactér)	Piac területének fejlesztése, bővítése	A1	önkormányzat	65	GINOP 1, 7. prioritás, TOP	2015-2018
Mezőgazdasági együttműködés	Térség mezőgazdasági vállalkozásainak támogatása	H4	gazdák, vállalkozások	25-30	GINOP 1, 7. prioritás, VP	2015-2018
Mezőgazdasági primeráru	A térség mezőgazdasági termelőinek és a	H4	vállalkozások	n.a.	GINOP 1, 2, 7.	2017-

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, Mft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
elosztó központ létrehozása	nagybani felvásárlóknak helyszín és szolgáltatások biztosítása				prioritás, VP	2020
Térségi élelmiszer feldolgozó központ fokozatos létrehozása	Zöldség-gyümölcs feldolgozás támogatása, térségi hűtő és feldolgozó kapacitások kiépítése, egységes megjelenés támogatása	H4	vállalkozások	n.a.	GINOP 1, 2, 7. prioritás, VP	2017-2020
T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés						
Kulturális gazdaságfejlesztés	Borút, Sárgödör tér, Bazársor felújítása	A1, A3, H5	önkormányzat	115	TOP, 1. prioritás	2015-2018
Duna-parti infrastruktúra bekapcsolása a turisztikai programokba	A kikötő, a Duna-parti gesztenyesor felújítása és bekapcsolása a turisztikai programokba	A3, H5	NIF Zrt., önkormányzat	n.a.	TOP, 1. prioritás, saját forrás	2015-2020
Energia élménypark, játszóház		H5	vállalkozások	1000	GINOP, 1. prioritás, saját forrás	2018-2023
Marketing és kommunikációs stratégia		H5	önkormányzat	45-50	önkormányzati forrás	2015-2018
Prelátusi szőlő felújítása	Minta szőlőültetvény létrehozása, valamint Filagória felújítása	H5	önkormányzat	n.a.	TOP, 1. prioritás, saját forrás	2018-2020
T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése						
Bölcsőde felújítása, bővítése	Bóbita Bölcsőde külső homlokzati felújítása, tetőfelújítása; Bölcsődei ellátó hely bővítése igény szerint	A5, H3, K1	önkormányzat	210	TOP 1. EFOP, 2. prioritás	2015-2018

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, MFt	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
Oktatási intézmények energetikai korszerűsítése és felújítása, udvarok felújítása	Bezerédj Általános Iskola Anna u.-i épületének átalakítása; II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola komplex energetikai korszerűsítése és felújítása; Deák Ferenc Általános Iskola alsótagozat épületének felújítása; Oktatási intézmények udvarainak zöldfelületi fejlesztése; I. István Szakképző Iskola épület felújítása, épületállományának továbbfejlesztése	A1, A2, A5, H3	KLIK Tolna megye, önkormányzat	n.a.	TOP 3. prioritás; KEHOP, 5. prioritás	2015-2018
Tornaszobák, tornatermek kialakítása	Mesevár Tagóvoda és Kishegyi úti Tagóvoda tornaszoba és közösségi tér létesítése; Hétszínvirág Tagóvoda tornaszoba felújítása; Dunakömlődi tagóvoda tornaszoba létesítése; Vak Botyán Gimnázium tornatermének átépítése	H3	önkormányzat	n.a.	TOP 1. és EFOP 2. prioritás	2015-2018
ESZI kollégiumának bővítése	Energetikai Szakközépiskola és Kollégium kollégiumának bővítése	A5, H3	MVM, ESZI, önkormányzat	2-300	TOP 1. és EFOP 2. prioritás	2015-2020
Főiskolai képzés újraindítása	Gépészmérnöki Bsc szak elindítása	K1	MVM, ESZI, EMMI	120	hazai forrás, EFOP, 1, 3. prioritás	2018-2013
Egészségügyi ellátás fejlesztése	Barátság utcai rendelő felújítása, bővítése; Új háziorvosi praxis létrehozása; Baleseti sebészeti ellátás működtetési feltételeinek	K1	önkormányzat	n.a.	hazai forrás, EFOP, 1, 2. prioritás	2015-2018

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, Mft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
	megteremtése; Fertőző betegségek ellátására való felkészülés					
Ösztönző program fiatal szakorvosok megtelepedésének elősegítésére	Az előregedő szakorvosi állomány pótlására szükséges a fiatal szakorvosok számára vonzó életfeltételek biztosítása (lakás, magánpraxis lehetősége stb.)	A2	önkormányzat	40-50	hazai forrás, saját forrás	2017-2020
Rendőrkapitányság műszaki, személyi fejlesztése	Paksi Rendőrkapitányság személyi állományának megőrzése, a műszaki-technológiai háttér fejlesztése	K1	BM, önkormányzat	20-60	hazai forrás	2017-2020
T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek						
Közúti infrastruktúra fejlesztése	A városi elkerülő út (I. ütem) kiépítése, csomópontjaiban körforgalom vagy jelzőlámpa kiépítése; az elkerülő út II. ütemének előkészítése; Villany u. és 6. sz. főút csomópontjának kiépítése; Kölesdi út - Biztonsági út csomópont átépítése; Kápolna u. - Zsíros köz csomópont átépítése; Kishegyi út – Újtemplom utcai csomópont korszerűsítése és parkolóépítés; Tolnai út - Kölesdi út - 6. sz. főút csomópontok korszerűsítése; Paks-Cece és Nagydorog-Paks összekötőutak felújítása	A1, A2, H2	Magyar Közút Zrt., önkormányzatok (Paks, Nagydorog, Pusztahencse, Cece, Németkér)	4000	hazai forrás, IKOP, 1. prioritás, TOP 1. prioritás	2015-2020
Paks kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpározás	Paks, Pollack M. u. kerékpárút; Paks-Dunakömlőd kerékpárút-hálózat kiépítése;	A3, H2	önkormányzat	n.a.	TOP, 3. prioritás	2015-2018

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, M Ft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
feltételeinek javítása	Kerékpározás feltételeinek javítása					
Önkormányzati intézmények korszerűsítésének folytatása	Önkormányzati intézmények korszerűsítésének folytatása; Intézmények elavult világítóberendezéseinek cseréje LED-es fényforrásokra; városi távfűtési rendszer bővítése, újabb hőfogyasztók csatlakoztatásával; Intézményi napelemes energiatermelés kiépítésének folytatása; okos mérők	A2, H1	önkormányzat	n.a.	KEHOP, 5. prioritás, TOP	2015-2018
Intelligens informatikai alapokon nyugvó közigazgatás	Önkormányzati tulajdonú teljes műszaki infrastruktúra informatikai rendszerbefoglalása, intelligens városvezetés, távfelügyeleti kontroll kialakítása, közműtérképek digitalizálása	H1	önkormányzat	n.a.	GINOP, 3. prioritás	2015-2018
Energiamegtakarítást eredményező felújítások támogatása a panel és a hagyományos szerkezetű lakások esetén	Az energiahatékonyság javítása a lakásállomány egészében.	H1	önkormányzat, lakosság	n.a.	KEHOP	2015-2018
T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése						
Városi strand felújítása és bővítése	Felújítása és jelen kihívásainak nagyobb mértékben megfelelni tudó infrastruktúra és szolgáltatási kör (pl. wellness) kialakítása	A5, H5	önkormányzat	400	TOP, 1. prioritás	2015-2018
Kulturális és	Sport-, szabadidő és kulturális centrum	-	önkormányzat	n.a.	TOP, 1.	2015-

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, MFt	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
szabadidőközpont	létrehozása (civiltér, rendezvénytér)				prioritás	2018
Duna által biztosított szabadidős lehetőségek hatékonyabb kihasználása	Csónakház és funkcióinak bővítése, kishajó kikötő létesítése; Vízi sportolási lehetőségek fejlesztése	A3	önkormányzat	50-60	TOP, 1. prioritás, saját forrás	2017-2020
Paksi Sportegyesület Fehérvári úti létesítmény bővítése	MLSZ és UEFA előírásainak is megfelelő 5500-6000 fő befogadóképességű futballstadion kialakítása, továbbá új edzőpályák, akadémiai szálláshelyek, egy új boks- és vívócsarnok	-	MVM, önkormányzat	800	TOP, 1. prioritás, hazai forrás	2015-2018
Szabadtéri fitnessparkok létrehozása		-	önkormányzat	n.a.	TOP, 1. prioritás, saját forrás	2015-2018
T9. Klímaadaptáció						
Csapadékvíz szennyvízrendszerbe jutásának megakadályozása		-	önkormányzat	n.a.	KEHOP, 2. prioritás	2015-2018
Csapadékvíz elvezető- és visszatartó rendszerek fejlesztése	Vízvezető rendszer fejlesztése, a víz visszatartást és a lefolyás fékezését szolgáló záportározók létesítése	-	önkormányzat	210	TOP, KEHOP, 2. prioritás	2015-2018
Az Imsósi Dunaág vízfolyásának visszaállítása	Vízmeder visszaállítása, közrefogott erdőterület rehabilitációja	-	Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, önkormányzat	300-400	KEHOP, 2. prioritás	2017-2020
Uszódi sziget vízrehabilitációja	Vízmeder visszaállítása, élettér rehabilitációja	-	Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság,	600	KEHOP, 2. prioritás	2017-2020

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, Mft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
			önkormányzat			
Erdősávok kialakítása	Erdősávok kialakítása közutak mentén, nagy szántóföldi parcellák közé, valamint a meglévő erdőterületek összekötése miatt	-	tulajdonosok	35-45	KEHOP, 4. prioritás	2015-2020
Komplex zöldfelületi rendszer kialakítása	A településen belüli és településeket összekötő utak menti fasorok és zöldfelület helyreállítása	-	Magyar Közút Zrt, önkormányzat	n.a.	KEHOP, 4. prioritás, saját forrás	2015-2020
Partfal stabilizáció	Veszélyes partfal szakaszainak kiépítése, stabilizációja	-	önkormányzat	40-60	KEHOP, 1. prioritás; TOP, 2. prioritás	2015-2020
T10. Városközponti rehabilitáció						
Városközpont rehabilitáció	Deák Ferenc utca, Kossuth u. melletti park, Szentháromság tér rekonstrukciója Táncsics park rendezése	A1, A2	önkormányzat	n.a.	TOP, 2. prioritás	2015-2018
Duna-part és város fizikai kapcsolatának erősítése	Meglévő külön szintű átjáró korszerűsítése és egy új építése	A3	önkormányzat	30	TOP, 2. prioritás	2015-2018
Főutca és közterületek további fásítása, zöldítése, rendszerbe szervezése;		A1	önkormányzat	n.a.	TOP, 2. prioritás, saját forrás	2015-2018
Műemlékek, műemlék jellegű épületek védelme, hasznosítása		-	önkormányzat	n.a.	TOP, 2. prioritás, saját forrás	2015-2018
Kishegy alközponti tér	A tér rekonstrukciója, a mai kor	-	önkormányzat	n.a.	TOP, 2.	2015-

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, MFt	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
rekonstrukciója	elvárásainak megfelelni tudó infrastruktúra kialakítása				prioritás	2020
Tömbbelső felújításának folytatása	Járda és zöldfelület rehabilitáció, kutyafuttató	A5	önkormányzat	50-60	TOP, 2. 3. prioritás, saját forrás	2015-2018
T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés						
Új lakóterületek közösségi közlekedéssel és kerékpárúttal és szolgáltatásokkal való ellátása	Dolgozók lakhatási megoldása; A helyi autóbusz-közlekedés meglévő viszonylatainak kiterjesztése; Az erőmű és a kijelölt lakóterületek közötti közlekedési feltételek javítása; Kerékpárút hálózat fejlesztése az új lakóterületek és az erőműbővítés helyszíne között; Közműhálózati bővítések	K1	állami beruházás része	n.a.	hazai forrás	2018-2020
Új lakóterületek bekapcsolása a közmű, a közvilágítási és a térfigyelő rendszerbe		K1	állami beruházás része	n.a.	hazai forrás	2015-2018
Közösségi programok szervezése		K1	önkormányzat	n.a.	saját forrás, TOP, 7. prioritás	2017-2018
Különbéle nemzetiségű dolgozók igényeihez igazodó programkínálat biztosítása	A beruházásban részt vevő külföldi dolgozók igényeihez igazodó, gazdag, változatos programkínálat biztosítása	K1	önkormányzat	60	hazai forrás, TOP, 7. prioritás	2017-2018

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, M Ft	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
Idegen nyelvű oktatás	Idegen nyelvű oktatás beindítása igény szerint az óvodai és általános iskolai oktatásban	K1	KLIK Paksi tankerület	n.a.	hazai forrás, EFOP 3, 4. prioritás	2017-2018
T12. Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása						
Antiszegregációs program		-	-	n.a.	EFOP, 2. prioritás; TOP, 4. prioritás	2015-2018
Átmeneti otthon családok/gyermek részére		-	önkormányzat	n.a.	TOP, 4. prioritás	2015-2018
Idősek Otthonának bővítése	Az idősek otthona további bővítése	A5	önkormányzat	n.a.	TOP, 4. prioritás	2015-2018
Alternatív szociális szolgáltatások támogatása	Civilek támogatása	-	önkormányzat	n.a.	TOP, 4. prioritás	2015-2018
Hajléktalanok időszakos ellátásának megoldása	Éjjeli menedékhely	-	önkormányzat	n.a.	TOP, 4. prioritás	2015-2018
T13. Kulturális fejlesztések						
Csegey Dénes Kulturális Központ felújítása, bővítése	Csegey Dénes Kulturális Központban átfogó, teljes körű felújítása, funkcióbővítése	A5	önkormányzat	n.a.	TOP 1. prioritás	2015-2018
Paksi Képtár bővítése		A2, H5	önkormányzat	1013	TOP 1. prioritás	2015-2018
Lussonium tájrendezése,	Lussonium területének tájrendezését és	H5	önkormányzat	175	TOP 1.	2017-

Fejlesztés	Tartalma	Kapcsolódó eszköz	Potenciális kedvezményezettek köre	Projekt indikatív költsége, MFt	Finanszírozás forrása	Indikatív ütemezés
fogadóépület építése	fogadóépületét tartalmazó program keretében (kertépítés)				prioritás	2020
Meggyengült közösségi összetartó erő megerősítésére (CLLD)	Helyi közösségek és civil kezdeményezések családi, közösségi programjainak megvalósulásának támogatása, elősegítve ezáltal a források koordinált, helyi stratégián alapuló felhasználását	-	helyi akciócsoportok	n.a.	TOP 7. prioritás	2016-2023

4.7-1. táblázat: Projektlista

4.8 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK)

Paks térségi szerepéből adódóan, valamint az atomerőmű bővítéséhez kapcsolódóan a vonzáskörzetbe tartozó településeket is számos fejlesztés érinti. A Paks városában megvalósuló szolgáltatásfejlesztések térségi jelentősége révén több esetben is a vonzáskörzet, ill. a járás lakosságának jobb minőségű ellátását is célozza.

Az atomerőmű bővítéséhez kapcsolódó beruházások nemcsak Paks városában, hanem a szomszédos településeken is megvalósulhatnak (pl. Dunaszentgyörgy, Gerjen stb.), így szükséges ezen településekkel való együttműködés. Részben ehhez is kapcsolódik a települési összekötő utak fejlesztése, mely szükséges ahhoz is, hogy a járásközponti és térségközponti funkció fejlesztéséhez, melyet a településfejlesztési koncepció is átfogó célként megjelölt.

Ugyancsak közös projektként valósulhat meg a mezőgazdasági együttműködés, mind a gazdák együttműködése, mind a térségi élelmiszerfeldolgozó központ létrehozása, mind a rövid ellátási láncok szervezése.

A TOP 7. prioritás a városi lakosság közösségi aktivitásának növelésére a helyi közösség-szervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével CLLD típusú fejlesztésekre ad lehetőséget. Ezen intézkedés átfogó célja a város – vidék együttműködésen alapuló és a városok közösségvezérelt fejlesztését szolgáló közszolgáltatás- és közösségfejlesztés. Szükség van a meggyengült közösségi összetartó erő megerősítésére, ami a civil és a társadalmi felelősségvállalási kezdeményezések ösztönzésével lehetséges. Cél, hogy elősegítsük a helyi közösségek és civil kezdeményezések családi, közösségi programjainak megvalósulását, elősegítve ezáltal a források koordinált, helyi stratégián alapuló felhasználását, így segítve elő a helyi közösségek megerősödését. Az ún. közösségi szinten irányított helyi fejlesztési stratégiák (CLLD) képesek mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket. Főbb összetevője egyrészt maga az akciócsoport, mely a helyi érdekeket képviselő személyekből, gazdasági szerepvállalókból áll, másrészt maga a helyi fejlesztési stratégia, mely összhangban áll a támogatást elosztó programokkal. Ennek kidolgozása is szükséges.

5 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

5.1 BEVEZETÉS

Az Anti-szegregációs terv a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét egy adott településen. Célja, hogy a város javítsa azon területeinek helyzetét, ahol

- a szegregációnak már jelei mutatkoznak;
- a népesség egy része szegregáltan él.

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A lehatárolás a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

Mivel Paks város járásszékhely, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 35%;
- szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

A kormányrendelet azt is meghatározta, hogy szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet különböző típusú antiszegregációs intézkedéseket különböztet meg:

1. a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések;
2. a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések;
3. a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.

Az Anti-szegregációs terv alapja a települési esélyegyenlőségi program, amely kiemelten foglalkozik több csoport, ezen belül a hátrányos helyzetűek/romák helyzetével. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Anti-szegregációs Terve a Cigány Kisebbségi Önkormányzat Elnökével és a humán ügyekért felelős alpolgármesterrel, a Paks Polgármesteri Hivatal Szociális Osztály vezetőjével folytatott megbeszélés alapján, illetve közreműködésével készült.

Az Anti-szegregációs terv képet ad a városon belüli helyzetről, összefoglalja mely meglévő/működő/tervezett tevékenységek enyhítik a településen belüli esélyegyenlőtlenséget, és segítenek a leszakadó társadalmi rétegek számára a társadalmi beilleszkedéshez, integrációhoz.

A Terv legfontosabb egységei a beazonosítás, a helyzetelemzés és az erre épülő program. A megalapozó vizsgálatban a Városrehabilitációs Kézikönyvben foglaltak szerint megtörtént a veszélyeztetett területek és a szegregátumok beazonosítása. A területek bemutatása és KSH adatainak, valamint az önkormányzat által biztosított adatok részletes kiértékelése Paks esetében már a programkidolgozás része.

Az anti-szegregációs terv képet ad a városon belüli helyzetről, összefoglalja mely meglévő/működő/tervezett tevékenységek enyhítik a településen belüli esélyegyenlőtlenséget, és segítenek a leszakadó társadalmi rétegek számára a társadalmi beilleszkedéshez, integrációhoz. Mindehhez alapul szolgál a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. - Tartósan Rászoruló – Szegény Családban Élő Gyermekek – Romák (2011-2020) c. dokumentum.

5.2 A 2008-AS IVS-BEN SZEREPLŐ ANTI-SZEGREGÁCIÓS TERVBEN FOGLALT INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

A korábbi Anti-szegregációs terv ugyanazokra a problémákra próbált reagálni, amelyek ma is fennállnak. A célkitűzések leginkább olyan területekre terjedtek ki, amelyekre a városnak volt ráhatása:

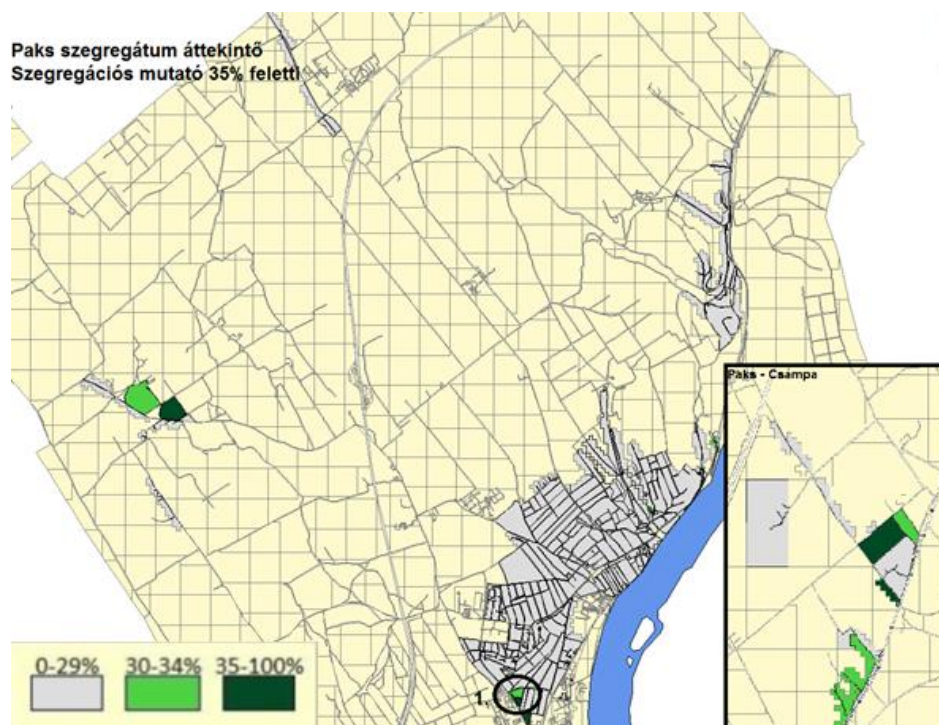
- bérlakások komfortfokozatának javítása;
- pályázati forrásból képzés;
- továbbfoglalkoztatás önkormányzati cégnél;
- önfoglalkoztatóvá válás segítése a mezőgazdaság területén.

Egyedül az utóbbi, mezőgazdasági célt nem sikerült az előző EU-s ciklusban teljesíteni, mert ehhez nem sikerült megfelelő programot kidolgozni, pályázati forrást nyerni, ám jelenleg a közmunkaprogram révén ezen a területen is előrelépés tapasztalható.

A meghatározott célok, intézkedések szerények és elérhető mértékűek voltak, eredményük pozitív (hisz néhány fő tartósan el tudott helyezkedni egy önkormányzati cégnél). Az Anti-szegregációs terv intézkedéseinél azonban kedvezőbb hatást értek el a következők szerint:

- fellendült a közmunkaprogram;
- az országos változások ellenére erős maradt a helyi szociális rendszer;
- egyéb városi intézkedések, projektek indultak be (pl. 2011-ben nyílt Cigány Közösségi Ház, 2012 novemberétől Tanoda Program).

5.3 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA

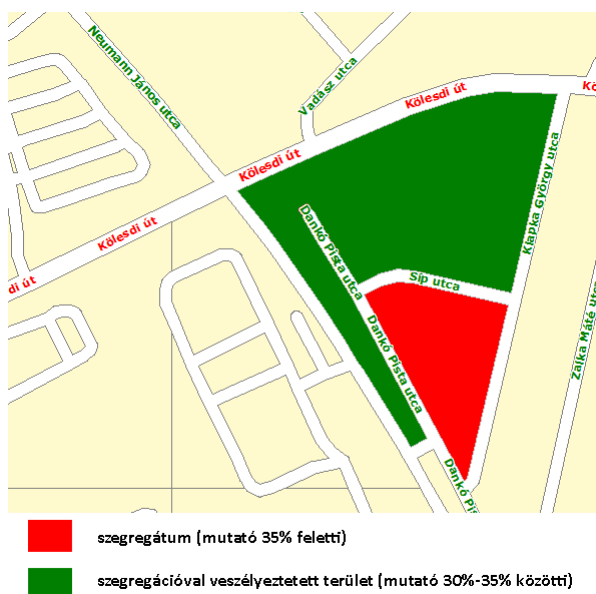

5.3-1. ábra: Szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek áttekintő kartogramjai 2011-es népszámlálás alapján

Forrás: KSH

5.3.1 1. szegregátum

Klapka Gy. u. - Dankó P. u. észak-nyugati végének mindkét oldala - Névtelen u. - Kölesdi út, ezen belül külön kimutatott valódi szegregátum: Síp u., Klapka Gy. u., Dankó P. u. által határolt terület.

5.3-2. ábra: 1. szegregátum

Forrás: KSH 2011-es népszámlálás

Abból kifolyólag, hogy a lehatárolt valódi szegregátumnak és a szegregációval veszélyeztetett területnek kijelölt utcahatáros tömbök egy egységet képeznek, és a KSH a veszélyeztetett területre külön nem szolgáltatott adatot, így a területek elemzése is egyben történik. A KSH által lehatárolt teljes terület már a 2001-es adatok alapján is szegregátumnak számított, így a változás az adatok összehasonlításával aránylag jól nyomon követhető. 2001-hez képest a KSH adatszolgáltatása alapján mára csak a Síp-Klapka-Dankó (továbbiakban SKD) terület számít ténylegesen szegregátumnak (ennek adatai rontják teljes terület szegregációs értékét 35% fölértékvé). A szegregáció mértéke jobban oldódott a SKD területen kívüli részeken, aminek egyik legnyomósabb magyarázata, hogy többnyire az SKD-n belül található a város szociális helyzet alapján bérbe adható lakásainak egy része, ami a vizsgált mutatók javulását erőteljesen visszafogja.

Elhelyezkedés

A lehatárolt terület az 1. városrész Kishegy-Újváros részében található, az ipari-gazdasági területek közelében. A lehatárolás SKD része cigánytelepként létesült az 1970-es években, amikor a településnek e része városszélnak számított. A településkialakítás az akkor településfejlesztés egyik gyakran alkalmazott módszere volt, amely a többségi társadalom és romák szokásainak, életstílusának különbségeiből adódó beilleszkedési, alkalmazkodási nehézségeket térben is elhatárolva kezelte. Alacsony komfortfokozatú, telepszerű, egységes arculatú épületek zöme máig megmaradt, de a város terjeszkedése a peremhelyezeten oldott, a lakhatási körülmények egy része javult (komfortosság), a telepről származó, de módosabb cigányok egy része a jellemzően erős családi összetartozás miatt a rokonok közelében, környéken maradt.

Demográfiai és szociális, foglalkoztatási jellemzők

A 2011. évi népszámláláskor a lakónépessége 128 fő (ebből SKD 60 fő), ami nem éri el a város lakónépességének 1%-át. A lakónépesség számában 30%-ot meghaladó csökkenés következett be a tíz évvel korábbi adathoz képest, aminek legfőbb oka az elvándorlás és a kicsit kevesebb gyermek születése. A máig rendkívül magas fiatalok arányából és városi átlaghoz képest harmadannyi arányú idősekből adódóan a kimagaslóan fiatalos korszerkezetű a terület, amely 2001 óta csak alig romlott. Az idősek aránya a teljes területen nőtt 1,7%-ponttal (SKD-n belül mindössze 1 fő 60 évesnél idősebb), a fiatalok aránya csökkent és az aktív korúaké emelkedett. Az adatok jelzik, hogy magas a sok gyermeket nevelő család jelenléte.

A szegregációs kijelölés egyik oka, hogy nagyon magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, amiben azonban kedvező változás, hogy az arány 16,5%-pontot javult. További pozitívum, hogy míg felsőfokú végzettségű nem volt az ezredforduló elején, addig 2011-ben minimálisan (1,4%), de van előrelépés, igaz ez elenyésző a városi, amúgy kiemelkedően magas átlaghoz képest.

A javuló képzettség mellett a legtöbb településnél tapasztalható folyamatokkal szemben a foglalkoztatottsági és szociális mutatók az egész területre nézve javultak (5.3-2. táblázat). Ami egyrészt jelzi, hogy a helyi gazdaság, de legfőképpen a közfoglalkoztatás képes volt az itt élőket integrálni, de azt is mutatja, hogy tíz év alatt a népesség egy azon része hagyta el a területet, amely az értékeket leginkább rontotta. Csak a gócpontot (SKD terület) vizsgálva a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül mutató rendkívül magas,

81,4%-os maradt. A teljes tömbben a foglalkoztatottak közül alacsony presztízssú munkát 71 % végez, míg az SKD-n belül a lehető legrosszabb az arány (100%).

Az alapszintű képzettség önmagában nem növeli a munkakeresési esélyeket, de arra esélyt ad, hogy további – lehetőleg piacképes – szaktudást lehessen szerezni. Mivel sok esetben 8 osztály hiánya miatt nem lehet beiskolázni pl. a közfoglalkoztatás keretében szervezett képzésekbe a rászorultakat (és ezzel legalább az esélyeiket növelni), ezért az alapképzettség megszerzése az aktív korúaknál társadalmi és szociális okokból is indokolt.

A területen élők (városi lakosság mindössze 0,7%-a) nagyos magas arányba veszik igénybe a következő segélyezési formákat²:

- rendszeres szociális segély: helyi (város összes 8,5%-a), törvényi (város összes 11%-a), rokkant (város összes 10%-a);
- aktív foglalkoztatást helyettesítő támogatás (város összes 8,5%-a);
- rendkívüli segély:
- átmeneti természetbeni (város összes 8,9%-a);
- önkormányzati természetbeni (város összes 5,0%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás /természetbeni/ (város összes 7,7%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény (város összes 5,8%-a);
- lakásfenntartási áram és lakbér (város összes 3,0% és 18,8%-a).

Mindezekon felül a város által nyújtott egyedi támogatási formák közül a kifejezetten romák felzárkóztatását segítő esélyegyenlőségi támogatás igénybevétele magas, emellett a rendszeres nevelési segély és a diákberlet-támogatás számottevő (város összes 3,0% és 18,8%-a), ám az alapszolgáltatást fizető TV-támogatást nem igénylik az emberek, inkább kifizetik saját forrásból a többcsatornás csomagokat.

Lakhatási jellemzők

Az összes lakásszám 32 db (ebből SKD 14 db), az épületállomány a Dankó Pista és Síp utca mentén máig telepszerű jelleget tükröz, az épületek egy része leromlott állapotú, de vannak jól/jobban karbantartottak is (ezek magántulajdonban). A terület Klapka György utca menti része aránylag jó állapotú, nagyobb családi házakkal beépült. Az önkormányzati több típusú bérlakás-állományából csak szociális helyzet alapján bérbe adható lakások vannak jelen, ezek a lakásállomány 31%-át alkotják.

A lakásállomány számában a két népszámlálás között 12 db-os, vagyis arányaiban nagy csökkenés figyelhető meg, ami leginkább az avulás miatti megszűnésnek, egybeépítésnek tudható be. Komfortosságot tekintve a városi átlagtól jóval elmaradnak a mutatószámok értékei, de 2001-hez képest jelentős mértékben javultak.

² Az ellátási formák 2015-ben részben átalakultak.

Lakás címe	Szoba	Félszoba	Komfortfokozat	Terület (m ²)
Dankó Pista u. 4.	1	3	komfortos	62
Dankó Pista u.10.	1	1	komfortos	45
Dankó Pista u. 14.	1	1	komfortos	43
Dankó Pista u. 15.	2	0	komfortos	56
Dankó Pista u. 18.	1	0	komfort nélküli	35
Dankó Pista u. 23.	2	0	komfortos	56
Síp u. 3.	1	2	komfort nélküli	55
Síp u. 4.	1	0	komfortos	35
Síp u. 5.	1	2	komfortos	55
Síp u. 8.	1	0	komfortos	35

5.3-1. táblázat: Szociális bérlakások Paks 1. számú szegregátumán belül

Forrás: 5/2015 (II. 13.) önkormányzati rendelet 1. melléklet

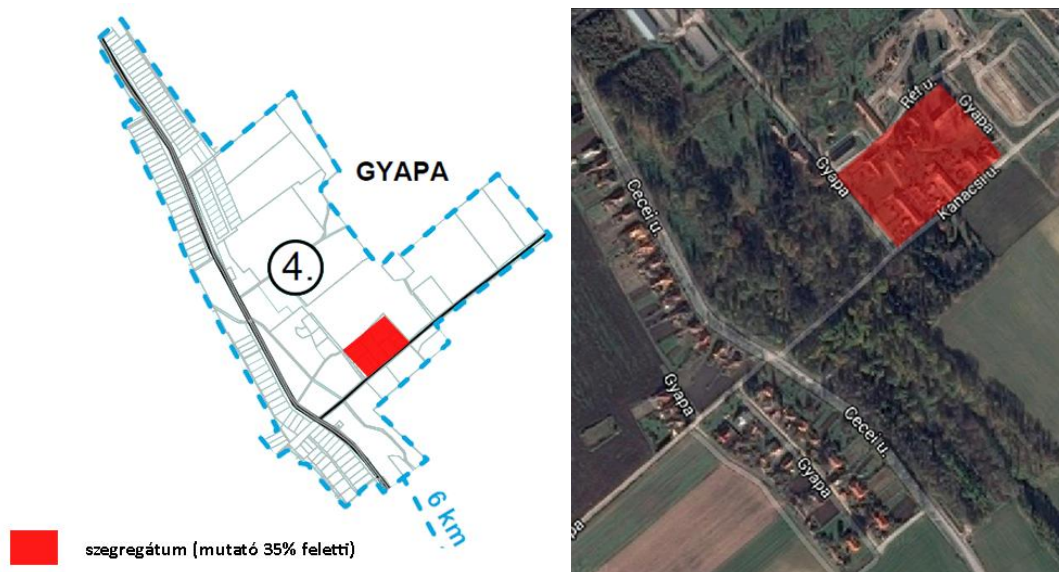
5.3.2 2. szegregátum

Gyapa külterület (külterület)

Elhelyezkedés

Gyapa a városrészi lehatárolásban a 4. városrészhez tartozik a központi belterülettől 6 km-re fekvő elkülönült városrész. A városrész térképi lehatárolásába a belterületként nyilvántartott részek mellett külterületi egységek is beletartoznak (teljes lehatárolt terület 95 ha). A kijelölt szegregátum a városrészi lehatárolás belterületi egységen kívüli "Gyapa külterület" néven nyilvántartott részére esik.

A vizsgált terület a 2008-as IVS-ben egy nagyobb egység részeként (Rét u. - Cecei u. - településhatár - Kanacsi u. - Cecei u. - településhatár) szegregátumként lehatárolásra került. Ehhez képest a 2011-es vizsgálat kimutatása belterületbe tartozó részeket már nem tartalmaz. Ma a KSH szegregációs kritériumnak megfelelő kimutatása a Kanacsi u. címeit tartalmazza.

5.3-3. ábra: Gyapa külterület: Szegregátum a 2011-es népszámlálás alapján

Forrás: KSH 2011-es népszámlálás

Gyapa egy kicsi, egyutcsás önálló település volt valamikor, ahol a mezőgazdaság jelentette a fő megélhetési forrást. A falu a 20. században veszítette el önállóságát és lett Paks része. A lehatárolt terület cselédsoros lakóházai a Paksi Állami Gazdaság megalakulásának idején 70-80 éve épültek fel a gazdaság dolgozói számára. A tanulatlan, alacsony presztízsű munkát végző emberek a mezőgazdaság leépülésével többnyire elvesztették munkahelyüket, és ők és sokadik generációjú leszármazottaik a leromlott állapotú épületekben rekedtek (eladni szinte lehetetlen, teljes felújításra nincs mód).

Demográfiai és szociális, foglalkoztatási jellemzők

A lakosság (85 fő) jóval fiatalabb a városi átlagnál, ugyanis a gyermekkorúak aránya magasabb (23,5%), az aktív korúak részaránya közel azonos, és az időskorúak részaránya pedig sokkal alacsonyabb (11,8%), mint a város egészére vonatkozó mutatók (5.3-2. táblázat).

A városhoz viszonyítva majd ötszöröse a csak legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 15 és 59 éves népességben belül, de az SKD adatahoz képest az érték 28,7%-ponttal mégis jobb. Az életkörülményeket figyelembe véve nem meglepő, hogy nincs olyan a 25 éves és idősebbek között, aki felsőfokú végzettséggel rendelkezne.

A 15-64 éves népességben a foglalkoztatottsági mindössze 34,5%-os, ami közel fele a városi átlaghoz. Az alacsony presztízsű munkát végzők aránya itt is magas (65%), de ami ennél sokkal nagyobb gond, hogy az a nagyarányú munkanélküliség (39,4%), és a tartós munkanélküliség (27,2%). Meg kell azonban jegyezni, hogy jellemzően tavasztól őszig sokan dolgoznak valamilyen nem hivatalos formában (mezőgazdasági idegymunka, építőipar stb.)

A városi lakosság fél százalékát se éri el az itt élők aránya, ehhez képest itt is magas a következő segélyezési formák igénybevétele³:

- rendszeres szociális segély: helyi (város összes 2,9%-a), törvényi (város összes 3,7%-a), rokkant (város összes 5,0%-a);
- aktív foglalkoztatást helyettesítő támogatás (város összes 3,8%-a);
- rendkívüli segély:
- átmeneti természetbeni (város összes 4,1%-a);
- önkormányzati természetbeni (város összes 3,7%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás /természetbeni/ (város összes 3,4%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény (város összes 4,5%-a).

A kifejezetten romák felzárkóztatását segítő esélyegyenlőségi támogatást meglepő módon egy diák után se sem veszik igénybe, de a rendszeres nevelési segély és a periférikus helyzet miatt a diákberlet-támogatás se olyan magas, mint az 1. szegregátum esetében (város összes 1,9% és 2,1%-a).

Lakhatási jellemzők

A 2011-es adatok alapján a terület lakásállománya 27 db, ebből az alacsony komfortfokozatú lakások száma 12 db. Az egy lakásra jutó népességszám átlagban 3 fő, ami az egyszobás lakások 52,2%-os aránya mellett kedvezőtlen. A lakások között nincs önkormányzati bérlakás.

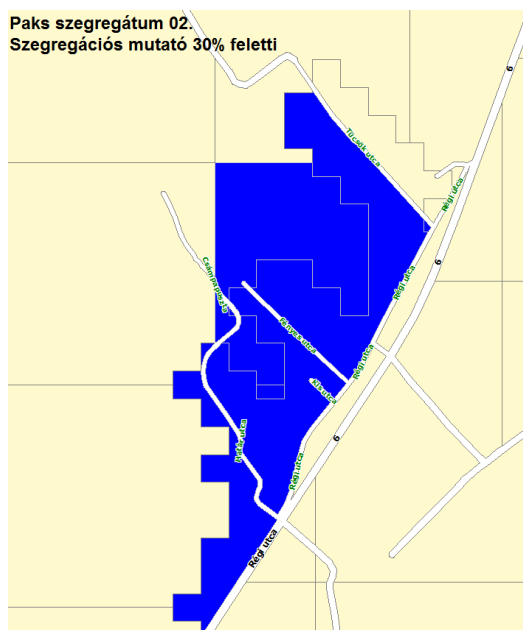
³ Az ellátási formák 2015-ben részben átalakultak.

A közvilágítás a Kanácsi út mentén megoldott, közcsonna nincs kiépítve, gáz nincs bevezetve a házakba, az út burkolata szilárd, de rossz minőségű, árok (vízelvezetés) megoldatlan.

A szegregációs mutató a kedvezőtlen adatok ellenére mindössze 1,4%-kal haladja meg az alaphatárértéket, amit leginkább az alacsony iskolázottság átlagosan jobb mutatója eredményez.

5.3.3 Szegregációval veszélyeztetett terület

Régi u. nyugati oldala - Tücsök u. - Fényes u. mindkét oldala - Határ u. mindkét oldala – Csámpapuszta

5.3-4. ábra: Szegregációval veszélyeztetett terület

Forrás: KSH 2011-es népszámlálás

Elhelyezkedés

A lehatárolt terület az atomerőmhöz legközelebb eső Csámpa belterületi településrészben található, amely az ITS városrészi lehatárolásban az 1. városrészhez tartozik és a központi belterülettől 5 km-re, a 6. sz. főút mentén fekszik.

Egészen a 2011-es jogszabályváltozásokig településrész az atomerőmű biztonsági övezetébe tartozott, amely az elmúlt évtizedekben jelentős hanyatlást eredményezett. A jogszabály értelmében, a biztonsági övezetben tilos: a nukleáris létesítményhez és a radioaktív hulladék-tárolóhoz tartozó létesítmények kivételével az emberek huzamosabb tartózkodására szolgáló építmény, így különösen lakó-, üdülőtelep, gyermek- és egészségügyi létesítmény, sportpálya, játszótér, gyakorló- vagy lőtér, tábor, camping, vásártér, irodaépület, kulturális célú épület létesítése.

A korlátozások eredményeképpen közel harmadára csökkent a népesség. Sokan elvándoroltak, a környező tanyavilág megszűnt, és mivel a fejlesztések elmaradtak, az ingatlanok elértéktelenedtek. Az utóbbi években azonban elindult a fejlődés e városrészben is (pl. közösségi ház kialakítása, erdei tornapálya létesítése, emlékpark létesítése, csapadékvízgyűjtő területek rendezése, járdaépítés, közvilágítás fejlesztése). A biztonsági övezet 2011-es 3 km-ről 500 m-re csökkentésével Csámpa

településrész kikerült a korlátozások alól, így a jövőben fejlesztésekre és az ingatlanok felértékelődésére lehet számítani.

Demográfiai és szociális jellemzők

A mutatószámok egészen mások, mint az eddig ismertetett szegregátumoknál. A legnagyobb különbség a korában tapasztalható. Mindössze 62 fő lakik a lehatárolt területen, melyben ugyan magasabb a 0-14 évesek aránya az időskorúakénál, de utóbbi már csak 3,3%-ponttal jobb a városi átlagnál, azaz már nem olyan sokkal fiatalabb az összlakosság (5.3-2. táblázat). Nincsenek olyan határozott etnikai jellegzetességek, mint a másik két helyszínen bár az elmúlt években a központi belterület nagyon magas ingatlanárai miatt, néhány hátrányos helyzetű család az olcsóbb ingatlanárai miatt Csámpára költözött.

A 15-59 évesek közel fele alacsonyan iskolázott, de párral több magasan képzett lakos is él a területen. A foglalkoztatottsági adatok határozottabban jobbak a többi szegregátuménál, de éppen ennek romlása az oka a szegregációs kijelölésnek. A mezőgazdasági tevékenységek közül a "fóliázás" elég nagy méreteket ölt, az idénymunka is gyakori, ami azonban a hivatalos statisztikában nem jelenik meg. A szociális és foglalkoztatási gondok nem olyan markánsak, hisz a mezőgazdasági idénymunka és a saját önfenntartó gazdálkodás miatt kevésbé kiszolgáltatottak az itt élők. A terület lakosai nem vagy minimális számban veszik igénybe a különböző segélyeket.

Lakhatási jellemzők

Statisztika szerint az érintett lakásszám 28 db, amelyből mindössze öt darab alacsony komfortfokozatú. A lakások falusias beépítésű területen, néhány kivétellel többségében átlagos, jó állapotú családi házakban találhatók, melyek mindegyike egynél több szobával rendelkezik. A városnak nincsenek bérlakásai a területen.

A közvilágítás megoldott, földgázhálózat kiépült, közcsontra azonban nincs. A Régi utca és Tücsök utca burkolata aránylag jó állapotú, míg a zsákutcák (Határ u., Kis u., Fényes u.) keskenyek és burkolatlanok. A településrész megközelíthetősége kiváló, amit a 2013. december elején átadott Paks-Csámpa közötti kerékpárút tovább javított.

Mutató megnevezése	Paks összesen	1. szegregátum (Klapka Gy. u. - Dankó P. u. észak-nyugati végének mindkét oldala - Névtelen u. - Kölesdi út)			2. szegregátum Gyapa külterület (külterület) 2011-es adatok	Szegregációval veszélyeztetett terület (Régi u. nyugati oldala - Tücsök u. - Fényes u. mindkét oldala - Határ u. mindkét oldala - Csámpapuszta) 2011-es adatok
		2011-es adatok	változás mértéke 2001 óta	Területen belüli valódi szegregátum (Síp u. -Klapka Gy. u. - Dankó P. u.) 2011-es adatok		
Lakónépesség száma	19369	128	-32,3%	60	85	62
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,2	25,0	-7,3	26,7	23,5	21,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,9	68,0	5,6	71,7	64,7	61,3
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	21,0	7,0	1,7	1,7	11,8	17,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	10,9	63,2	-16,5	81,4	52,7	47,4
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,1	1,4	1,4	0,0	0,0	2,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	31,3	64,4	-17,0	81,4	63,6	50,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	6,3	47,1	-24,1	62,8	36,4	34,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	63,6	34,1	16,2	18,6	34,5	43,2
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	31,7	44,1	-29,9	66,7	48,4	36,4
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	33,6	71,0	-1,7	100,0	65,0	78,9
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	50,7	66,4	0,8	78,3	61,2	59,7
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	6,7	27,9	-38,3	38,5	39,4	24,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	3,8	11,6	-13,0	15,4	27,3	16,0
Lakásállomány (db)	8297	32	-37,5%	12	27	28
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	3,5	9,4	-22,4	16,7	44,4	17,9
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	2,5	9,7	n.a.	16,7	39,1	13,6
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	2,5	6,5	-11,7	16,7	52,2	0,0

5.3-2. táblázat: Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett terület népszámlálási területi mutatói, 2011

Forrás: KSH adatszolgáltatás

5.4 A SZEGREGÁCIÓ OKOZÓ FOLYAMATOK MEGVÁLTOZTATÁSÁRA, HATÁSUK MÉRÉSÉKLÉSÉRE IRÁNYULÓ INTÉZKEDÉSEK

A szegregáció mérséklését/megszüntetését célzó intézkedések négy körbe sorolhatók.

5.4.1 *Munkaerőpiaci integráció*

A foglalkoztatás bővítése a szegregátumok felszámolásának egyik kulcskérdése. A beavatkozás célja a területeken élő – SKD és Gyapa főként roma népességének – munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, az alapfokú képzettség megszerzésével, szakképzéssel és új munkahelyek teremtetésével. Bár az aktív korú lakók jelentős hányada munkanélküli, emellett aktívan dolgozik a feketegazdaságban. A programnak tehát nem csak új munkahelyeket kell teremtenie számukra, hanem meg kell próbálnia foglalkoztatásuk kifejlesztését is. Az itt élők foglalkoztatását ezen túlmenően képzéssel, és programokkal kell ösztönözni. Egyszerre kell megközelíteni a munkaadói és munkavállalói oldalt. Nem csak képzéseket és átképzéseket kell indítani, hanem munkahely-teremtő, elhelyezkedést segítő programokat kell bevezetni/folytatni. Ezek az intézkedések nem csak rendszeres és legális jövedelemforrást, hanem az élet más területein megvalósuló integrációt is jelentenek, többek között a saját lakókörnyezet fejlesztésén keresztül is. Így hosszú távon nem csak a lakosság, hanem a terület helyzete is stabilizálhatóvá válhat.

Beavatkozás 1/1: *Munkába állás segítése*

A szegregált területen élőkkel a személyes kapcsolattartás /szociális foglalkoztatási ügyek/ kapcsán olyan mértékű, hogy a rászorultak mind az önkormányzat, mind a Munkaügyi központon keresztül információkhoz tudnak jutni esetleges álláslehetőségről. Természetesen az önálló munkakeresést is érdemes ösztönözni, hiszen a fenti fórumokhoz nem minden esetben jutnak el a munkáltatók igényei, illetve a helyi lehetőségeken túl megoldást jelent az ingázó munkavégzés (pl. Szekszárdon) is. Utóbbi azonban nagy valószínűséggel csak utazási támogatás esetén életszerű, ugyanis a törvényi kötelezettség ellenére nem jellemző, hogy minimálbéres pozícióknál ezt a munkáltató ténylegesen fizesse (inkább nem vesz fel bejáró munkavállalót).

A munkába állás segítésére a Cigány Községi Házban mindenképpen javasolt alkalmazni egy olyan szociális területen járatos lehetőleg roma származású tanácsadót, aki ismeri/megismeri a szegregátumban élőket (munkaképes korúakat, fiatalokat), a helyszínen kapcsolatot tart velük, és a CKÖ képviselőivel, Paks Város Szociális Intézmények Igazgatósága és az önkormányzat Szociális Osztályának munkatársaival, valamint a Munkaügyi központtal együttműködve tájékoztatja őket a lehetőségekről.

Az atomerőmű bővítése idején feltehetően a munkaképes korú férfiak zömének bizonyos munkafázisokban növekszik a foglalkoztatási esélye, amit a fenti beavatkozás előzetesen segíteni tud. A nők helyzetén azonban tartósan segít a tanácsadás, tájékoztatás. Amennyiben a tevékenység eléri célját átalakítható, de akár meg is szüntethető.

Beavatkozás 1/2: *Munkahelyteremtés önkormányzati fenntartású intézményeknél és beruházásoknál*

A munkaerő-piaci integráció, képzési, átképzési, munkahely-teremtési, elhelyezkedést segítő programok indításában az önkormányzat vezető szerepet játszhat. A programba továbbra is be lehet vonni olyan közcélú, közmunka-foglalkoztatottakat, akiket ezek után önkormányzati intézményekben

továbbfoglalkoztatnak (nőket főleg szociális, egészségügyi területen, férfiakat a városfenntartás és üzemeltetés területén) és ezzel tartósan a munkaerőpiacon tudnak tartani.

A DC Dunakom Plusz Kft.-nél a fentiek gyakorlatban is megvalósultak, ám a programnak minden esetben elengedhetetlen feltétele állami, pályázati forrás, amelynél a kiválasztás, betanulás, képzés megtörténhet. Akiknél mindez sikeres és megfelelően teljesítenek, azokat a felszabaduló/képződő státuszokra nagyobb eséllyel lehet alkalmazni.

Mindezek mellett a szegregált területeken folyó rehabilitációknál az ott élők aktív bevonása is megvalósulhat (beruházás jellegű munkálatoknál a helyi kvalifikálatlan és betanított munkások alkalmazása), és ekkor a saját lakókörnyezetük fejlesztésében a motiváltságukra is lehet építeni. A célcsoport elérése a javasolt tanácsadón keresztül, és a CKÖ, Szociális osztály, stb. segítségével történhet meg.

A szegregált területek jövőbeli rehabilitációját úgy kell tervezni, hogy a munkanélküliek, illetve a szegregátumokban élő munkaképes korú népességnek képzéssel egybekötött programok induljanak, mely programok keretében részt vesznek az általuk lakott lakások és lakókörnyezet megújításában.

Beavatkozás 1/3: Felnőttoktatási és képzési programok indítása

A munkaerő-piaci integráció egyik jelentős gátja az alacsony képzettségi szint. A képzési programok kialakításánál figyelembe kell venni a munkanélküliek, a szegregátumban és környékén élők jelenlegi iskolázottsági színvonalát és tanulási potenciálját. A tanulatlan romák nagy részére jellemző, hogy alacsony presztízsű munka és tanulás közül jobban preferálják a munkát és mivel az egzisztencia/jövő/családtervezés nem jellemző, ezért amennyiben nem kapnak érte juttatást, az oktatásban általában nem vesznek részt.

Az előzetes tapasztalatok szerint különböző szintű képzések indítása javasolt a felnőttképzés területén. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetében támogatni kell az alapfokú végzettség megszerzését, az olvasás-írás, számítógép használat elsajátítását. Mivel a közmunkaprogramban indított képzésekhez általában csak azok tudnak kapcsolódni, akik legalább 8 osztállyal rendelkeznek és a szegregátum lakói közül sokan ennek nem felelnek meg, így ez a képzés kiemelt fontosságú. Az alapfokú végzettségűek esetében szakmaszerzés javasolt, méghozzá olyan szakmák terén, melyek Paks és környékén hiányszakmaként jelentkeznek /*Paksi I. István Szakképző Iskola építőipari és fémipari szakmákat oktat, amelyek hiányszakmák/*.

Beavatkozás	Felelős	Határidő	Pénzügyi források megnevezése	Indikátor
Cigány Közösségi Házban szociális tanácsadó	CKÖ, Szociális Osztály	folyamatos	EFOP programjai	foglalkoztatott tanácsadó
Rehabilitációt kísérő foglalkoztatási programok megvalósítása	CKÖ, Szociális Osztály	folyamatos	Közmunka/EFOP programok	Foglalkoztatási programban alkalmazottak száma: 10 fő
Alapfokú végzettség megszerzése	Munkaügyi Központ	2017	EFOP aktuális programjai	8 osztályos képzést elvégezte 10 fő
Szakképzettség, szakmaszerzés	Munkaügyi Központ, PVÖ, Paksi I. István Szakképző Iskola	folyamatos	EFOP aktuális programjai	képzettséget szerzett 5 fő/év

5.4-1. táblázat: Munkaerőpiaci integráció beavatkozásai

5.4.2 Oktatási integráció

Az alap és középfokú oktatási integráció minden oktatási intézmény pedagógiai programjában szerepel. A paksi intézmények fenntartása jelenleg állami, egyházi, alapítványi. A szegregátumban élő iskoláskorúak jellemzően ezekben az intézményekben tanulnak.

Az önkormányzat támogatási politikájában a paksi lakos diákok segítése a következőkön keresztül érvényesül:

- a diákbérlet 80%-os megtérítése;
- rászoruló diákok szociális étkeztetése;
- esélyegyenlőségi-felzárkóztatási támogatás /kifejezetten a cigány származású gyermekek részére/;
- Roma Községi Ház – Cigány Tanoda: Itt az alsó évfolyamú diákok alapfokú oktatáshoz köthető felzárkóztatása és tehetséggondozása történik heti egy alkalommal.

Az önkormányzat a fenntartásába lévő bölcsőde és óvodák esetében kialakított, elfogadott integrációs programokon keresztül tudja érvényesíteni az integrációs elveket. Az intézmények működési gyakorlata az esélyegyenlőség és szegregációmentesség elvét követi.

Beavatkozás 2/1: Tanulói támogatás, motiváció

Az önkormányzat a helyi hátrányos helyzetű diákokat a helyben nem oktatott szakmák támogatásának elvégzésének támogatásával /utazási, kollégiumi támogatás/ is segítheti a jövőben. Sok olyan szakma van, amelyre nem képződnek helyi fiatalok, de igény lenne rá (lányoknál pl. egészségügyi szakmák (ápoló, nővér); fiúknál helyben nem oktatott szakipari szakmák (pl. ács, pék). Mindezek mellett a CKÖ a hiányszakmák ösztöndíj programjainak ismertetése, szakma-megismerő programok szervezésével, cigány szakemberek „jó példájának” megosztásával tudja segíteni a beavatkozást. A beavatkozások mellett a hátrányos helyzetű tanulók lemorzsolódási fokának csökkentése érdekében a már eddig is eredményeket felmutató Tanoda Program megtartása, és ha szükséges fejlesztése (több korosztály pl. felső tagozat) javasolt.

Beavatkozás	Felelős	Határidő	Pénzügyi források megnevezése	Indikátor
Helyben nem képzett hiányszakmák elvégzésének támogatása	CKÖ, Szociális Osztály	folyamatos	EFOP programjai, Önk. saját forrás	szakmát szerzettek száma 5 fő
CKÖ szervezésű motivációs programok	CKÖ, Szociális Osztály	folyamatos	EFOP programok, CKÖ forrás	programok száma 3db/év

5.4-2. táblázat: Oktatási integráció beavatkozásai

5.4.3 Integrálás helyi támogatáspolitikai segítségével

Beavatkozás 3/1: Meglévő helyi támogatáspolitikai fenntartása

Paks városban erős a szociális háló (leszűkült állami támogatás mellett meglévő/megmaradt helyi támogatáspolitikai), amely nem kifejezetten a szegregált területekre irányult, hanem a szegregációs problémák okait több oldalról folyamatosan kezelni és igyekszik minden rászorulót támogatni az egész városban. Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének szociális és gyermekjóléti

ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatásról szóló 3/2015. (II. 13.) önkormányzati rendelete alapján a rászorultak (szegregátumban élők nagy aránya ide tartozik) a továbbiakban is igényelhetnek különböző ellátási formákat.

Az intézkedésen belül területi célú speciális intézkedés a lehatárolt szegregátumok/ szegregációval veszélyeztetett területen élő családok, egyének jogosultsági vizsgálata/felülvizsgálata az érintettek tájékoztatása. Az intézkedést indokolja, hogy a magas analfabétizmus, eljárási ismeretek hiánya magában rejti, hogy rászorultak nem részesülnek valamely ellátási formában, amely javítani hivatott hátrányos helyzetükön.

Beavatkozás	Felelős	Határidő	Pénzügyi források megnevezése	Indikátor
Szegregátumban élők támogatási jogosultságának vizsgálata/felülvizsgálata	PVÖ Szociális osztály	2016	Önk. saját forrás	felülvizsgálati dokumentáció

5.4-3. táblázat: Integrálás helyi támogatáspolitikai beavatkozásai

5.4.4 Lakhatási integráció, lakásmobilitás

Beavatkozás 4/1: A központi belterületen lévő szegregátum szociális rehabilitációja

Az önkormányzat SKD területén rendelkezik önkormányzati bérlakásokkal. A lakhatási körülményeket közvetlenül a bérlakások állapotának javításával itt tudja segíteni. A veszélyeztetettnek jelölt Csámpán a helyzetfeltárásban bemutatottak és a védőövezeti státusz megszűnése miatti jövőbeni kedvező tendenciák alapján lakhatást érintő beavatkozásra nincs szükség.

A SKD területén a beavatkozások a mindössze 2 db komfort nélküli lakás komfortossá tételét, illetve helyiek bevonásával forrásszerzés esetén a házak (leromlott állapotú magán és önkormányzati tulajdonúak) szociális városrehabilitáció, közmunkaprogram, vagy egyéb pályázaton belüli tatarozását jelentenék, a magántulajdonúak esetében megfelelő finanszírozási forma /kedvezményes hitel/ bevonásának megvizsgálásával. Mindezek mellett a Síp utca és Dankó Péter utca közmunkások, helyiek bevonásával történő egységes fásítása a terület esztétikai, élhetőségi értékének növeléséhez járul hozzá.

Beavatkozás 4/2: Lakásmobilitás felmérése

Gyapa külterületi szegregátum magántulajdonban lévő lakóterületei külső segítség nélkül képtelenek érdemben megújulni, a hosszú távú cél a rossz minőségű lakásállomány felszámolása, amely elérésénél a bontás és új építésnek lenne értelme, amit azonban a tulajdonosok nem tudnak finanszírozni. A szegregáció mértéke jelenleg nem olyan fokú, hogy az önkormányzat magántulajdonú területekkel/ingatlanokkal kapcsolatos konkrét intézkedést fogalmazzon meg, ezért az intézkedés a Cigány Községi Ház felvételre javasolt szociális tanácsadója révén mobilizálható családok felmérésben, másrészt másik lakáshoz jutás módjainak és lehetőségeinek feltárásában, illetve a tájékoztatásban (a szóba jöhető lakások fenntartási költségeiről, hitelfelvétel, támogatási programok/szocpol/ lehetőségekről) jelenti az első lépést.

Beavatkozás	Felelős	Határidő	Pénzügyi források megnevezése	Indikátor
Bérlakások komfortosítása, tatarozása	CKÖ, Szociális Osztály, PVÖ	2023	TOP, Önk. saját forrás	2 db komfortosított bérlakás, rehabilitációs program keretében tatarozott lakások
Síp utca és Dankó Péter u. fásítása	PVÖ	2016	Önk. saját forrás	2 db fásított utca
Felmérés készítése a mobilizálhatóságról – SKD, Gyapa külterület	CKÖ, PVÖ	2015	Önk. saját forrás	felmérési dokumentáció

5.4-4. táblázat: Lakhatási integráció beavatkozásai

5.5 A FEJLESZTÉSEK SZEGREGÁCIÓS HATÁSÁNAK KIVÉDÉSÉRE JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK

A város az akcióterületek kijelölésekor, beavatkozások meghatározásakor a szegregációs vonatkozásokat, azaz a beavatkozások hatását a szegregált, illetve veszélyeztetett területekre is figyelembe vette. A városfejlesztési stratégiában kijelölt akcióterületek, városi szintű és városrészi szinten megfogalmazott projektek nem növelik a szegregátumok erősödésének, vagy további szegregátumok kialakulásának veszélyét. A kijelölt fejlesztések során szegregátumnak minősülő lakóterületen olyan fejlesztés nem történik, mely mélyítené a szegregációt. A célok összességében a jövőkép elérését úgy kívánták meghatározni, hogy azok egyben a szegregációs folyamatok oldására is töreksenek.

- Az Anti-szegregáció program fő célja Pakson az iskolázatlan és a rendszeres munkajövedelem hiányával küzdő és etnikai alapon is elkülönülő telepeken képződött szegregációk felszámolása, az ott élők helyzetének érdemi megváltoztatása. A program javasolt beavatkozásai olyan területen próbálnak meg integrálódást elérni, amelynek egyik feltétele a hátrányos helyzetűek szemléletének megváltozása, a felzárkózási folyamatban való aktív részvétel igényének kialakítása, ugyanis csak a felzárkóztatott (felzárkózott) gyermeknek/felnőttnek van esélye arra, hogy a társadalomba integrálódjon. Szocializáció hiányában az erőszakos beillesztési kísérletek az érintettek többségének elutasítását váltja ki, ezért a beavatkozások többségében helybeni intézkedést javasoltak.
- A szegregátumok fizikai felszámolása (bontás) csak abban az esetben old meg problémát, ha olyan alternatívát tud nyújtani, ami nem jár újabb szegregátumok kialakulásának veszélyével.
- Habár Paks anyagi forrásaiból sokat fordít a szociálisan rászorultak megsegítésére, ezek a források egyedül nem elegendőek a város bel- és külterületén élő hátrányos helyzetű családok integrációjához szükséges lépések megtételéhez. Országos és uniós forrásokra, civil szervezetek és akár egyházak bevonására is szükség van.
- Hosszú távon kiemelten kell kezelni a gyermekek szocializációját és oktatását. A felzárkóztatás annál eredményesebb, minél fiatalabb korban kezdődik. Az intézmények igénybevétele alapvetően függ elérhetőségüktől. Egy intézmény (főleg a bölcsőde, óvoda, ált. iskola szintjén) minél jobban elérhető, annál jobban segíti a későbbi integrációt, így az elérhetőség, megközelítésének biztosítása minden szegregátumban élő számára alapvető. A felzárkóztatás/felzárkózás segítése magas humán erőforrás igényű, a személyes kapcsolat és bizalom kialakításának, példamutatásnak nagyon nagy szerepe van.
- A hátrányos helyzetűekkel foglalkozni komoly megterhelést jelent, ezért a pszichés alkalmasság, attitűd felmérése, továbbá rendszeres szakmai továbbképzés és felkészítés

nagyon fontos, mindezek mellett a roma származású szakemberek bevonásának komoly hozadéka van. A hosszú távú elköteleződésre mindenképp szükséges, mert a szakemberek magas fluktuációja a programok szempontjából fontos személyes kapcsolatokat és bizalmat veszélyeztet.

- Minél később kezdődik a felzárkóztatás, annál súlyosabb társadalmi- és finanszírozási következményei vannak. A szegénység, a tanulatlanság, a munkanélküliség 15-20 éven belül megsokszorozva újratermeli önmagát. A hátrányos helyzetű rétegek esetében magas a gyermekvállalás. Amennyiben a felnövekvő nemzedék egy része nem a tanulásra, munkavállalásra, elfogadható szociális viselkedésre ösztönző környezetben él (amely a szegregátumokra ma jellemző), akkor nincs tanulható, integrációjukat segítő példa előttük.

6 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

A településrendezési eszközök különböző típusait, szintjeit és hierarchiáját, egymással való kapcsolatait, illetve az ITS helyét ebben a tervrendszerben az 6.1-1. ábra mutatja be. Minden alacsonyabb szintű terv a célrendszerét a felette álló – magasabb szintű – terv célrendszerét figyelembe véve, azokhoz igazítva alakítja, így az alacsonyabb szintű tervek egyre részletesebben dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető konkrét megoldásokat, javaslatokat.

6.1.1 A stratégia és a rendezési tervek összhangja

Az országos és megyei területrendezési terv Paksra vonatkozó megállapításait a Megalapozó Vizsgálat részletesen tartalmazza. Az ITS középtávú célrendszere és beavatkozásai e tervekkel összhangban kerültek meghatározásra. A stratégiában lévő jelentősebb rendezési típusú fejlesztések szerepelnek a területrendezési tervekben (pl. atomerőmű bővítésével kapcsolatos lakóterületi fejlesztések). A tervezés jelenlegi szakaszában az előzetes fejlesztési elképzelések összhangban vannak a területek jelenlegi funkciójával, így a szabályzatok módosítására most nincs szükség. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükség lehet a tervezett beavatkozások és a települési rendezési tervek, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

6.1.2 A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja

A stratégia illeszkedése az Európa2020 Stratégiához

Az 2014-2020 fejlesztéspolitikai időszak kialakításakor a közös európai célkitűzést, irányelveket alapul véve határozták meg azokat a pontokat, amelyeket el kell érni ahhoz, hogy Európa globálisan, Magyarország pedig EU-s összehasonlításban versenyképes maradjon. Az összes tagállamnak a 11 tematikus célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, biztosítva a dokumentum számszerűsített céljainak elérését. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Európa2020 Stratégia tematikus céljainak összhangját a 6.1-1. táblázat mutatja. Mivel az ITS célrendszere egyértelműen kapcsolatba hozható a 11 uniós szintű kohéziós politikai tematikus céllal, ezáltal illeszkedik-e a Magyarország Partnerségi Megállapodás a 2014-2020-as fejlesztési időszakra című dokumentum céljaihoz, s az operatív programok célrendszeréhez, illetve az általuk támogatni kívánt prioritásokhoz. Ennek megfelelően kerültek a beavatkozások finanszírozási lehetőségei is meghatározásra.

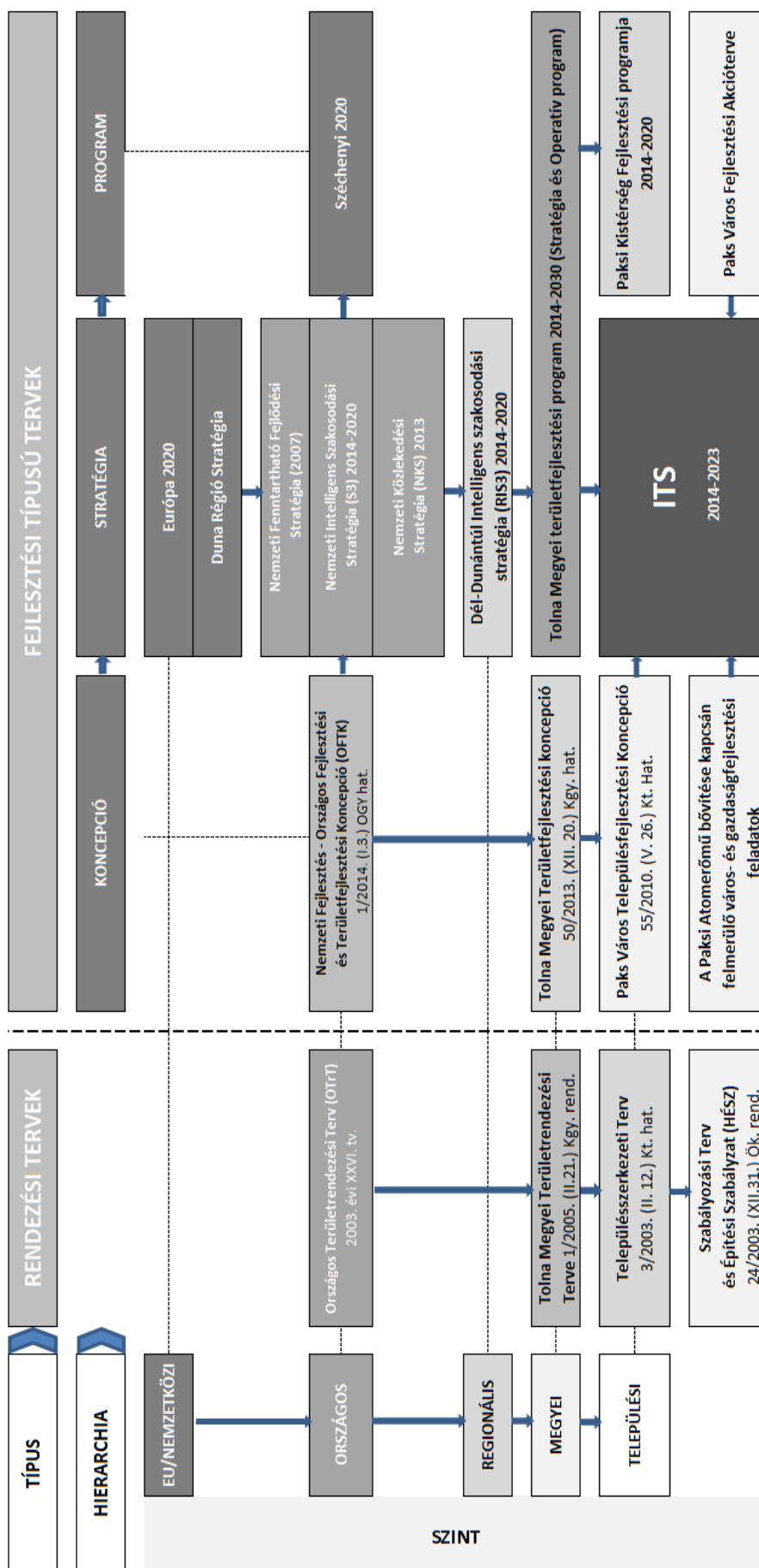
A stratégia illeszkedése az Európai Unió Duna Régió Stratégiához

Az EU Duna Régió Stratégiájának célja a dunai makrorégió fenntartható fejlesztésének az elősegítése, a természeti területek, tájak és kulturális értékek védelme. A Stratégiával lehetőség nyílik a Duna régió, s ezzel Közép-Európa versenyképességének fejlesztésére, a gazdasági fellendítésére, a megvalósuló projekteken keresztül új munkahelyek megteremtésére 11 tematikus cél megjelölésével. Az integrált településfejlesztési stratégia és az EU Duna Régió Stratégia tematikus céljainak összhangját a 6.1-2. táblázat mutatja.

A stratégia illeszkedése az OFTK-hoz

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt,

köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció tematikus céljainak összhangját a 6.1-3. táblázat mutatja.

6.1-1. ábra: A stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében

A stratégia illeszkedése a Tolna megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

A Tolna megye Területfejlesztési Konceptió azzal a céllal készült, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. Az „Itthon Tolnában” jövőképe kilenc stratégiai célt tartalmaz, melyek az alábbi három átfogó cél kör szerveződik.

- I. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése*
- II. Társadalmi megújulás*
- III. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése*

Tolna megye Területfejlesztési Programja a koncepció jövőképehez és stratégiai céljaihoz illeszkedve két területi, három horizontális és az alábbi négy specifikus célt fogalmazza meg.

- 1. Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás*
- 2. Fenntarthatóság – Élhető környezet*
- 3. Köztevékenységek – Javuló közviszonyok*
- 4. Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása*

A Program operatív része a tervezett középtávú célokat és beavatkozásokat öt prioritás köré szervezi, amelyek az ITS-hez való illeszkedését a 6.1-4. táblázat mutatja be.

A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz

Paks 2009-ben készült településfejlesztési koncepciója a város hosszú távú célrendszerét a megye fejlesztési elképzeléseit is figyelembe véve három fő tématerületet határozott meg:

- I. Fejlett közösségi szolgáltatásokra épülő térségközponti és középvárosi funkciók fejlesztése*
- II. Kiegyensúlyozott ágazati célokra épülő helyi gazdaságfejlesztés*
- III. Magas életminőségű társadalom megteremtése vonzó városi környezetben*

A koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia egymásra épülése a 3.1. fejezetben került bemutatásra.

Átfogó célok												
Tematikus célok		(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;	(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.
I.	T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása											
	T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése											
	T3. Barnamezős területek intenzifikálása											
	T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése											
	T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés											
II.	T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése											
	T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek											
	T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése											
	T9. Klímaadaptáció											
	T10. Várospolitikai rehabilitáció											

Átfogó célok	Tematikus célok
III.	(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés	(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
T12. Hátrányos helyzetű csoportok integrálása	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
T13. Kulturális fejlesztések	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
	(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
	(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
	(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

6.1-1. táblázat: A stratégia illeszkedése az Európai unió fejlesztéspolitikájához

Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

Átfogó célok	Tematikus célok	1. A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése	2. A fenntartható energia használatának ösztönzése	3. A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása	4. A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése	5. Környezeti kockázatok kezelése	6. A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése	7. Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információs technológiák segítségével	8. A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása	9. Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés	10. Intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése	11. A biztonság javítása, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával
I.	T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása											
	T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése											
	T3. Barnamezős területek intenzifikálása											
	T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése											
	T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés											
II.	T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése											
	T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek											
	T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése											
	T9. Klímaadaptáció											
	T10. Városközponti rehabilitáció											

Átfogó célok	Tematikus célok											
III.	T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés											
	T12. Hátrányos helyzetű csoportok integrálása											
	T13. Kulturális fejlesztések											
		1. A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése	2. A fenntartható energia használatának ösztönzése	3. A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása	4. A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése	5. Környezeti kockázatok kezelése	6. A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése	7. Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információk technológiák segítségével	8. A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása	9. Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés	10. Intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése	11. A biztonság javítása, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával

6.1-2. táblázat: A stratégia illeszkedése az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához

Jelmagyarázat:

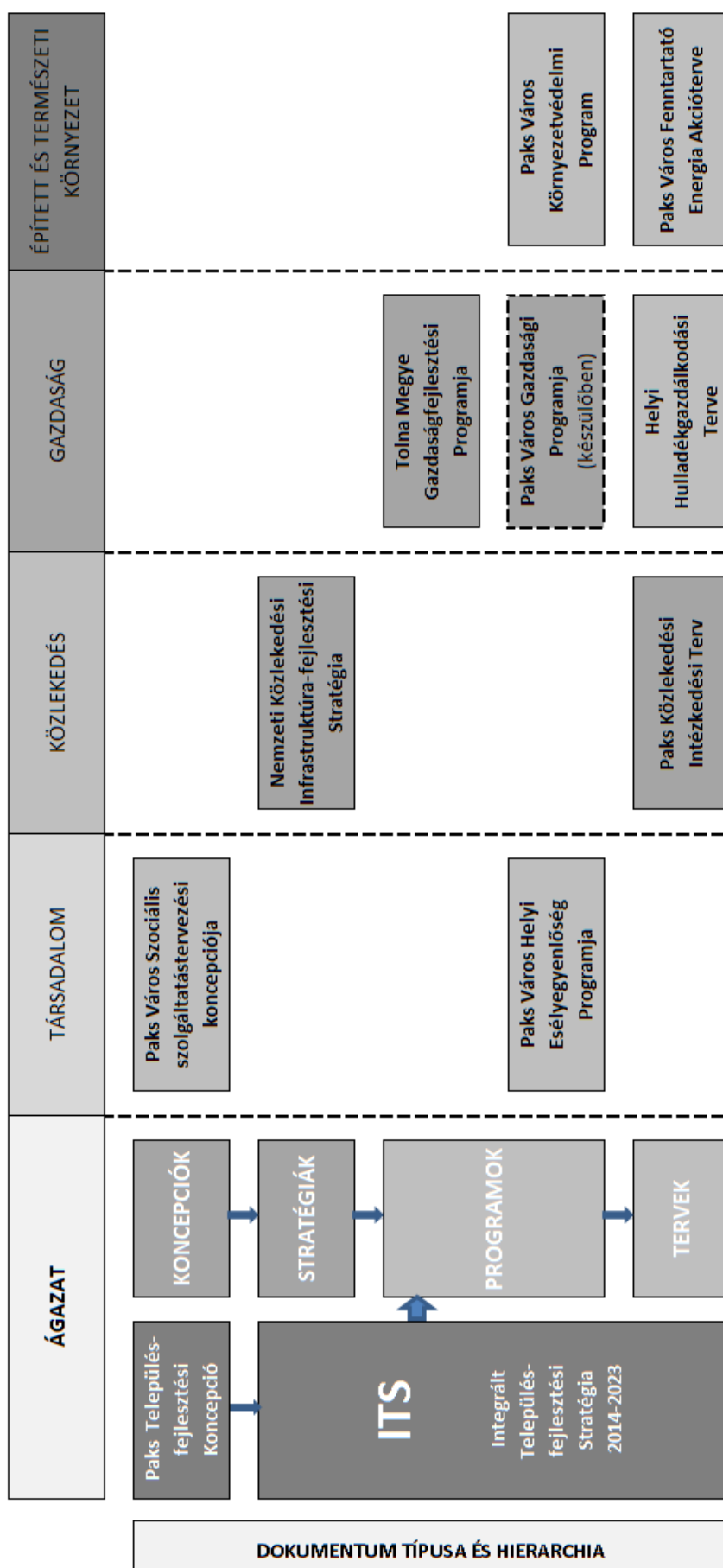
	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

Átfogó célok	Tematikus célok	1. Versenyképes, innovatív gazdaság	2. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	3. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	4. Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	5. Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom	6. Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	8. Az ország makro-regionális szerepének erősítése	9. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	10. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	11. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	12. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	13. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása
I.	T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása													
	T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése													
	T3. Barnamezős területek intenzifikálása													
	T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése													
	T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés													
II.	T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése													
	T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek													
	T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése													
	T9. Klímaadaptáció													
	T10. Városhálózati rehabilitáció													
III.	T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés													
	T12. Hátrányos helyzetű csoportok integrálása													
	T13. Kulturális fejlesztések													

6.1-3. táblázat: A stratégia illeszkedése az OFTK-hoz

Átfogó célok	Tematikus célok/ Prioritások	1. A Tolna megyei gazdaság versenyképességének erősítése	2. Lehetőségeteremtés a Tolna megyeiek számára – megtartó közösségek támogatása	3. Élhető és fenntartható környezet megteremtése	4. Köztevékenységek minőségének javítása	5. Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása
I.	T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása					
	T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése					
	T3. Barnamezős területek intenzifikálása					
	T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése					
	T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés					
II.	T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése					
	T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek					
	T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése					
	T9. Klímaadaptáció					
	T10. Városközponti rehabilitáció					
III.	T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés					
	T12. Hátrányos helyzetű csoportok integrálása					
	T13. Kulturális fejlesztések					

6.1-4. táblázat: A stratégia illeszkedése a Tolna megye Területfejlesztési Programjához

6.1-5. táblázat: A stratégia és az ágazati dokumentumok rendszere

6.1.3 A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez

Paks Város Szociális szolgáltatástervezési koncepciója

A település Szociális szolgáltatástervezési koncepciója célja a szociális szolgáltatások mennyiségének és minőségének, a szolgáltatások sokszínűségének fejlesztése. A 2007-ben készült koncepció korlátozottan alkalmas az integrált településfejlesztési stratégia illeszkedésére, de a benne megjelenő alapelvek kapcsolódnak a stratégia T12. *Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása* tematikus célhoz.

Paks Város Helyi Esélyegyenlőség Programja

2013-ban készült a település Helyi Esélyegyenlőségi Programja, melynek fő célja, hogy az Önkormányzat érvényesíteni tudja a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét;
- közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét;
- diszkriminációmentességet;
- a szegregációmentességet.

A programban szereplő intézkedések erőteljesen kapcsolódnak az integrált településfejlesztési stratégia beavatkozásaihoz. A következő táblázat tartalmazza a programban megjelenő célok stratégiához való kapcsolódás pontjait.

Helyi Esélyegyenlőség Program intézkedései	ITS-hoz való kapcsolódódás
A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége	Anti-szegregációs Program: Munkaerőpiaci integráció
A gyermekek esélyegyenlősége	Anti-szegregációs Program: Oktatási integráció
A nők esélyegyenlősége	T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása
Az idősek esélyegyenlősége	T12. Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása
A fogyatékkal élők esélyegyenlősége	T12. Különböző társadalmi helyzetű csoportok integrálása

6.1-6. táblázat: A stratégia illeszkedése a Helyi Esélyegyenlőség Programhoz

6.1.4 A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez

Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia

A 2014-2050-es időszakra kiterjedő stratégia alapvető célja, hogy a közlekedési infrastruktúra a gazdasági folyamatok hatékony kiszolgálásával a lehető legnagyobb mértékben segítse elő Magyarország versenyképességének növelését. A Stratégia célja a gazdaság és a jólét mobilitási feltételeinek biztosítása.

A stratégia átfogó célokat, valamint általános fejlesztési javaslatokat, eszközöket határoz meg, amelyek közül az alábbiak kapcsolódnak Paks város közlekedési fejlesztési elképzeléseihez:

- Elsődleges megvalósítású fejlesztési eszközök közül
 - menedzsment eszközök megvalósítása (meglévő infrastruktúra felújítása, intelligens közlekedési-, és információs rendszerek fejlesztése, illetve a nem motorizált módok ösztönzése);
 - meglévő utak, csomópontok közlekedésbiztonsági fejlesztése;
 - elkerülő utak fejlesztése.
- Javasolt megvalósítású fejlesztési eszközök közül
 - összefüggő európai (EuroVelo) és országos kerékpárforgalmi hálózati hiányzó elemeinek kialakítása;
 - vízi TEN-T hálózati kikötők paramétereinek törzshálózati szintre való fejlesztése, áruszállító hajók korszerűsítése.
- Előkészítési igényű fejlesztési eszközök közül
 - TEN-T hálózati víziút, a Duna paramétereinek törzshálózati szintre való fejlesztése;
 - személyforgalmi kikötési pontok fejlesztése, létesítése, a hajójáratok kapcsolatainak kialakítása, személyszállító hajók korszerűsítése.

Paks Közlekedési Intézkedési Terv

A település Közlekedési Intézkedési Tervének felülvizsgálata 2011 májusában készült el. A terv részletesen bemutatja Paks jelenlegi közlekedési problémáit, valamint megvizsgálja a korábban felmerült fejlesztési elképzelések realitását. Megoldási javaslatokat is megfogalmaz, valamint tartalmaz egy javasolt ütemezést, amely három ütemre (5 éven belül, 10 éven belül és 10 éven túl) bontja a szükséges beavatkozásokat.

Az integrált településfejlesztési stratégia közlekedési fejlesztései lefedik a tervben részletezett 10 éven belül megvalósítandó beavatkozások nagy részét. A stratégia kiterjed azonban további beavatkozásokra is, amelyek nem találhatók meg a tervben (pl. Duna-híd előkészítése).

6.1.5 A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez

Tolna Megye Gazdaságfejlesztési Programja

A 2014-2020 közötti időszakra szóló megyei Gazdaságfejlesztési Program elsődleges célja, hogy a jövőben a valós igényekhez és a reális elképzelésekhez illeszkedő fejlesztések valósuljanak meg Tolna megyében. A program az alábbi négy prioritási tengely mentén határozza meg a megye fő gazdasági céljait

- Térségi szintű integrált, foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés
A célhoz kapcsolódó tevékenységek közül az ipari park fejlesztése, inkubátor- és szolgáltatóház-fejlesztés, valamint K+F+I tevékenységek támogatása szinte teljesen megegyezik a stratégia *T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott értéktermelés előtérbe helyezése* tematikus célhoz.
- Helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása
A célhoz kapcsolódó tevékenységek közül mezőgazdaság K+F(+I) tevékenységek támogatása, meglévő termelő infrastruktúra környezettudatos fejlesztése, beszerzése, valamint a barna

mezős infrastrukturális fejlesztések támogatása erősen kapcsolódik a stratégia gazdaságfejlesztési átfogó céljához.

- **Térségi szintű, foglalkoztatás-bővítési célú turizmusfejlesztés**
A turizmusfejlesztés, azon belül is a borturizmus, kulturális turizmus, valamint turisztikai desztináció menedzsmentszervezet fejlesztése része a *T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés* tematikus célnak.
- **Alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés**
A célhoz kapcsolódó tevékenységek teljes mértékben illeszkednek a *T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése* tematikus cél beavatkozásaihoz.

Paks Város Gazdasági Programja

A település jelenlegi ciklusról szóló Gazdasági Programjának képviselő-testület általi elfogadása még nem történt meg. A program az integrált településfejlesztési stratégiához illeszkedve fog majd elkészülni.

Helyi Hulladékgazdálkodási Terv

A település a 17/2011. (V. 27.) önkormányzati rendelete tartalmazza a Helyi Hulladékgazdálkodási Tervet. A dokumentum részletesen kitér a hulladékok gyűjtésére, kezelésére és hasznosítására vonatkozó feladatokra és szabályokra. A tervnek a 2014-2023 között megvalósítani kívánt városfejlesztési intézkedésekre nincs jelentős befolyása.

6.1.6 A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez

Paks Város Környezetvédelmi Program

Paks 2011-2016 közötti időtávra vonatkozó Környezetvédelmi Programjának célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló fejlesztések a meglévő kedvezőtlen, nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjenek meg. Célja továbbá, hogy hatékonyan segítse és szabályozza a település eredményes és gazdaságos működését úgy, hogy a mindenkori követelményeknek megfelelő környezeti állapot kialakulását eredményezze. A Környezetvédelmi Program a rögzített célállapotok elérése érdekében megfogalmaz bizonyos intézkedési programjavaslatokat:

- **A környezeti elemek célállapotának elérése**
Kapcsolódik az integrált településfejlesztési stratégiához a közlekedési emissziók csökkentése (belterületek megóvása az átmenő forgalomtól), valamint a távfűtés továbbfejlesztése által.
- **A települési és épített környezet célállapotának elérése**
Kapcsolódik az integrált településfejlesztési stratégiához az infrastruktúra hálózatok fenntartása és továbbfejlesztése által.
- **A természetvédelem célállapotának elérése**
- **Önállóan kezelt hatótényezők célállapotának elérése**
Kapcsolódik az integrált településfejlesztési stratégiához a közlekedési struktúra fejlesztése által.

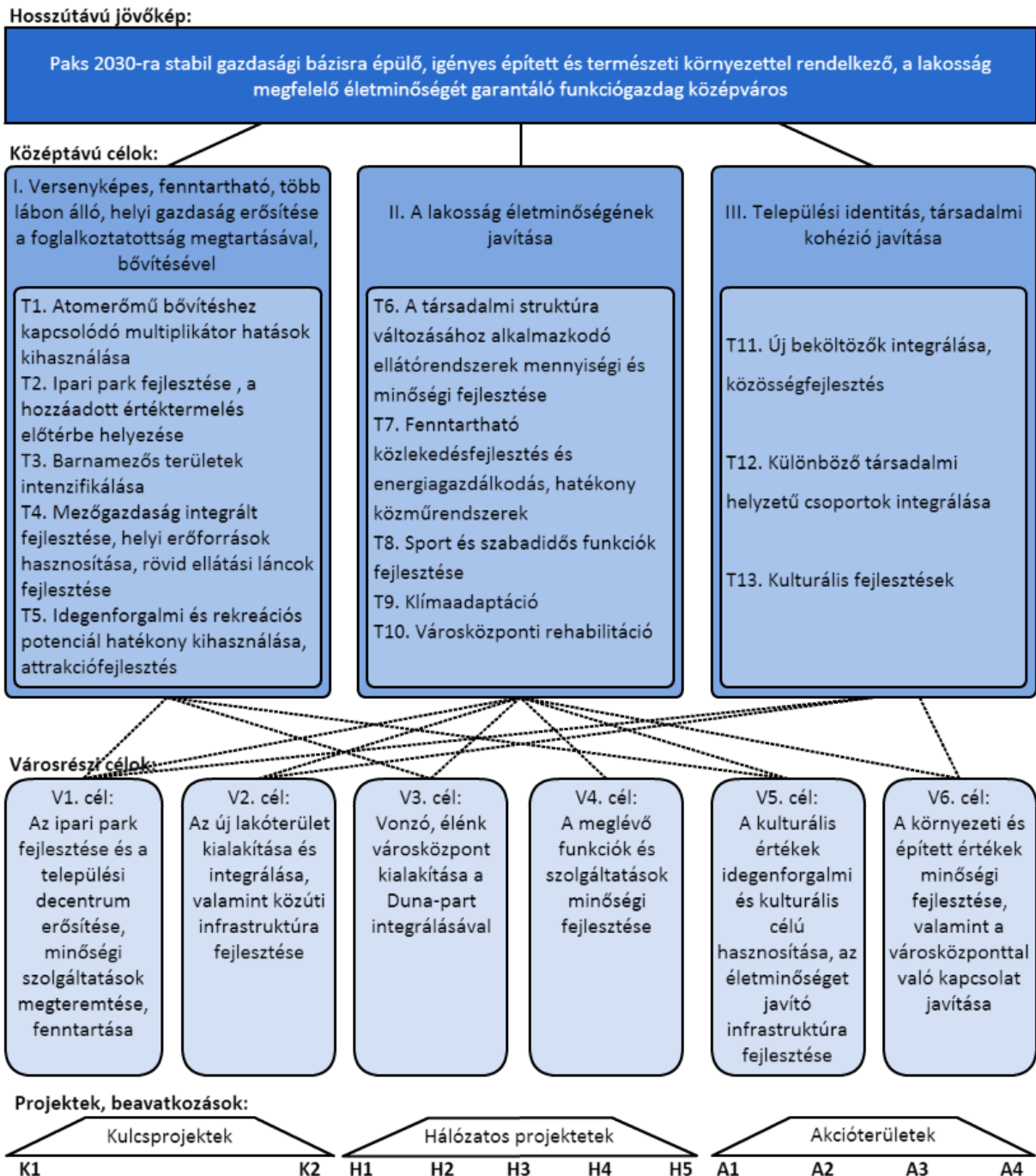
Paks Város Fenntartató Energia Akcióterve

Paks Város Önkormányzata 2013-ban csatlakozott a Polgármesterek Szövetségéhez, amely kapcsán a vállalta, hogy teljesíti és túlteljesíti az Európai Unió 2020-ra vállalt célját, és területén legalább 20%-kal mérsékli a szén-dioxid kibocsátás mennyiségét. A vállalás része volt a Fenntartató Energia Akcióterve elkészítése, amely tartalmazza egy 2020-ig szóló Fenntartható Energia Cselekvési Tervet. A tervben szereplő alapelvek és intézkedések illeszkednek a stratégia *T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek* tematikus célhoz, valamint a *H1. Korszerű, hatékony és fenntartható energiagazdálkodású intézmények és hálózatok* hálózati projekthez.

6.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

Paks Város Integrált településfejlesztési stratégiája a településfejlesztési koncepcióban felvázolt jövőkép és átfogó célok elérése érdekében 13 középtávú tematikus és 6 városrészi célt jelöl ki a 2032-ig tartó időszakra.

6.2.1 A célok logikai összefüggései

6.2-1. ábra: Az integrált településfejlesztési stratégia felépítése

A három középtávú célba illesztett tematikus célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb tématerületeit, és együttesen hozzájárulnak az átfogó célok, illetve a város jövőképének

megvalósításához. A városrészi célok egy-egy terület fejlesztésének irányait jelölik ki, és hozzájárulnak a tematikus és átfogó célok eléréséhez. A megvalósítást szolgáló beavatkozások és projektek e célrendszerbe kerültek besorolásra.

A tematikus, városrészi célok és projektek egymással szoros összefüggését, egymásra épülését a 6.2-1. ábra foglalja össze.

6.2.2 A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák

Az integrált településfejlesztési stratégia a célrendszere a Megalapozó vizsgálatban beazonosított problémákra ad megoldást, illetve a bemutatott adottságokra épít. A tematikus célok és a vizsgálat megállapításainak összefüggéseit a 6.2-1. táblázat foglalja össze.

Tematikus célok	A Beazonosított problémák	Beazonosított adottságok
T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása	- Egypólusosság - Bizonytalanság az atomerőmű bővítés pozitív hatásainak helyben történő kihasználása mértékéről	- MVM Paksi Atomerőmű Zrt. és a köré szerveződött beszállítói piac jelentős szereppel bír - Atomerőmű bővítése
T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése		- Kedvező képzettségi színvonal, mind a felső- mind a középfokú végzettségűek tekintetében - Ipari park folyamatosan bővül
T3. Barnamezős területek intenzifikálása	Kihasználatlan barnamezős területek	
T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése	Alacsony kihasználtságú mezőgazdaság	Jó mezőgazdasági adottságú területek
T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés	A turizmus nem képvisel jelentős gazdasági erőt, komplex turisztikai termékhalmoz hiányzik	Többféle turisztikai elem megléte
T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése	Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, öregedő népesség	A közoktatás minőségi és mennyiségi jellemzői jók
T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony közműrendszerek	- Elkülönült városrészek - Hiányzó térségi és települési kerékpáros kapcsolatok - Térségi alsóbbrendű úthálózat hiányos, rossz minőségű	- Kiépült helyi autóbushálózat - Meglévő kerékpárút-hálózat - Lakásállomány magas színvonalú
T8. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése	Duna kihasználatlan tematikus tér	- Magas zöldfelületi arány - Ürgemező folyamatosan fejlődik
T9. Klímaadaptáció	Csapadékvíz visszatartó záportározók részben épültek meg	- Kiépült árvízvédelmi rendszer - Környezeti minősége,

	• Csuszamlásveszélyes területek • Zöldfelületi rendszer kapcsolati hiányai	állapota összességében jó
T10. Városközponti rehabilitáció	• Főút és vasút elvágó hatása a Duna és település között • Műemlékek, műemlék jellegű épületek leromlott állapota	• Rendezett közterek • Lakóterületi tömbbelsőik minőségi fejlesztése nagyrészt megtörtént
T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés	• Bizonytalanság az atomerőmű bővítésekor felmerülő negatív (társadalmi és egyéb) hatások kezelésének mikéntjéről	
T12. Hátrányos helyzetű csoportok integrálása	• Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, öregedő népesség • Szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek	• Paks az ország második leggazdagabb települése, kedvező a jövedelmi és életszínvonal
T13. Kulturális fejlesztések	•	• Jelentős épített értékek

6.2-1. táblázat: A tematikus célok és a Megalapozó vizsgálat összefüggései

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A stratégia középtávú átfogó és tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatásait 6.2-2. táblázat foglalja össze. A táblázatban az egyes cellák azt mutatják, hogy a vízszintesen lévő cél milyen hatást fejt ki a függőlegesen lévő cél elérésére. Az „++” az erős pozitív, a „+” pozitív, a „-” negatív hatást jelöl.

		I. Átfogó cél					II. Átfogó cél					III. Átfogó cél		
		T1.	T2.	T3.	T4.	T5.	T6.	T7.	T8.	T9.	T10.	T11.	T12.	T13.
I. Átfogó cél	T1.		++		+			++		-		+		
	T2.	++			++									
	T3.	+			+	++					+			
	T4.		++	+						+				
	T5.			+					+			+		
II. Átfogó cél	T6.	++									+		++	
	T7.	+	+								+	++		
	T8.					+	+				++			
	T9.							++	+		++			
	T10.					++				+				
III. Átfogó cél	T11.						+	+	+	-				+
	T12.						+					++		
	T13.					++					+	+		

6.2-2. táblázat: Stratégia tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatása

A táblázat jól szemlélteti, hogy az egyes célok milyen mértékben hatnak egymásra. Az azonos átfogó célba tartozó tematikus célok között erősebb kapcsolat áll fenn, különösen igaz ez a gazdaság fejlesztésével foglalkozó I. átfogó céllal kapcsolatosan.

A legnagyobb hatást a *T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása* gyakorolja a célrendszerre, ami jól mutatja, hogy az erőmű bővítése rendkívül meghatározó a település középtávú célkitűzéseinek teljesítése miatt. A legtöbb tematikus cél a *T10. Városközponti rehabilitáció* és a *T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés* elérésére fejt ki pozitív hatást.

A település szempontjából legnagyobb hatást kifejtő középtávú beavatkozások a két kulcsprojektben kerültek összegyűjtésre. (*K1. Atomerőmű bővítése és a hozzá kapcsolódó fejlesztések*, valamint *K2. Protheus projekt*.) Mindkét projekt a gazdaságfejlesztésen túl számos közvetlen és közvetett hatást fejt ki a település egészére (érintve a munkahelyteremtést, az oktatást, a közszolgáltatásokat, stb.).

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A megvalósíthatóság kockázatainak elemzésénél először a főbb kockázatokat kell számba venni azok valószínűsíthető bekövetkeztével és a városra gyakorolt hatásának mértékével. Ezek után a rájuk adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelét szükséges elemezni. A táblázatos felsorolás segíti mindezek áttekintését. A célok megvalósításához a fejlesztésekkel elért eredmények fenntartása különösen fontos. Az ezekhez tartozó kockázatok külön kiemelésre kerültek.

Kockázatok	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
Belső tényezők			
Társadalmi tényezők			
Társadalom egyes csoportjai közötti ellentmondás a település fejlesztési irányait illetően	6	5	A város jövőképeinek meghatározása és a fejlesztések is a lakossággal és térhasználókkal való folyamatos egyeztetések során alakulnak ki, a társadalmi igényekkel teljes konszenzusban kerülnek kijelölésre a települési célok.
Romló közbiztonság	9	5	Megerősített rendőri, polgárőri jelenlét biztosítása, rendvédelmi szervezetek közötti együttműködés
Nagyszámú letelepedő túlzottan leterheli a várost, szolgáltatási színvonal romlik	4	5	Előzetes igényfelméréssel és az atomerőművel, valamint a környező településekkel folytatott élénk kommunikáció és együttműködés az ellátásokban
Az újonnan betelepülő és jelenlegi lakosság között ismét nehezen feloldható ellentétek keletkezhetnek	4	6	Aktív lakossági kommunikáció, identitáserősítő – közösségépítő programok
Gazdasági tényezők			
A tervezett 40%-os magyar beszállítói arányt nem tudják igénybe venni a térség vállalkozásai, mert nem felelnek meg a beruházói elvárásoknak	6	6	Beszállítói tájékoztató fórumok, KKV-k ösztönzése, versenyeztetése, képzési programok
Környezeti veszélyek			
Megújuló közterületek lakosság általi nem rendeltetésszerű használata	5	5	Társadalmi probléma, melyet a folyamatos karbantartás és a figyelemfelkeltés tud csökkenteni. Szintén megoldást jelenthet a problémára, ha a megvalósításba bevonják lakosságot is.
Közterületek megújítása elmarad a városban	3	7	Amennyiben a közterületek megújítása elmarad, azzal a város lemarad a városversenyben, mivel nem csak a turisták számára fontos, hogy vonzó környezetben tölthessék szabadidejüket, hanem a helyben élők számára is. A város közterületeinek a

			leromlása, elvándorláshoz, illetve hosszabb távon a beruházások elmaradásához és a gazdasági versenyképesség csökkenéséhez is vezethet. A város vezetése ennek csökkentésére számos, egymásra épülő közterület rehabilitációs tervet dolgozott, és dolgoztat ki. Továbbá a lakókörnyezet megújításába a helyi lakosságot is aktívan be kívánja vonni.
Az atomerőmű bővítése által generált forgalom a bel- és külterületi utak túlterheltségét okozzák, közlekedésbiztonsági problémák adódnak	8	5	Közlekedésfejlesztési terv, alternatív útvonalak kijelölése, intermodális teherszállítás (Duna, vasút), közösségi közlekedés előtérbe helyezése
Nem, vagy vontatottan épülnek meg Paks és térsége fejlesztését szolgáló, ugyanakkor az erőműbővítéshez szorosan kapcsolódó infrastrukturális, lakóterületi beruházások	2	7	Szoros együttműködés kialakítása a kistérség, Paks vezetése, valamint a Kormány és az atomerőmű, valamint a beruházó között; Erőteljes lobbystevevényesség
Az atomerőmű üzemeltetésével együtt járó kockázatok (egészségügyi, környezeti stb.) havária esemény okán	1	9	A legmodernebb technológiák alkalmazása, folyamatos mérés
Dunai árvíz	4	3	Az árvízvédelmi vonalak megerősítése
Külső tényezők			
Szabályozási környezet			
Változó támogatási rendszer	6	8	A város fejlesztései során nem csupán a támogatásokra épít, hanem a vállalkozásokkal való együttműködés széles skálájára is. Amennyiben a támogatási rendszer negatív irányba hatna a város számára, akkor a gazdasági szereplőkkel együttműködve képes lesz külső források bevonására céljai elérése érdekében.
Az egyes közszolgáltatások állami támogatása csökken, a normatíva rendszerből származó bevételei csökkennek a városnak	6	9	A város intézményhálózatát igényeinek megfelelően alakítja ki, azt nem méretezi túl, illetve alul. Az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti energetikai célú felújításokkal. Mindezekkel a kiadások féken tarthatók, tervezhetők maradnak.
Társadalmi változások			
Általánosan előregedő társadalom – növekvő terhek	6	7	A város lakossága, az országos tendenciákhoz hasonlóan öregszi. Ezt megelőzni próbálja a

			város azzal, hogy attraktív településképpel, prosperáló gazdasággal, széleskörű kulturális élettel fiatalabb korosztályt vonz a településre. A problémát pedig az idősgazdaság, valamint a szociális ellátórendszer fejlesztésével igyekszik kezelni.
A munkahelyteremtés elmaradása, illetve munkahelyek megszűnése, munkanélküliség emelkedése	5	8	Ahhoz, hogy a település a városversenyben a legjobbak közt szerepelhessen, városmarketing stratégiát alakít ki, illetve a gazdasági élet szereplőit partnerként kezeli, hogy minden érdekelt fél a lehető legnagyobb hasznot élvezze az együttműködésből.
Az elért eredmények fenntartáshoz kapcsolódó veszélyek	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
Társadalmi tényezők			
A soft projektekkel bevont lakosság a projektek elmaradása esetén nem alakít ki saját közösségi programokat	7	7	Annak érdekében, hogy hosszútávon is sikeres legyen a lakosság bevonása a város életébe a város az egyes soft projektelemek megvalósítását követően is számos eseményt szervez, illetve támogatja ezek szervezését.
Gazdasági tényezők			
Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt	5	9	A fejlesztések egymásutániségének tervezésével, egymásra épülésével mindez elkerülhető, mivel a város csak a pénzügyi keretének megfelelően vállalja a beruházások önrészét. Ezenfelül a beruházások során a város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy jövedelemtermelő fejlesztéseket hajtson végre.

6.2-1. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai és kezelésének módjai

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejezet azon önkormányzat által végzett tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják az integrált településfejlesztési stratégiában, valamint más, stratégiai jellegű dokumentumokban megjelölt fejlesztési célok elérését. A város biztosíthatja ezt a megfelelő keretek előteremtésével, valami szabályozó, rendeletalkotó tevékenységével. Ideális esetben ez a két típusú tevékenység együtt jelenik meg és az elérni kívánt célok irányába egyszerre hatnak.

8.1.1 Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan új koncepció, amely alapvetően az EU által meghatározott klímavédelmi és energiahatékonysági célokat segíti. Az újdonságot a korábbi közlekedéstervezési gyakorlathoz képest az jelenti, hogy:

- nagyobb hangsúlyt helyez a lakosság és a különböző érdekcsoportok bevonására;
- a különböző szakpolitikai területek összehangolására (pl. közlekedés, területfejlesztés, gazdaságfejlesztés, környezetvédelem, szociális ügyek, egészségvédelem, közbiztonság, energetika, stb.);
- a térségi/agglomerációs kooperációra.

A városi mobilitási terv legfontosabb hozzáadott értéke a költségmegtakarítás az önkormányzat és a városi szereplők számára, a személyre szabott közlekedési megoldások a várost használó csoportok számára, valamint a jobb, élhetőbb városi környezet. A fenntartható városi mobilitástervezés során mód van akár egyének (iskolások, mozgáskorlátozottak, idősek, stb.), akár vállalkozások számára a multimodális, ajtótól ajtóig való közlekedési megoldások kidolgozására. A mobilitástervezés a közúti infrastruktúra fejlesztése helyett olyan kiegyensúlyozott intézkedéscsomagban gondolkodik, amelyben jelentős szerepet kapnak a mérsékelt költségvonzatú közlekedésszervezési intézkedések. Az integrált tervezési megközelítés segíti a környezetbarát ágak, megoldások felé való átrendeződést, ami azért is fontos, mert a városnak sokszor egymásnak versengő jogi kötelezettségnek kell megfelelniük (pl. levegőtisztaság javításával, zajterhelés csökkentésével, stb. kapcsolatos országos és EU-s elvárások.) A Fenntartható Városi Mobilitási Terv funkcionális városban gondolkodik, a tervezés az együttműködésre alapoz.

8.1.2 Helyi klímastratégia

Magyarország kitettsége és sérülékenysége az éghajlatváltozás várható hatásainak szempontjából globális és európai mércével mérve is jelentős. Vizsgálatok támasztják alá, hogy az országon belüli, a klímaváltozás hatásaival szembeni térségi sérülékenység is igen nagy eltéréseket mutat. A klímaváltozás kiváltó okainak megfékezése, csökkentése globális összefogást kíván, ugyanakkor a várható negatív hatásokra való hatékony felkészülés – lokális tervezést és helyi megoldásokat kíván. Ezért fontos az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést és az alkalmazkodást elősegítő a települési szintű klímastratégiák és programok kidolgozása.

8.1.3 A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város

A jól működő városok felé elvárás, hogy az aktív és kulturált pihenéshez, szórakozáshoz, kikapcsolódáshoz, művelődéshez szorosan kötődő szolgáltatásokat is nyújtson, amelyek nemcsak a lakosság igényeit elégítik ki, hanem kiemelkedő szerepet játszhatnak az új (gazdasági, szolgáltatási, innovációs) fejlesztések megtelepedésében is.

E feladat magában foglalja a városi parkok és zöldterületek karbantartását, a vendéglátás, művelődési intézmények eltérő lakossági-, és turista-igényekhez igazodó összehangolt és ötletes fejlesztését, támogatását is. Kiemelten érdemes támogatni a szabadidő értékes eltöltésével, a sporttal, az egészségtudatra neveléssel összefüggő piaci és civil kezdeményezéseket.

Ehhez kapcsolódik a helyi identitás és a lokálpatriotizmus erősítése is. A kultúra és tudás ma már a modern gazdaság és társadalomfejlesztés alapvető támogatója. A közösséghez és a lakóhelyhez kötődés, az identitástudat, lokálpatriotizmus, valamint a társadalmi szolidaritás megteremtése érdekében a társadalmi kapcsolatok tudatos építésének célrendszere szükséges, mivel e nélkül nem lehet növelni az itt élők életminőségét és együttműködési készségüket sem. Ennek érdekében az identitást erősítő események mellett további lehetőség a sajátos meghatározottságú városrészek (telepek), civil – városszépítő (építő, ápoló) szervezeteinek támogatása, illetve újabbak létrehozásának támogatása. A tudásalapú és akár a modern korral lépést tartó „digitális városprogram” elindításával feladatot is erősítheti a városról szóló információk, tudásanyagok internetes oldalakon való megjelenítése.

8.1.4 Kerékpárosbarát település kerékpárosbarát fejlesztései

Paks aktív tagja Kerékpárosbarát Települések Országos Szövetségének (KETOSZ), melynek célja a magyarországi kerékpározás fejlesztése az alábbiak alapján:

- kerékpárral közlekedők, továbbá a kerékpárt egészségmegőrzési, sportolási, rekreációs, prevenciós céllal használók számának, arányának növelése;
- bel- és külföldi kerékpáros turisták számának, tartózkodási idejének növelése;
- Kerékpárosbarát Települések és Munkahelyek számának és elismertségének növelése;
- települések közt létrejövő együttműködések számának növelése;
- intermodalitás, a kerékpáros- és más közlekedési módok kapcsolódási lehetőségeinek növelése;
- kerékpározáshoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések kezdeményezése, elősegítése.

Paksnak, mint Kerékpárosbarát Településnek megfelelő városfejlesztési eszközök állnak rendelkezésére a fenti célok elérése érdekében mind települési, mind térségi szinten.

8.1.5 Szabályozási tevékenységek, eszközök

- A „tervalku” (Településfejlesztési Megállapodás/Szerződés), amely lehetővé teszi, hogy egyes nagy beruházások esetén, amely a település területén zajlik le, a beruházó és a települési önkormányzat között olyan szerződés kössen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír;
- Az önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása területek kivásárlásakor;

- **Városmarketing célú tevékenységek:** a város az integrált településfejlesztési stratégiában megfogalmazott célokkal, valamint azok eszközrendszerével összhangban, az ebben szereplő célok elérése érdekében hajtja végre marketingtevékenységét. Ehhez kapcsolódik a marketingkommunikáció, mint eszköz a magánbefektetők bevonására, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítására, valamint a létesítmények kihasználtságának növelésére. Mindez a fejlesztési eredmények ismertebbé tételét, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerejének kialakítását szolgálja. A településfejlesztési koncepcióban is megfogalmazásra került, hogy a városnak jelentős marketing tevékenységet és PR akciókat kell indítania az új turisztikai vonzerők, kínálat célzott megismertetésére. Törekedni kell, hogy a városról olyan kép alakuljon ki a közvéleményben, melyben az atomerőmű jelenléte mellett a kultúra, a sport, a természetvédelem, a fiatalos gondolkodásmód, gyorsaság, az újítások, a blues és rock és a Duna adja az imázs legfőbb építőelemeit, így a városról alkotott kép sokkal sokszínűbb és vonzóbb lesz. E tekintetben a város
- **Helyi adó- és illetékkedvezményekkel** bizonyos esetekben a magántőke mobilizálható, amelyet a Tervalkuban / településrendezési szerződésben rögzíthetnek a felek;
- **Ingtatlangazdálkodási koncepció,** melynek keretében a város saját tulajdonú ingatlanait felméri, azok hasznosíthatóságát számba veszi.

Az aktív városfejlesztési stratégia elsődleges eszköze az önkormányzat számára a kijelölt városfejlesztési akcióterületeken tervezett városfejlesztési akciók végrehajtása a közsztéra és a magánsztéra strukturált együttműködése.

8.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEINEK MEGHATÁROZÁSA

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet a Paks Város Képviselő-testülete jelenti. A döntéselőkészítési feladatokat a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik. A stratégiai menedzsmentet a polgármester, a képviselő-testület és a Városépítő bizottság alkotják. Fontosabb feladatuk:

- Az ITS megvalósításának nyomon követése, elvárt eredmények, hatások értékelése.
- Az operatív menedzsment szint tevékenységének stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.

Az ITS megvalósításával kapcsolatos döntéselőkészítő feladatokat a Polgármesteri Hivatal végzi, az adott szervezeti egységei (elsősorban a Műszaki Osztály, a Társulási és Pályázati Osztály, Szociális Osztály, valamint a Főépítész) bevonásával.

- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS-be.
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése, a célokra gyakorolt hatások elemzése.
- ITS partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete.

- Szakmai stratégiai szinten a településközi koordináció biztosítása.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések megvalósításának menedzsmentje az operatív menedzsment szervezet feladata (ebben szerepet kaphat többek között a Paksi Ipari Park Kft. szervezete, valamint az önkormányzaton belüli szervezeti egységek, stb.).

- ITS partnerségi egyeztetések anyagainak előkészítése, előterjesztése döntés-előkészítésre.
- A döntéshozók részére éves jelentés készítése az ITS megvalósításáról, a változó külső, belső tényezőkről, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- ITS megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására alkalmas információk összeállítása, évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször is.

8.2-1. ábra: Szervezeti felépítés szintjei

Az önkormányzat az ITS megvalósítását program- és projektszinten is a Polgármesteri Hivatal jelenlegi szervezeti rendszerére, valamint az önkormányzat gazdasági társaságaira (pl. Paksi Ipari Park Kft.) támaszkodva, a meglévő hatáskörökbe integrálva kívánja biztosítani. Az önkormányzat **intézményrendszere** a korábbi időszak tapasztalatai alapján, több nagy projekt és pályázat sikeres

megvalósításával igazolva **alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására**, a 2015-2020/2023 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására.

A városfejlesztési feladatok ellátására szervezeti erőforrások bevonására biztosan szükség lesz, ha a **Paksi Atomerőmű fejlesztése operatíván is beindul**. Az előkészítés, majd a feltételek biztosítása, a megnövekedett ügyek száma rendkívüli **létszámfejlesztést fog generálni** az önkormányzatnál, és annak gazdasági társaságainál, intézményeinél. Szükség lesz **átfogó szervezeti reformra, képzésekre, projektmenedzsment** feladatokat ellátó szervezetre, műszaki szakemberekre, projekt előkészítő mérnökcsoportra, PR, kommunikációs csoportra, és az őket kiszolgáló infrastruktúra kialakításra. Tervezzük **egyablakos ügyfélszolgálat kialakítását** is. Priorizált a **projektmenedzsment szemlélet**. Önálló Városfejlesztő Társaság létrehozását a város továbbra sem tervezi. A projektszinten felmerülő speciális szakértői kapacitásokat külső szakértők bevonásával biztosítja. A rendelkezésre álló források ismeretében külső pályázatíró kapacitás bevonása is adott esetben szükséges lehet, amelynek a tevékenysége a pályázat elkészítése mellett a megvalósítás alatt a projektmenedzsmentre is kiterjedhet.

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet a város képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A döntés előkészítési feladatokat tématerülettől függően a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik.

A stratégiai menedzsment feladatokat tulajdonképpen a polgármester által irányított, fentiekben felsorolt intézmények vezetőiből, a hivatal érintett osztályainak munkatársaiból és szakértőkből álló csoport végzi, koordinálja.

8.3 PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a partnerségi egyeztetés, együttműködés nem csak része, hanem kerete a tervező munkának. Az előkészítés és a teljes tervezési munka, majd a követés során biztosított a tervezés, majd a megvalósítás folyamatának, tartalmának nyilvánossága, a helyi társadalom és gazdaság szereplőinek partnerként történő bevonása. A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen

- a települések jövőbeni társadalmi, gazdasági, kulturális fejlesztéseit, térszerkezetük alakulását, a tervezett fejlesztési programok irányait, a projektszintű forrásbevonást, a pályázatok tárgyát, volumenét és szinergiáját meghatározó, megalapozó stratégia, a tervezési dokumentumok tervezési folyamatában,
- a megvalósítása folyamán,
- a felülvizsgálat és értékelés, a szükséges korrekciók meghatározása során.

A partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során meghatározó szempont volt, hogy a társadalom- és gazdaságfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el. A tervek készítés folyamatába a társadalmi folyamatokban meghatározó, vagy a stratégia megvalósításában kulcsszerepet betöltő szervezetek és

azok képviselői mind bevonásra kerülnek. Ezáltal a szervezetek tevékenységének jövőbeni eredményeit és elképzeléseit már a tervezés során meg lehet határozni és a stratégiai célok vagy a kulcsprojektek közé beépíteni.

Az ITS elkészítése kapcsán számos partnerségi egyeztetés történt mind az önkormányzati szereplők, mind a külső szervezetek és véleményformálók közreműködésével:

- Nyitó workshop: 2015.01.07.
- Workshop a város jelenlegi helyzetéről, SWOT műhelymunka: 2015.02.10.
- Workshop a középtávú fejlesztési célokról: 2015.03.10.
- Workshop a fejlesztési célokról és az azokhoz kapcsolódó eszközrendszerrel, beavatkozásokról: 2015.03.24.
- Workshop a fejlesztési célokhoz kapcsolódó eszközrendszer, beavatkozások pontosításáról, véglegesítéséről: 2015.04.29.
- Lakossági fórumok

8.4 TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

Az önkormányzat a város térségi szerepköréhez igazodva folyamatosan elvégzi az ITS végrehajtása során a térségi egyeztetéseket, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a környezet főbb szereplőinek stratégiáival és projekteivel.

A település járásközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetében az érintett településekkel való kooperációt. Ez az előkészítéstől a megvalósításon keresztül a fenntartásig a teljes folyamatot felöleli. Ennek jelentőségét emeli, hogy a város fejlesztései nemcsak a várost, hanem járásának települését is érinti, mivel a térség lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások többségét, sokan itt dolgoznak, kötődnek a városhoz. Természetesen mindez fordítva is működik, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás több települését is érinti, a város is részt kíván venni az előkészítés, megvalósítás és fenntartás folyamatában is.

A város céljait a fentiek alapján is szükséges összehangolni nemcsak középtávon, hanem hosszú távon is a járás településeinek céljaival. A város vezetése különböző információs csatornákon keresztül tudatosítja a térség településeivel, illetve együttműködik velük a célok alakításában. Elsősorban a térség településeit is érintő intézményhálózat fejlesztés, és munkahelyteremtés kap prioritást kiegészítve a kapcsolódó közszolgáltatásokkal, melyeket a város és térsége igénybe vesz. Ennek érdekében jelenleg az alábbi együttműködésekben vesz részt a város:

- Mezőföldvíz Kft.;
- Jövőnk Energiája Területfejlesztési Alapítvány;
- Paksi Többcélú Kistérségi Társulás;
- Polgármesterek Szövetsége;
- Dunai Limes projekt;
- Protheus projekt;
- Testvérvárosok: Reichertshofen (Németország), Gubin (Lengyelország), Galánta (Szlovákia), Kézdivásárhely (Románia), Loviisa (Finnország), Novovoronyezs (Oroszország);

- Partnervárosok: Lauda-Königshofen (Németország), Visk (Ukrajna), Zilah (Románia).

Továbbá együttműködési megállapodást írt alá Paks a bosznia-hercegovinai Gorjini Vakuf-Uskoplje városával. A város a jövőben is fenn kívánja tartani együttműködéseit, illetve azokat a céljainak megvalósítása érdekében bővíteni tervezi.

8.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA

8.5.1 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

8.5.1.1 Módszertan

A 2007 – 2013 közötti programozási időszak egyik fontos tapasztalata volt, hogy a célok megvalósulásának méréséhez szükséges adatok nem vagy csak korlátozottan voltak elérhetők, így a stratégia menedzselésének egy fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére.

Mivel a 2014 – 2020 közötti időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnőtt, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

8.5.1.2 A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy az nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás integráns részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése
5. Az indikátorok teljesülésének nyomonkövetése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően belső feladat, azaz a településfejlesztési koncepció és az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. Célszerű kijelölni egy személyt, aki felelős a monitoring és értékelési tevékenység koordinációjáért és végrehajtásáért. A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok:

- a monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;

- rendszeres kapcsolattartás a projektek megvalósításért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló kulcs-, hálózatos és akcióterületi projektek nyomon követése érdekében;
- éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring tevékenység szervezeti hátterét a Monitoring Bizottság jelenti. A Monitoring Bizottság a képviselő-testület felé a monitoring folyamatokkal kapcsolatban javaslatokat fogalmaz meg, és a képviselő-testület meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket. A Monitoring Bizottság rendszeresen felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él a képviselő-testület felé, a képviselő-testület megtárgyalja és elfogadja az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán. A Monitoring Bizottság tagjai a polgármester által kijelölt városfejlesztési munkacsoport tagjai.

Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért a Monitoring Bizottság felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottság, valamint a képviselő-testület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:

- A stratégia előkészítő feladatainak előrehaladása,
- A stratégia megvalósításának előrehaladása,
- A különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítása,
- Javaslatok megfogalmazása,
- A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek értékelése,
- A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében foganatosított intézkedések leírása és értékelése,
- A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok,
- A megvalósításra fordított pénzügyi források,
- A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves rendszerességgel konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület évi egy alkalommal nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

8.5.2 Indikátorok meghatározása

8.5.2.1 Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoringrendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- **Specifikus** – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- **Mérhető** – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- **Elérhető** – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;
- **Reális** – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- **Aktuális** – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmasnak kell lennie időbeli nyomonkövetésre.

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre. Az eredményorientáltság erősítése a 2014-2020 közötti időszak EU kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- **Hatásindikátorok:** Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1-2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.
- **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok Egyedi Célkitűzéseket fogalmaznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.
- **Kimeneti/output indikátor:** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

8.5.2.2 A stratégia indikátorai

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Cél
I. Versenyképes, fenntartható, több lábon álló, kis- és középvállalkozásokra alapozott helyi gazdaság erősítése a foglalkoztatottság megtartásával, bővítésével	A városban megtermelt hozzáadott-érték növekedése	hatás	%	növekszik
II. A lakosság életminőségének javítása	A lakosság elégedettségének javulása	hatás	%	növekszik
III. Települési identitás, társadalmi kohézió javítása	A települési identitás növelése	hatás	%	növekszik

8.5-1. táblázat: Átfogó célok indikátorai

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Adatforrás	Mérés gyakorisága
T1. Atomerőmű bővítéshez kapcsolódó multiplikátor hatások kihasználása	Vállalkozási aktivitás	eredmény	%	KSH	évente
T2. Ipari park fejlesztése, a hozzáadott érték termelés előtérbe helyezése	Működőtőke-befektetések növekedése	eredmény	%	KSH	évente
T3. Barnamezős területek intenzifikálása	Új funkciókkal ellátott területek nagysága	eredmény	m ²	Önkormányzat	3 évente
T4. Mezőgazdaság integrált fejlesztése, helyi erőforrások hasznosítása, rövid ellátási láncok fejlesztése	Helyi térségi együttműködésekbe bevont résztvevők száma	eredmény	db	kedvezményezett	évente
T5. Idegenforgalmi és rekreációs potenciál hatékony kihasználása, attrakciófejlesztés	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken látogatások várható számának növekedése	eredmény	db	KSH ill. Önkormányzat	évente
T6. A társadalmi struktúra változásához alkalmazkodó ellátórendszerek mennyiségi és minőségi fejlesztése	Jobb társadalmi szolgáltatásokban (nevelés, oktatás, egészségügy) részesülő lakosság	eredmény	fő	kérdőívezés	4-5 évente
T7. Fenntartható közlekedésfejlesztés és energiagazdálkodás, hatékony	Gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya	eredmény	%	kérdőívezés	3 évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Adatforrás	Mérés gyakorisága
közműrendszerek	A középületek éves elsődleges energiafogyasztásának csökkenése		%	Önkormányzat	évente
T8. Klímaadaptáció	Az előntött/elöntéssel veszélyeztetett csökkenése	eredmény	%	Önkormányzat	3 évente
T9. Sport és szabadidős funkciók fejlesztése	Rendszeres testmozgást gyakorlók arányának növekedése	eredmény	%	Önkormányzat	3 évente
T10. Városközponti rehabilitáció	Új funkciókkal ellátott területek nagysága	eredmény	%	Önkormányzat	3 évente
T11. Új beköltözők integrálása, közösségfejlesztés	Közösségi programokban részt vevő új beköltözők aránya	eredmény	%	kérdőívezés	4-5 évente
T12. Hátrányos helyzetű csoportok integrálása	Társadalmi integráció erősítése célját szolgáló programokba bevont személyek száma	eredmény	fő	Önkormányzat	évente
T13. Kulturális fejlesztések	Kulturális intézményekben tett látogatások várható számának növekedése	eredmény	%	Önkormányzat	3 évente

8.5-2. táblázat: Tematikus célok indikátorai

Projekt	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
K1.	Új funkciókkal ellátott területek nagysága	output	ha	50	Önkormányzat	évente
	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	output	db	50	Önkormányzat	évente
	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok száma	output	db	1	Önkormányzat	évente
K2.	Programban résztvevő települések száma	output	db	10	Önkormányzat	évente
H1.	A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése	output	kWh/év	90 000	Önkormányzat	évente
	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése	output	tonna CO ₂	1 300	Önkormányzat	évente

Projekt	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
			egyenérték			
	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés	output	PJ/év	0,002	Önkormányzat	évente
H2.	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	output	km	5-10	Önkormányzat, Magyar Közút Zrt.	évente
H3.	Felújított és újonnan létesített tornaszobák száma	output	db	4	Önkormányzat	évente
H4.	Mezőgazdasági együttműködésben részt vevők száma	output	db	15	Önkormányzat	évente
H5.	Fejlesztett turisztikai attrakciók száma	output	db	5	Önkormányzat	évente
A1.	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	output	m2	5 000	Önkormányzat	évente
A2.	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	output	m2	2 000	Önkormányzat	évente
A4.	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	output	ha	5	Ipari park, Önkormányzat	évente
A3.	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	output	m2	5 000	Önkormányzat	évente
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	output	km	5	Önkormányzat	évente
A5.	Megújított közintézmények száma	output	db	5	Önkormányzat	évente
Egyéb	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	output	m	2 000	Önkormányzat	évente
Egyéb	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	output	fő	400	Önkormányzat	évente

8.5-3. táblázat: Megvalósulást szolgáló beavatkozások, projektek indikátorai

